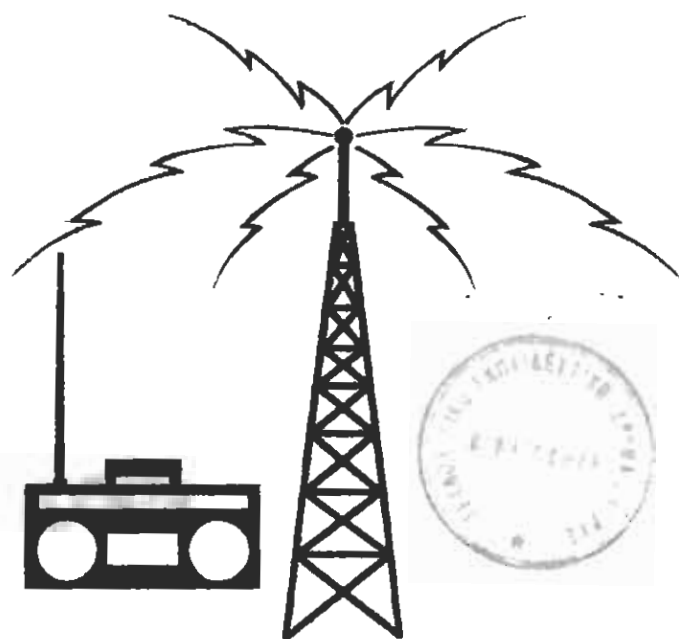

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
Σχολή Διοίκησης Οικονομίας
Τμήμα Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

« Όροι σύστασης και λειτουργίας Δημοτικής
Επιχείρησης – Υποθετικό Παράδειγμα σε
πλήρη ανάπτυξη.»

Σπουδαστές :
Νίκη Ζαφειροπούλου
Κυριακή Τετριμέλη

Εισηγητής :
Άγγελος Πολυδωρόπουλος
Καθηγητής Τ.Ε.Ι.

ΠΑΤΡΑ 1999

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

2907

Για την εκπόνηση και δημιουργία της Πτυχιακής εργασίας μας, υπήρξαν κάποια άτομα που στήριζαν την προσπάθειά μας.

Θα θέλαμε λοιπόν να ευχαριστήσουμε την Κατερίνα Γεωργοπούλου, το Γιώργο Τριβυζά, τον Ηλία Μουτζούρη, την Ηρα Ράλλη και το Νίκο Ζαριφόπουλο.

Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ στον επιβλέπων Καθηγητή κ. Άγγελο Πολυδωρόπουλο.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Η εργασία αυτή που έχετε στα χέρια σας αποτελεί μια παρουσίαση της εξέλιξης και των δραστηριοτήτων του Ο.Τ.Α.

Ασχολείται, με τα κοινωνικά ζητήματα που μπορούν και πρέπει να ανατεθούν στους δήμους, και ποιος θα πρέπει να είναι ο βαθμός της πρωτοβουλίας των δήμων στη διαχείριση αυτών των θεμάτων.

Η τοπική αυτοδιοίκηση, ως θεσμός, είναι κάτι πέρα και πάνω από ένα διοικητικό όργανο. Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να συστήσουν επιχειρήσεις, νομοθετικά κατοχυρωμένες, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση «Δημοτικό Ραδιόφωνο», με αποτέλεσμα την πολιτιστική, πολιτισμική και οικονομική τους ανάπτυξη.

Η υποθετική επιχείρηση της εργασίας (Δημοτικό Ραδιόφωνο Πατρών) δημιουργήθηκε ύστερα από εκπόνηση εργασίας.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ.....	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΜΕΡΟΣ Α΄	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	6
1.1. Η Τοπική αυτοδιοίκηση ως Οργανικό στοιχείο κάθε μορφής διοίκησης	6
1.2. Το περιεχόμενο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	8
1.3. Αρχαίοι Δήμοι	11
1.4. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες στα χρόνια της Τουρκοκρατίας	17
1.5. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μετά την Εθνική Ανεξαρτησία	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ (1941-44)	23
2.1. Τα πρώτα φύτρα της λαϊκής εξουσίας.....	23
2.2. Για μια Τοπική Αυτοδιοίκηση μαχητική και διεκδικητική	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ	29
3.1. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση πολυδυναμικός φορέας δράσης και ανάπτυξης	32
3.2. Εκδημοκρατισμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	35
3.3. Ο παράγοντας Πολίτης	36
3.4. Για μια ουσιαστική ανάπτυξη.....	39
3.5. Ο Λαϊκός Πολιτισμός.....	41
3.6. Αυτογνωσία - Έρευνες - Διαπιστώσεις.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	48
5.1. Βιβλιοθήκες.....	48
5.2. Δημοτικές και Κοινοτικές Βιβλιοθήκες.....	51
5.3. Παιδικές βιβλιοθήκες με φορέα την Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	62
6.1. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Λαϊκή Πολιτιστική Παράδοση.....	63
6.2. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση φορέας προστασίας και διάδοσης των Ελληνικών λαϊκών χορών.....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	75
7.1 Ο ρόλος των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων στην τουριστική αλλά και πολιτιστική αξιοποίηση της περιοχής τους.....	76
7.2. Οικογενειακά κέντρα παραθερισμού.....	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	87
8.1. Προληπτική Υγιεινή.....	87
8.2. Υγιεινή Περιθαλψη.....	89
8.3. Πρόνοια Ενηλίκων.....	90

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ (συνέχεια)

ΜΕΡΟΣ Β΄.....	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ.....	93
1.1. Αρμοδιότητες Δήμων και κοινοτήτων.....	93
1.2. Συμβάσεις.....	97
1.3. Προγραμματικές Συμβάσεις.....	97
1.4. Ανάθεση άσκησης αρμοδιοτήτων σε αλλά νομικά πρόσωπα.....	99
1.5. Δημοτικές - Κοινοτικές Διατάξεις.....	99
1.6. Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων.....	101
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	104
2.1. Νομική φύση, Όροι και Λειτουργία Δημοτικών Επιχειρήσεων.....	104
2.2. Είδη Δημοτικών Επιχειρήσεων.....	112
2.3. Βιβλία και στοιχεία Δημοτικών Επιχειρήσεων.....	122
2.3.A Υποχρέωση τήρησης βιβλίων και έκδοσης στοιχείων.....	122
2.3.B Ισολογισμός - Έκθεση πεπραγμένων.....	124
2.3.Γ Αποθεματικά.....	125
2.3.Δ Διαχειριστικός Έλεγχος.....	126
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΠΑΤΡΩΝ.....	127
3.1 Νομοθεσία Τοπικής Ραδιοφωνίας.....	127
3.2 Ραδιόφωνο Πατρών - Οικονομοτεχνική μελέτη ίδρυσης Δημοτικού Ραδιοφωνικού Σταθμού Πατρών.....	148
3.2.A Γενικά.....	148
3.2.B Νομοθετικό Πλαίσιο.....	148
3.2.Γ Τεχνικά Στοιχεία.....	149
3.2.Δ Προσωπικό.....	152
3.2.Ε Μισθοδοσία προσωπικού χωρίς ΙΚΑ – Επιδόματα.....	155
3.2.ΣΤ Οικονομικά στοιχεία.....	156
3.2.Ζ Λειτουργία Σταθμού.....	157
3.2.Η Έσοδα Επιχείρησης (Σταθμού).....	160
3.2.Η.(Ι) Έσοδα Εκπομπών από Χορηγούς.....	160
3.2.Η.(ΙΙ) Έσοδα από μηνύματα ώρας, Ειδήσεων, καιρού κλπ.....	163
3.2.Η.(ΙΙΙ) Έσοδα διαφημίσεων.....	164
3.2.Θ Τρόποι Λειτουργίας που θα επιφέρουν περισσότερα έσοδα.....	165
3.3 Σύσταση Δημοτικής Επιχείρησης Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.....	168
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	172
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	176

Μ Ε Ρ Ο Σ Α '

Ο.Τ.Α.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

I. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

II. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ.

III. Ο ΒΑΘΜΟΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΚΑΘΕ ΤΟΜΕΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1.1. Η Τοπική αυτοδιοίκηση ως Οργανικό στοιχείο κάθε μορφής διοίκησης

Η κοινότητα ήταν η πρώτη μορφή ένωσης στην ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού. Η οργάνωση της πόλης και ο σχηματισμός των εθνών αντιστοιχούν σε πολύ μεταγενέστερα στάδια ανάπτυξης της κοινωνίας. Η έννοια της κοινότητας πήγασε από αυτόν τούτο το σχηματισμό της ανθρώπινης κοινωνίας, έτσι που μπορούμε να λέμε ότι η κοινότητα αποτελεί ένωση φυσική, την πρώτη φυσική κοινωνική μονάδα.

Για μια μεγάλη ιστορική περίοδο η έννοια της κοινότητας συνέπιπτε με την έννοια της πολιτείας. Στο στάδιο αυτό οι κοινότητες και οι δήμοι αποτελούσαν αυτοδιοικούμενους τοπικούς σχηματισμούς, με κύρια χαρακτηριστικά τους κοινούς θεσμούς και νόμους, τα κοινά συμφέροντα και τους κοινούς τρόπους ενέργειας των ανθρώπων στην προσπάθειά τους για επιβίωση και ανάπτυξη.

Οι κοινότητες συγκέντρωσαν στα χέρια τους κάθε κοινωνική λειτουργία, από την οργάνωση της παραγωγής ως τη διανομή των αγαθών και από την άμυνα ως την περίθαλψη των αδυνάτων. Τα μέλη της κοινότητας και του δήμου παίρνανε άμεσα μέρος στις ευθύνες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κοινών υποθέσεων και η συμμετοχή τους αυτή δεν ήταν απλό δικαίωμα, αλλά και υποχρέωση.

Βλέπουμε εδώ ότι η τοπική αυτοδιοίκηση στάθηκε στην αρχή η θεμελιακή λειτουργία, η ίδια η ουσία στις πρώτες φυσικές κοινωνικές ενώσεις στην προσπάθειά τους και στην πορεία τους για ανάπτυξη, οργάνωση και δράση.

Στην ιστορική αυτή περίοδο δεν υπάρχει πρόβλημα σχετικά με το περιεχόμενο της τοπικής αυτοδιοίκησης, αφού αυτή ήταν η μόνη μορφή διοίκησης και περιείχε κάθε αναγκαία και δυνατή λειτουργία που έχουν όλοι οι πρωταρχικοί κοινωνικοί οργανισμοί.

Αργότερα, καθώς άρχισαν να δημιουργούνται ευρύτεροι κοινωνικοί σχηματισμοί και να εμφανίζονται με τη μορφή της πολιτείας, του κράτους, θα περίμενε κανένας ότι οι κοινότητες και οι δήμοι θα μεταβάλλονταν σε απλές διοικητικές υποδιαιρέσεις της κεντρικής εξουσίας και η αυτοδιοίκηση σε βοηθητική λειτουργία της. Αντίθετα, όμως, η ιστορική εξέλιξη απέδειξε στην πράξη πως οι δήμοι και οι κοινότητες, κάτω από οποιοδήποτε κοινωνικό σύστημα και κάτω από οποιοδήποτε κοινωνικό σύστημα και κάτω από οποιαδήποτε σύγχρονη μορφή διακυβέρνησης διατήρησαν μία αυτοτέλεια χαρακτήρα, σαν φυσικές κοινωνικές ενώσεις.

Μία ενστικτώδης πανάρχαια μνήμη κάνει τους ανθρώπους να θεωρούν το δήμο και την κοινότητα σαν φυσικό τους περιβάλλον, όπου μπορούν να

συμμετέχουν αμεσότερα στις κοινές τους υποθέσεις. Κι απ' αυτό το δικαίωμα δεν παραιτήθηκαν ποτέ.

Έτσι, στις σύγχρονες κοινωνίες, που το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η εξάρτηση της ανθρώπινης μοίρας όχι από παράγοντες τοπικούς αλλά σχεδόν παγκόσμιους, οι δήμοι και οι κοινότητες είναι από τη μια μεριά αυτοδιοικούμενοι τοπικοί οργανισμοί και από την άλλη υποδιαιρέσεις του κράτους. Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι βοηθητική λειτουργία της κεντρικής διοίκησης, παράλληλα όμως και οργανικό στοιχείο κάθε μορφής διοίκησης.

1.2. Το περιεχόμενο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Το πρόβλημα του περιεχομένου της τοπικής αυτοδιοίκησης απασχόλησε ιδιαίτερα και για μεγάλο χρονικό διάστημα όλες τις σύγχρονες κοινωνίες. Ποια κοινωνικά θέματα μπορούν και πρέπει να ανατεθούν στους δήμους και στις κοινότητες; Ποιος είναι ο βαθμός της αποφασιστικής αρμοδιότητας και πρωτοβουλίας τους στο να διαχειρίζονται αυτά τα θέματα; Αυτό είναι κάτι που καθορίζεται από παράγοντες ιστορικούς, από τους ίδιους δηλαδή παράγοντες που επέδρασαν να δημιουργηθούν τα σύγχρονα, κυρίαρχα εθνικά κράτη.

Δύο είναι βασικά οι μορφές της δημιουργίας τους: Ή να επιβληθεί μια καλά οργανωμένη εξουσία, κατά τρόπο επεκτατικό, πάνω σε άλλες τοπικές

διοικητικές μονάδες ή να ενοποιηθούν διάφορες τοπικές, ανεξάρτητες διοικητικές μονάδες σε μία κεντρική εξουσία.

Στην πρώτη περίπτωση οι εξουσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι δοτές, ενώ στη δεύτερη διατηρούν τον πρωτογενή χαρακτήρα τους.

Στις χώρες ιδιαίτερα της Δυτικής Ευρώπης, για μεγάλα χρονικά διαστήματα και πριν να δημιουργηθούν τα εθνικά κράτη, υπήρχαν και ανθούσαν πολλές μικρές, ανεξάρτητες, αυτοδιοικούμενες τοπικές περιοχές (κρατίδια), με δική τους ιδιαίτερη οργάνωση, οικονομία, στρατό, νόμισμα κτλ. Αλλά όταν τα κρατίδια αυτά ενώθηκαν, δημιουργήθηκαν τα σύγχρονα εθνικά κράτη και, καθώς συγκεντρώθηκαν οι τοπικές εξουσίες σε μία κεντρική, οι δήμοι διατήρησαν πολύ περισσότερες αρμοδιότητες και εξουσίες - κατάλοιπα της παλιάς αυτονομίας τους.

Σε άλλες πάλι χώρες, όπου μία μονάχα εξουσία επεκτάθηκε σε μεγάλες διοικητικά ανοργάνωτες περιοχές, οι δήμοι και οι κοινότητες, με τις εξουσίες και τις αρμοδιότητές τους, δημιουργήθηκαν από ιστορική αναγκαιότητα που την υπαγόρευε η θέληση της μιας αυτής εξουσίας. Ήταν συνέπεια της ανάγκης για αποκέντρωση, για να μπορέσει να λειτουργήσει και να σταθεροποιηθεί η κεντρική εξουσία.

Σε όλες τις ιστορικές περιόδους ήταν γενικά αποδεκτό ότι στους δήμους και στις κοινότητες ανήκει το δικαίωμα να διαχειρίζονται τις τοπικές υποθέσεις. Η έννοια «τοπική υπόθεση» δεν είχε παντού, σε όλα τα κράτη, το ίδιο περιεχόμενο. Αλλού οι δήμοι μπορούν να διαχειρίζονται ακόμα και θέματα που η διαχείρισή τους έχει την έννοια της άσκησης κρατικής υπηρεσίας (π.χ. εθνική άμυνα, δημόσια τάξη, απονομή δικαιοσύνης). Αυτό, λ.χ., συμβαίνει στη Γαλλία και στην Αγγλία, όπου ο θεσμός της δημοτικής αστυνομίας είναι βαθιά ριζωμένος, σαν συνέπεια της παλιάς παντοδυναμίας

που είχαν οι αυτόνομοι δήμοι. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι το αγγλικό κοινοβούλιο ονομάζεται «Βουλή των Κοινοτήτων». Τα πρώτα κοινοβούλια τα αποτελούσαν αντιπρόσωποι από ανεξάρτητες κοινότητες. Μπορούμε να αναφέρουμε εδώ και το γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη, προκειμένου η κυβέρνηση να αποφασίσει για θέματα μεγάλης σπουδαιότητας για ένα δήμο, γίνεται προσφυγή σε καθολική ψηφοφορία των δημοτών.

Σε άλλα κράτη οι δήμοι και οι κοινότητες έχουν περιοριστεί σε αρμοδιότητες που δεν έχουν την έννοια της άσκησης κρατικής εξουσίας, αλλά αποτελούν απλή διαχείριση, όπως η καθαριότητα, η περίθαλψη, κάποτε και η εκπαίδευση.

Τέλος, συνέπεια του διπλού ρόλου που παίζουν και αυτό που ιδιαίτερα χαρακτηρίζει τους σύγχρονους δήμους είναι ότι οι δημοτικοί και κοινοτικοί νόμοι τους παραχωρούνε και αρμοδιότητες γενικής σημασίας, που ολοφάνερα ανήκουν στο κράτος και δεν αποτελούν τοπική υπόθεση. Τέτοιες είναι η κατάρτιση μητρώων, η βεβαίωση και είσπραξη φόρων κτλ. Στις περιπτώσεις αυτές ο δήμος ενεργεί σαν αντιπρόσωπος της κεντρικής εξουσίας στην περιοχή του, σαν τοπικός πράκτορας που εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κράτους.

1.3. Αρχαίοι Δήμοι

Η τοπική αυτοδιοίκηση στάθηκε το «ρίζωμα» των κατοίκων του πολύπαθου αυτού τόπου, το ανθεκτικότερο οχυρό της δημοκρατίας και το άριστο ορμητήριό της.

Ιδρυτής της πρωτόθετης και ιερής τούτης παναθηναϊκής οργάνωσης μπορεί να θεωρηθεί ο Θησεάς, σαν ιδρυτής του δήμου της αρχαίας Αθήνας και θεμελιωτής της δημοκρατίας.

Στην αρχαία εποχή ο δήμος χαρακτηριζόταν ο πολύς λαός και ιδιαίτερα οι αγρότες, σε αντίθεση με τους λίγους που κατοικούσαν στο άστυ.

Από το θεσμό του δήμου γεννήθηκε η δημοκρατία και η συνέλευση του λαού (Εκκλησία του Δήμου). Η Εκκλησία του Δήμου, θεσμός πανελλήνιος, ήταν η ίδια η συνέλευση των πολιτών στις πόλεις της αρχαίας Ελλάδας για την άσκηση των δικαιωμάτων και των καθηκόντων τους που πήγασαν από το δημοκρατικό πολίτευμα.

Τα ουσιαστικά και θεμελιώδη γνωρίσματα της Εκκλησίας του Δήμου ήταν η αθρόα συμμετοχή των πολιτών σε αυτήν και η συνάθροιση των μελών της πολιτείας για σύσκεψη και απόφαση πάνω στα κοινά πράγματα.

Η μορφή αυτή της κοινής ευθύνης στάθηκε η πιο μεγάλη και πιο τέλεια μορφή λαϊκής εξουσίας στις αρχαίες δημοκρατίες.

Ο Σόλων θεμελίωσε την ισοπολιτεία και ισονομία των Αθηναίων πολιτών και έδωσε ουσιαστική δύναμη ιδιαίτερα στην Εκκλησία του Δήμου των Αθηναίων, που εξελίχθηκε σε κυριαρχική εξουσία.

Αργότερα, πρώτος ο Κλεισθένης (509 - 508 Π.Χ.) καθιέρωσε το θεσμό του δήμου και χώρισε τη χώρα της Αττικής σε τριάντα μέρη, που το καθένα περιελάμβανε τρεις ή περισσότερους δήμους, και παράλληλα επεξέτεινε ακόμα περισσότερο την Εκκλησία του Δήμου και, κατά τον Αριστοτέλη, «απέδωκε τω πλήθει την πολιτείαν».

«Η μορφή του δήμου» συμπληρώνει ο Χρ. Κλειώσης στο βιβλίο του Η ιστορία της τοπικής αυτοδιοίκησης «που καθιέρωσε ο Κλεισθένης τελειοποιήθηκε στην εποχή του Περικλή».

» Ο θεσμός του δήμου, ξεκινώντας μέσα στα στενά πλαίσια της ομηρικής κοινωνίας, μεγάλωνε προοδευτικά, εδαφικά και λειτουργικά, μέχρις ότου το 508 Π.Χ. άρχισε να παίρνει τις διαστάσεις και τις δικαιοδοσίες με τις οποίες, σε μεγάλο βαθμό, εμφανίζεται και σήμερα σε παγκόσμια κλίμακα ο δήμος.

» Το ΙΓ΄ αιώνα Π.Χ. η μυκηναϊκή Ελλάδα ήταν διαρθρωμένη σε "πόλεις-κράτη" που βρίσκονταν με τις Μυκήνες σε σχέση ισοτιμίας και δεσμούς ηθικούς, που συμβόλιζαν τον αγώνα της ενότητας των ελληνικών φυλών. Επικεφαλής της "πόλης-κράτος" ήταν ένας ηγεμόνας, "άναξ", που συγκέντρωνε την πολιτική, στρατιωτική, δικαστική εξουσία. Τα μικρότερα κράτη τα διοικούσαν συμβούλια τοπικών αρχόντων. Και από την εποχή εκείνη (ΙΓ΄ αιώνας Π.Χ.) αρχίζει να μορφοποιείται η τοπική αυτοδιοίκηση. Η μυκηναϊκή κοινότητα είχε ακίνητη περιουσία και ασκούσε τοπική διοίκηση σε όλες τις κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων.

» Στην Ιλιάδα του Ομήρου αναφέρεται για πρώτη φορά ο τίτλος “δημογέρων”, με την έννοια του τοπικού άρχοντα. Στην κοινωνία του Ομήρου η τοπική διοίκηση παρουσίαζε την παρακάτω μορφή: Δήμος-Δημογέροντας (αρχηγός στο συμβούλιο γερόντων ή αρχόντων) - Γενική Συνέλευση του Δήμου. Παράλληλα και ο Πλούταρχος χρησιμοποιεί ευρύτατα τον όρο “Δήμος”.

» Το φυλετικό κράτος της ομηρικής εποχής, κατά τον Η΄ αιώνα Π.Χ., διαδέχτηκαν “οι πόλεις” της αρχαίας Ελλάδας, που άλλαξαν τη δομή των κοινωνιών. Η έννοια του “Δήμου” αρχίζει να απομακρύνεται από την έννοια της “πόλης” της αρχαίας Ελλάδας, που άλλαξαν τη δομή των κοινωνιών. Η έννοια του “δήμου” αρχίζει να απομακρύνεται από την έννοια της “πόλης” και να εξελίσσεται, ανάλογα με το της πολιτικοποίησης της πόλης, σε διοικητική μονάδα που ασχολείται με τις τοπικές υποθέσεις».

Ο δήμος, σαν μικρογραφία της πολιτείας, είχε δικές του αρχές, διοίκηση και δική του περιουσία. Είχε δική του τοπική αυτοδιοίκηση. Το δήμο τον αποτελούσαν οι δημότες, ο λαός.

Οι δημότες συνέρχονταν στην Αγορά, υπό την προεδρία του Δημάρχου, και αποφάσιζαν για διάφορα θέματα. Εκεί γίνονταν και αρχαιρεσίες για την εκλογή του δημάρχου.

Κατά τις αρχές του Ε΄ αιώνα Π.Χ. ο δήμος των Αθηναίων προσωποποιήθηκε ύστερα από τις λαμπρές νίκες του αθηναϊκού λαού κατά των Περσών - τη μάχη του Μαραθώνα και τη ναυμαχία της Σαλαμίνας - που έδειξαν όλο το μεγαλείο της αθηναϊκής δημοκρατίας και δόξασαν όλη την αρχαία Ελλάδα.

Τότε ο δήμος τιμήθηκε σαν ιερό πρόσωπο λατρείας. Οι αρχαίοι συγγραφείς αναφέρουν για τον «Ιερόν Τέμενος του Δήμου και των Χαρίτων» που βρισκόταν στο λόφο του σημερινού Θησείου, στο βόρειο μέρος, όπου και βρέθηκαν πολλές βάσεις από τους λαούς που, κατά την αντίληψη της επιτροπής, ευεργετήθηκαν από το δήμο Αθηναίων.

Έτσι - από την ιστορική περίοδο κι εδώ, στην αρχαία μάλιστα Αθήνα - ο δήμος ήταν και αντικείμενο ιδιαίτερης λατρείας, σαν κάτι που εκφράζει το σύνολο των πολιτών, το υπόστρωμα του δημοκρατικού οικοδομήματος και αυτή την ουσία της πατρίδας.

Νομίσματα της εποχής εκείνης φέρουν ανάγλυφη την παράσταση του δήμου με την επιγραφή: «Ιερός Δήμος». Τα δημόσια ψηφίσματα και εισιτήρια αγώνων και θεάτρων, ακόμα και εμπορικές σφραγίδες, είχαν αυτή την παράσταση. Ο δήμος ήταν το μόνιμο θέμα των δημιουργικών εμπνεύσεων των ποιητών και καλλιτεχνών.

Έτσι, οι ποικίλες απεικονίσεις του δήμου εκφράζανε αλληγορικά αυτό τούτο το δημοκρατικό πνεύμα της πόλης και υψώνανε την έννοια του δήμου σε σύμβολο ιερό.

Ο Πausανίας στις αφηγήσεις του αναφέρει ότι, όταν πρωτοήρθε στην Αττική, το πρώτο άγαλμα που αντίκρισε ήταν του δήμου.

Από τότε ο δήμος συμπληρώνεται, ολοκληρώνεται και, σαν ηλιακό σύστημα, φωτίζει το καθετί. Σιγά σιγά Δε μένει τίποτα που να μην το περιέχει και, καθώς συνεπικουρείται και από άλλα ανάλογα συστήματα, άλλους δήμους, καλλιεργεί το απαράμιλλο θαύμα του αρχαιοελληνικού πολιτισμού.

Μέσα στην πορεία της μακραίωνης ιστορίας μας η ταλαίπωρη αυτή πατρίδα χτυπήθηκε αλλεπάλληλα από την κατάρρα των πολέμων, δηώθηκε και ερειπώθηκε.

Αλλά και όταν νεκρωνόταν κάτω από τον τρόμο των κατακτητών και των τυράννων ο φοίνικας, ο Δήμος κρυφανάσαινε και κρυφοδούλευε φυλάγοντας τα ιερά του λαού, τα ιδανικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας.

Οι όποιες εθνικές ταλαιπωρίες δεν αλλοίωσαν την έννοια που εκφράζει ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης, θεσμός στενά δεμένος με την ιστορία των Ελλήνων. Παρέμεινε και παραμένει πάντα το βάθρο και το θεμέλιο της δημοκρατίας, ο γνήσιος φορέας και εκφραστής του φιλελεύθερου και δημοκρατικού πνεύματος του συνόλου των πολιτών, του λαού. Και τούτο από την αρχαία εποχή - που οι αιρετοί από το λαό άρχοντες, σαν φορείς της λαϊκής βούλησης και θέλησης, είχαν κυριαρχική εξουσία πάνω στα κοινά συμφέροντα - ως την Τουρκοκρατία, που ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης ουσιαστικά δεν έπαψε ποτέ να λειτουργεί, σαν μορφή λαϊκής εξουσίας, στις τοπικές υποθέσεις.

«Με την παρακμή της Αθήνας και της Σπάρτης, μετά την εμφάνιση των Ρωμαίων, καθιερώθηκαν και νέες μορφές πολιτικών ενώσεων» γράφει ο Χρ. Κλειώσης στην Ιστορία της τοπικής αυτοδιοίκησης. «Η ρωμαϊκή κατάκτηση δεν ευνόησε τη συνέχιση και την ανάπτυξη ενός θεσμού τόσο ευαίσθητου όπως η τοπική αυτοδιοίκηση. Η χώρα μας, με την αναγκαστική συμμετοχή της στους εμφυλίους πολέμους των Ρωμαίων, έζησε μεγάλες συμφορές και μεγάλη εξαθλίωση. Οι ελληνικοί δήμοι χάσανε την πολιτική τους σημασία, ενώ συνεχίζανε να υπάρχουν σαν τοπικοί οργανισμοί.

» Στην περίοδο της Ενετοκρατίας (1685-1715) η τοπική αυτοδιοίκηση αποδόθηκε στους Έλληνες, αλλά οι Ενετοί κατακτητές δεν μπόρεσαν να καταπνίξουν τον κοτζαμπαδισμό στην τοπική αυτοδιοίκηση. Οι κοινότητες αποκτήσανε αιρετά όργανα. Η ενετική διοίκηση ανάθεσε την είσπραξη των φόρων στις κοινότητες, γεγονός που δυνάμωσε το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι προεστοί ήταν τα όργανα ανάμεσα στους κατοίκους και στην εξουσία.

»Κατά τη βυζαντινή εποχή, η συγκεντρωτική πολιτική του Μεγάλου Κωνσταντίνου έπληξε τους κοινοτικούς θεσμούς και οι δήμοι είχαν συμβολικό και διακοσμητικό χαρακτήρα. Με την αύξηση της γαιοκτησίας αναπτυχθήκανε κοινότητες που τις διοικούσαν οι τοπικοί άρχοντες, οι δυνατοί, που είχαν αποκτήσει μεγάλο πλούτο και εξουσία. Η κακοδιοίκηση, η οικονομική αφαιμάξη του λαού και οι τοπικοί τύραννοι, όπως χαρακτηριστικά λέγονταν οι τοπικοί άρχοντες, είχαν καταστήσει τον ελληνισμό ανίσχυρο να προβαίνει σε οποιαδήποτε αντίσταση κατά των επερχόμενων Σταυροφοριών. Η χλιδή και οι απολαύσεις των αυτοκρατορικών οίκων είχαν προετοιμάσει, σταθερά, την παρακμή της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο φεουδαλισμός βρισκόταν στο μεγαλύτερο σημείο ακμής στις παραμονές της φραγκικής κατάκτησης. Κάθε μορφή κοινοτισμού είχε δεχτεί τον επηρεασμό του σε ανάλογο βαθμό και τα δεινά του λαού ήταν απερίγραπτα κάτω από την πίεση της βυζαντινής διοίκησης».

1.4. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες στα χρόνια της Τουρκοκρατίας

Η οσμανική κυριαρχία βρήκε τους δήμους και τις κοινότητες να προϋπάρχουν και να δρουν και τις άφησε να λειτουργούν σαν βοηθητικές υπηρεσίες στην κατώτερη διοίκηση της χώρας.

Με την αλλαγή των εθνικών και κοινωνικών συνθηκών, κατά εποχές και περιφέρειες, αλλοιωνόταν η έκταση της δικαιοδοσίας των δήμων και κοινοτήτων, ο τρόπος της εκλογής και η προσηγορία των τοπικών αρχόντων, αλλά παρέμεινε αναλλοίωτο το γεγονός ότι οι πόλεις, οι κωμοπόλεις και τα χωριά είχαν τους τοπικούς τους άρχοντες που εκλέγονταν από το λαό. Άλλαζε μόνο η προσηγορία τους κατά περιοχές και περιστάσεις. Κυρίως ονομάζονταν δημογέροντες και αλλού γέροντες, άρχοντες, προεστοί, επίτροποι και τουρκικά, κοτζαμπάσηδες. Διοικούσαν τις κοινότητες και έκριναν, σαν διοικητές, τις τοπικές διαφορές.

Εισέπρατταν και διαχειρίζονταν τους κοινοτικούς φόρους. Ήταν οι φυσικοί προστάτες των κατοίκων και κάθε καταδιωκόμενου ή καταπιεζόμενου κατοίκου της κοινότητας. Συμμετείχαν, άμεσα ή με τον αντιπρόσωπό τους, στη διοίκηση όλης της επαρχίας σαν σύμβουλοι ή πάρεδροι του Τούρκου διοικητή, δηλαδή του βοεβόδα.

Οι δήμοι και οι κοινότητες στα χρόνια της Τουρκοκρατίας δρούσαν ποικιλότροπα. Οι ενώσεις κοινοτήτων είχαν κίνητρα οικονομικά και εθνικά.

Έγιναν κέντρα εθνικής αντίστασης και κέντρα πνευματικά και οικονομικά, πραγματοποιούσαν την αποστολή τους με τη συνεισφορά των κατοίκων και την οικονομική ενίσχυση των ξενιτεμένων Ελλήνων. Ανέπτυξαν τοπική δραστηριότητα και εκτελούσαν έργα κοινής ωφέλειας. Την εποχή εκείνη δημιουργήθηκαν και οι πρώτες ομοσπονδιακές ενώσεις κοινοτήτων, για να εξυπηρετηθούν ευρύτεροι σκοποί.

Οι ελληνικές κοινότητες στην Τουρκοκρατία δεν είχαν ποτέ τόση ελευθερία, όση είχαν κατά το Μεσαίωνα στην Ιταλία και σε άλλα μέρη της Δυτικής Ευρώπης. Απόκτησαν όμως σιγά σιγά αυτονομία, ώστε να διοικούν τις υποθέσεις τους σχεδόν ανεξάρτητα από τη ανώτερη αρχή.

Οι Τούρκοι, που τους ενδιέφερε περισσότερο η εκμετάλλευση των ραγιάδων, δεν ασχολούνταν τόσο με την διοικητική τους οργάνωση, μάλιστα βοήθησαν έμμεσα την αυτοδιοίκηση των σκλαβωμένων Ελλήνων, που διευκόλυνε την είσπραξη των κεφαλικών φόρων.

Στην αρχή οργανώθηκαν τοπικές ή κοινοτικές επιτροπές με πρόεδρο τον επίσκοπο, που αργότερα εξελίχθηκαν σε δημογεροντίες εκλεγόμενες από τους κατοίκους. Παράλληλα, σε κάθε επαρχιακή περιφέρεια, με πρόεδρο τον επίσκοπο, συγκροτήθηκαν τα συμβούλια των προεστών ή πρωτογερόντων, που τα αποτελούσαν εκπρόσωποι από κάθε δημογεροντία. Έτσι, με αρχηγούς τον πατριάρχη και τους επισκόπους, με τα συμβούλια των προεστών και τις δημογεροντίες, έγινε η «τοπική αυτοδιοίκηση» των ραγιάδων. Ένας μόνο δεσμός έμεινε που ένωνε την τοπική αυτοδιοίκηση με το τουρκικό κράτος: ο δεσμός της υποτέλειας, δηλαδή της πληρωμής των φόρων.

Το σύστημα τούτο της διανεμητικής φορολογίας - όπου όχι κάθε άτομο, αλλά η κοινότητα ολόκληρη σαν νόμιμο πρόσωπο ήταν υπεύθυνη για την πληρωμή του φόρου - έκανε τους προεστούς όχι μονάχα τα απαραίτητα

όργανα για την είσπραξη των φόρων, αλλά τους κυριότερους παράγοντες με τους οποίους ενισχύθηκε το πνεύμα της αυτοδιοίκησης στους Έλληνες. Έτσι η δικαιοδοσία των δημογερόντων απλώθηκε περισσότερο και περιέλαβε και την απονομή της ποινικής και αστικής δικαιοσύνης.

Ευτυχώς για το ελληνικό έθνος οι Τούρκοι δεν καταπολέμησαν το σύστημα αυτό και, παρ'όλες τις καταπιέσεις των προεστών (κοτζαμπάσηδων) σε μερικά μέρη, οι κοινότητες έγιναν η άγκυρα της σωτηρίας του ελληνισμού.

Ιδιαίτερα η δημογεροντία της Αθήνας είχε φωτεινή δράση στην εποχή της Τουρκοκρατίας για μεγάλο χρονικό διάστημα: Αγωνιζόταν να κρατήσει τα προνόμιά της που τα επιβουλεύονταν τυραννικοί βοεβόδες.

Οι κοινότητες στην περίοδο της Τουρκοκρατίας δεν λειτουργούν με όμοιο τρόπο. Μερικές είχαν περισσότερα προνόμια, ανάλογα με το πνεύμα της τοπικής διοίκησης και τα προνόμια, ανάλογα με το πνεύμα της τοπικής διοίκησης και τα προνόμια που τους παραχώρησαν οι κατακτητές με ειδικά διατάγματα από τον ίδιο το σουλτάνο.

Γενικά, οι Έλληνες είχαν πραγματική, ουσιαστική αυτοδιοίκηση και προνοούσαν όχι μόνο για την πληρωμή των φόρων στον ξένο κυρίαρχο αλλά και για τα δικά τους συμφέροντα. Προνοούσαν για τα νοσοκομεία, τα σχολεία, την αστυνομία, τα ταχυδρομεία και έδειχναν πως ήταν ικανοί να αυτοδιοικηθούν μόλις θα ελευθερώνονταν από τον εφιάλτη της τουρκικής κατάκτησης.

Το δημοτικό αυτό σύστημα είχε αξιόλογα αποτελέσματα για τους Έλληνες. Η ανάπτυξη, σε μεγάλο βαθμό, της αλληλεγγύης και της συνεργασίας τους κατοχύρωσε απέναντι στον κατακτητή και τους ενίσχυσε

το αίσθημα της ανεξαρτησίας. Αυτοί οι δούλοι, μέσα στη γενική κοινωνία, νιώθανε ελεύθεροι μέσα στην κοινότητα.

Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης βοήθησε αποτελεσματικά τη διατήρηση και του εθνικού φρονήματος, της γλώσσας, της θρησκείας. Κάτω από την επίδρασή του γεννήθηκε στην Ελλάδα και αναπτύχθηκε αρκετά το εμπόριο, η ναυτιλία, η βιομηχανία και η παιδεία και αποκτήθηκαν έτσι τα οικονομικά μέσα για τον αγώνα της ανεξαρτησίας.

Την οντότητα της ελληνικής κοινότητας επί Τουρκοκρατίας τη στήριζαν άγραφοι ηθικοί κανόνες που ενώνανε τους κατοίκους και μεταξύ τους και με τους αιρετούς άρχοντες. Τους ενώνανε ακόμα τα ήθη, τα έθιμα, οι παραδόσεις, που είχαν τη δύναμη νόμων. Τη μακραίωνη πολιτιστική παράδοση τη στεριώνανε περισσότερο τα δεινά που υποφέρανε από τον κατακτητή και κυρίως οι κοινοί πόθοι και οραματισμοί για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, για την περιπόθητη τη λευτεριά.

1.5. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μετά την Εθνική Ανεξαρτησία

Από την έναρξη του αγώνα για την ανεξαρτησία αρχίζει να εξατμίζεται η ελευθερία της ελληνικής κοινότητας, γιατί σκοπός της ελληνικής επανάστασης δεν ήταν η διατήρηση της τοπικής αυτονομίας, αλλά η πολιτική ένωση της ελεύθερης Ελλάδας. Κάτω από μία μόνο αρχή που να διατηρεί κάτω από έναν κοινό δεσμό όλα τα τμήματα της επικράτειας. Αυτό

αποφάσισε η γενική συνέλευση των Ελλήνων στην Επίδαυρο και κήρυξε την ενότητα του ελληνικού έθνους και ίδρυσε την κεντρική κυβέρνηση της Ελλάδας. Για την κοινότητα δεν ενδιαφέρθηκε πολύ. Όρισε μονάχα τον αριθμό των δημογερόντων που πρέπει να εκλέγονται σε κάθε κοινότητα. Το ίδιο σύστημα ακολούθησε και η συνέλευση της Τροιζήνας με το νόμο της 1^{ης} Μαΐου 1827, με τον οποίο έκανε τους δημογέροντες όργανα της κεντρικής κυβέρνησης.

Κι έτσι, ενώ ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης στον τόπο μας έχει μια τόσο μεγάλη και σπουδαία ιστορία και είναι συνυφασμένος με την ουσία του ελληνισμού, η τοπική αυτοδιοίκηση δεν πήρε τη θέση που έπρεπε μετά την πραγματοποίηση της εθνικής ανεξαρτησίας της Ελλάδας. Η προσπάθεια του Καποδίστρια να συντάξει νέο κράτος ξεσκέπασε τις αληθινές προθέσεις των κοτζαμπάσηδων και άρχισε η έχθρα ανάμεσα στο κράτος και στον κοτζαμπαδισμό. Τότε αρχίζει να γεννιέται η αληθινή τοπική αυτοδιοίκηση και να κατοχυρώνεται νομοθετικά και συνταγματικά το 1912. Ο Καποδίστριας δεν απομακρύνθηκε από το πνεύμα και τις θέσεις των παραπάνω εθνικών συνελεύσεων. Απόπειρα για αποκατάσταση της αυτοτέλειας και πρωτοβουλίας των δήμων αποτέλεσε ο «περί συστάσεως των δήμων» νόμος του 1833, που μαρτυρούσε την πρόθεση της βαυαρικής αντιβασιλείας να μεταγγίσει στην Ελλάδα τις γερμανικές ιδέες περί κράτους και κρατικής εξουσίας. Σύμφωνα με το νόμο αυτό, παραχωρούνταν στους δήμους σπουδαίες και ουσιαστικές αρμοδιότητες, όπως η τοπική και αγρονομική αστυνομία, η σύσταση και συντήρηση των προκαταρτικών σχολείων, η δημόσια αντίληψη κτλ. Οι συνθήκες όμως που επικρατούσαν τότε στον τόπο μας και η εξάρτηση του νέου ελληνικού κράτους από τις Μεγάλες Δυνάμεις δεν επέτρεψαν την ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης,

μια που το πρόβλημα της νεότερης Ελλάδας, ευθύς αμέσως μετά την απελευθέρωση, ήταν πρόβλημα κεντρικής εξουσίας και συγκεντρωτισμού.

Το συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης που, μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους, καθιέρωσαν οι Βαυαροί αποδυνάμωσε τις ελληνικές κοινότητες. Η υπερσυγκεντρωτική πολιτική του κράτους συνεχίστηκε σε διάστημα ενάμιση αιώνα. Οι δήμοι και οι κοινότητες απογυμνώθηκαν οικονομικά και διοικητικά και ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης έπεσε σε νεκροφάνεια. Οι αιρετοί άρχοντες κατόνησαν προϊστάμενοι μιας δημοτικής υπηρεσίας για την καθαριότητα των δρόμων και την έκδοση πιστοποιητικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ (1941 - 44)

2.1. Τα πρώτα φύτρα της λαϊκής εξουσίας

Στις φλόγες του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, του μεγάλου εθνικού, λαϊκού ξεσηκωμού, στις ελεύθερες ορεινές περιοχές που δημιουργήθηκαν με την ένοπλη δράση του ΕΛΑΣ, πρόβαλε με οξύτητα το πρόβλημα της διοίκησης, το πρόβλημα της εξουσίας.

Πολλά από τα κοινοτικά συμβούλια που είχαν διοριστεί από την 4^η Αυγούστου, καθώς και η κυβέρνηση, ήταν όργανα της δικτατορίας και συνεργάστηκαν με τους κατακτητές και ξέπεσαν εντελώς στη συνείδηση των Ελλήνων πατριωτών. Έτσι προέκυψε επιτακτικά η ανάγκη της δημοκρατικής ανάδειξης νέων διοικητικών οργάνων, η ανάγκη δημιουργίας μιας νέας εξουσίας, της λαϊκής εξουσίας.

Το ψήφισμα των Κορυσχάδων κατέχει εξαιρετική θέση όχι μόνο στην ιστορία της Εθνικής Αντίστασης, αλλά γενικότερα στην ιστορία της νεότερης Ελλάδας, γιατί κατοχύρωνε τους λαϊκούς θεσμούς που είχαν δημιουργηθεί στη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα και καθιέρωνε τις θεμελιώδεις αρχές του δημόσιου βίου των Ελλήνων. Το ψήφισμα των Κορυσχάδων, ο καταστατικός αυτός χάρτης της αγωνιζόμενης Ελλάδας, είναι το πιο προοδευτικό από όλα τα συντάγματα που γνώρισε ο ελληνικός λαός από την επανάσταση του 1821 μέχρι σήμερα.

Η ΠΕΕΑ (Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης - Κυβέρνηση του βουνού) ήθελε την αυτοδιοίκηση μέσω συμμετοχής του λαού στη διοίκηση του τόπου. Ήθελε το λαό νοικοκύρη στο σπίτι του. Η αυτοδιοίκηση ήταν μοχλός δραστηριοποίησης ολόκληρου του λαού. Η παλλαϊκή συμμετοχή στην πολιτική ζωή μονάχα μέσα από μια ζωντανή αυτοδιοίκηση ενός διαφορετικού κράτους μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Ακόμα, ήθελαν την αυτοδιοίκηση και σαν μέσο προστασίας της υγείας, της πρόνοιας και του πολιτισμού των πόλεων και των χωριών που ήταν ολότελα εγκαταλειμμένα από την κεντρική εξουσία.

2.2. Για μια Τοπική Αυτοδιοίκηση μαχητική και διεκδικητική

Η ανάδειξη της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θεσμό λαϊκής κυριαρχίας, που πραγματοποιήθηκε στα χρόνια της ΕΑΜικής Εθνικής Αντίστασης, και η λειτουργία της στα χρόνια εκείνα αποτέλεσε και αποτελεί ακόμα έμπνευση και οδηγό.

Όλα εκείνα που αποφασίστηκαν και επιτεύχθηκαν τότε, κάτω από φοβερά δύσκολες συνθήκες και με έναν κατακτητή που ρήμαζε τα πάντα, αν εφαρμοστούν σε καιρό ειρήνης, μπορούν να γίνουν θαύματα και να αλλάξει ριζικά η εικόνα των χωριών, να λιγοστεύσει η μιζέρια και η εξαθλίωση, να ριζώσει και σ'αυτά η αλλαγή, η ίδια η ευτυχία, από την πρόοδο και τον πολιτισμό που θα αναπτυχθεί.

Η έκφραση μέσα από την τοπική αυτοδιοίκηση των άμεσων αναγκών και προβλημάτων έδωσε και δίνει δυνατότητες ανάδειξής της ως χώρου που μπορεί να συμβάλλει στη συσπείρωση και στην πάλι πλατιών στρωμάτων, για την προώθηση και τη λύση προβλημάτων της περιοχής τους και, γενικότερα, ως όργανο ανάπτυξης, προαγωγής των δημοκρατικών θεσμών αλλά και ως εμπόδιο και άμυνα απέναντι στην ισχυρή κεντρική διοίκηση.

Εδώ παρατηρείται το μοναδικό, ίσως, ιστορικό φαινόμενο: η τοπική αυτοδιοίκηση να λειτουργεί «αφ' εαυτής», από τη βάση προς το κέντρο. Μονάδες αυτοδιοίκησης ξεφυτρώνουν στα κατεχόμενα εδάφη που μόλις είχαν ελευθερωθεί. Στην ελεύθερη Ελλάδα μπαίνουν οι βάσεις για μια πραγματική αυτοδιοίκηση η οποία βασιζόταν στη λαϊκή κυριαρχία, ασκούσε διοίκηση τοπικά, απένειμε δικαιοσύνη στα πλαίσια όχι των μέχρι τότε νόμων του κράτους αλλά αυτού που θεωρείται δίκαιο από το λαό.

Δεν μπορούμε παρά να σταθούμε με συγκίνηση και ιδιαίτερη προσοχή στην περίοδο αυτή του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του λαού μας, οπότε κωδικοποιήθηκε ότι αφορούσε την τοπική αυτοδιοίκηση. Τότε η λαϊκή βούληση απαιτούσε αποδέσμευση από αυτό που μέχρι τότε λεγόταν κράτος.

Ας ξαναθυμηθούμε ότι το 1943, κατά τους μετριότερους υπολογισμούς, είχε απελευθερωθεί πάνω από το μισό έδαφος της χώρας και ο ΕΛΑΣ είχε κάτω από τον έλεγχό του αρκετές ακόμα περιοχές, χωρίς να τις

κρατάει σταθερά. Ο κατακτητής είχε περιοριστεί κυρίως στις μεγάλες πόλεις και προσπαθούσε να διατηρεί κάτω από τον έλεγχό του τις πιο βασικές σιδηροδρομικές και οδικές αρτηρίες.

Στην ελεύθερη Ελλάδα οι επιτροπές της λαϊκής αυτοδιοίκησης, της λαϊκής δικαιοσύνης και της λαϊκής ασφάλειας καθιερώθηκαν, το 1943, σαν λαϊκός δημοκρατικός θεσμός και η λαϊκή δημοκρατική εξουσία απλώθηκε ταχύτατα όχι μόνο στις ελεύθερες περιοχές, αλλά και στις μισοκατεχόμενες και σε αρκετές περιπτώσεις και στις κατεχόμενες από τον εχθρό περιοχές της χώρας.

Στον «Κώδικα Αυτοδιοίκησης και Λαϊκής Δικαιοσύνης για τη Στερεά Ελλάδα», που εγκρίθηκε το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου 1943 στην πρώτη συνδιάσκεψη αντιπροσώπων αυτοδιοίκησης Φθιωτιδοφωκίδας και Ακαρνανίας, καθώς και στην εμπειρία της αυτοδιοίκησης των άλλων περιοχών της χώρας (Θεσσαλίας, Ηπείρου, Μακεδονίας κτλ.), στηρίχθηκε το γενικό στρατηγείο του ΕΛΑΣ στην προσπάθειά του να δώσει ενιαία μορφή στους λαοκρατικούς θεσμούς. Με την υπ' αριθμ. 2929 διαταγή του γενικού στρατηγείου του ΕΛΑΣ μπήκαν σε ισχύ, από το Γενάρη του 1944, σε όλες τις ελεγχόμενες από τον ΕΛΑΣ περιοχές της χώρας οι «Διατάξεις για τη Λαϊκή Αυτοδιοίκηση και τη Λαϊκή Δικαιοσύνη» που αποτελούνται από 146 άρθρα.

Με τις διατάξεις αυτές βελτιώθηκαν οι θεσμοί της λαϊκής εξουσίας γιατί εξασφάλισαν την άρτια οργάνωση της κοινοτικής και δημοτικής ζωής του λαού και την απρόσκοπτη λειτουργία της λαϊκής δικαιοσύνης. Έθεταν τα θεμέλια για την οργάνωση και ανασύνταξη της εθνικής ζωής.

Στο άρθρο 1 των διατάξεων αναφέρεται:

«Ο θεσμός της αυτοδιοίκησης έχει τη σημασία ότι ο λαός παίρνει ενεργό μέρος στη διοίκησή του, με σκοπό την άμεση και καλύτερη ικανοποίηση των κοινών συμφερόντων των πολιτών».

Ο θεσμός της αυτοδιοίκησης και της λαϊκής δικαιοσύνης ρίζωσαν στη συνείδηση του λαού. Δεν υπήρχε στην ελεύθερη Ελλάδα χωριό χωρίς λαϊκό συμβούλιο και λαϊκό δικαστήριο. Η αυτοδιοίκηση έδειξε έμπρακτα την υπεροχή της απέναντι στο παλιό σύστημα διοίκησης.

Με πρωτοβουλία των Λαϊκών Συμβουλίων (Λ.Σ.) των χωριών και τη βοήθεια των οργανώσεων, ιδιαίτερα της ΕΠΙΟΝ, και με προσωπική εργασία των κατοίκων και, αν χρειαζόταν, με πόρους των κοινοτήτων, φτιάχνονταν βρύσες, χτίζονταν γεφύρια, διορθώνονταν δρόμοι, κατασκευάζονταν τηλεφωνικές γραμμές, καθορίζονταν τα μεροκάματα, πραγματοποιούνταν αποκαταστάσεις ακτημόνων σε ακαλλιέργητα τσιφλίκια, ιδρύονταν προμηθευτικοί συνεταιρισμοί, ενοικιάζονταν σε κτηνοτρόφους λιβάδια, προστατεύονταν τα δάση, ρυθμίζονταν ειρηνικά εδαφικές διαφορές ανάμεσα σε χωριά.

Με τη φροντίδα των Λ.Σ. λειτούργησαν στα χωριά πάνω από 80% των δημοτικών σχολείων, ιδρύθηκαν παιδικοί σταθμοί και παιδικά συσσίτια.

Μέσα στη γενική έξαρση που επικρατούσε και με τη βοήθεια της λαϊκής εξουσίας και των οργανώσεων οι νέοι και οι νέες των χωριών και των κωμοπόλεων της ελεύθερης Ελλάδας έκαναν να φύσει μια ισχυρή δημιουργική πνοή στην καθυστερημένη ελληνική ύπαιθρο. Οι νέοι της ΕΠΙΟΝ δημιούργησαν ερασιτεχνικούς θιάσους, κουκλοθέατρα, σχολές κοπτικής και ραπτικής, οικοκυρικές, σχολές αναλφάβητων.

Ακόμα και ένας από τους πιο άσπονδους εχθρούς της Εθνικής μας αντίστασης, ο αρχηγός της Συμμαχικής Στρατιωτικής Αποστολής στην Ελλάδα κατά το διάστημα της κατοχής, Κρίστοφερ Γουντχάουζ (Κρις) αναγνώριζε τις τεράστιες αλλαγές που είχαν επέλθει στις περιοχές που είχε απελευθερώσει ο ΕΛΑΣ:

«Το ΕΑΜ και ο ΕΛΑΣ, έχοντας αποκτήσει τον έλεγχο όλης σχεδόν της χώρα, αν εξαιρέσουμε τους κυριότερους συγκοινωνιακούς κόμβους που χρησιμοποιούσαν οι Γερμανοί, είχε δημιουργήσει πράγματα που δεν είχε γνωρίσει ποτέ η Ελλάδα. Οι επικοινωνίες στις ορεινές περιοχές, με τον ασύρματο, με αγγελιοφόρο, με τηλέφωνα, ποτέ δεν ήταν τόσο άρτιες πριν, ούτε μετά. Ακόμα και αυτοκινητόδρομοι είχαν βελτιωθεί και χρησιμοποιούνταν από το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Οι τηλεπικοινωνίες τους, που περιελάμβαναν και ασυρμάτους, εκτείνονταν ως την Κρήτη και ως τη Σάμο, όπου δρούσαν κιάλας αντάρτες. Τα δώρα του τεχνικού και πνευματικού πολιτισμού έχουν βρει το δρόμο τους προς τα βουνά για πρώτη φορά.

»Σχολεία, αυτοδιοίκηση, δικαστήρια, δημόσιες υπηρεσίες, που είχαν κλείσει με τον πόλεμο, λειτούργησαν και πάλι. Θέατρα, εργοστάσια, τοπικά κοινοβούλια λειτούργησαν για πρώτη φορά. Οργανώθηκε κοινοτική ζωή στη θέση της πατροπαράδοτης ατομιστικής ζωής του Έλληνα αγρότη.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3^ο

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ

Η πολιτιστική αποκέντρωση είναι ένα ζήτημα που ιδιαίτερα ενδιαφέρει την ελληνική επαρχία. Γενική είναι η διαπίστωση ότι η κοινωνική ζωή του πληθυσμού της υπαίθρου είναι σε όλους τους τομείς υποβαθμισμένη.

Η ανεργία, η έλλειψη ευκαιριών επαγγελματικής ειδίκευσης αλλά και μέσω ψυχαγωγίας και πολιτιστικής ζωής άνοιξαν το πράσινο φως στην αποδημία, με αποτέλεσμα από τη μια να δημιουργηθεί μια υδροκέφαλη πρωτεύουσα, που με τον τσιμεντένιο όγκο της εξελίχτηκε σε καρκίνωμα στον κορμό του έθνους, και από την άλλη να νεκρωθεί η ελληνική επαρχία και να μαραζώνουν τα χωριά μας. Η ερήμωσή τους είναι ένα μέγιστο πρόβλημα με επιζήμιες για την εθνική μας επιβίωση συνέπειες.

Η ελληνική επαρχία ωστόσο έχει μέσα της δυνάμεις που πρέπει να ψάξει να τις βρει και να τις αξιοποιήσει. Στην προσπάθειά της αυτή έρχεται σήμερα να τη βοηθήσει η τοπική αυτοδιοίκηση, που φιλοδοξεί να εντάξει στα προγράμματά της όλα τα ζητήματα που απασχολούν τις τοπικές κοινωνίες στις πόλεις, στις κωμοπόλεις, στα χωριά, που αντιμετωπίζουν όχι μόνο

οικονομικά και αναπτυξιακά προβλήματα αλλά και πνευματικά και πολιτιστικά. Και είναι αυτά που, κατά κύριο λόγο, ανεβάζουν τη ζωή σε ανώτερες μορφές πολιτισμού.

Ο λαός δικαιολογημένα στηρίζει τις ελπίδες του σήμερα στην τοπική αυτοδιοίκηση, γιατί από παράδοση τον εκφράζει με αμεσότητα. Είναι το δεύτερο, μετά το κοινοβούλιο, σκέλος της δημοκρατίας και έχει όλες τις προδιαγραφές, και από την μακραίωνη παράδοση στον τόπο μας και από τους νόμους, να εξελιχτεί σαν τοπική λαϊκή εξουσία σε βασικό φορέα εκπολιτισμού για όλο τον πληθυσμό. Άλλωστε, οποιοδήποτε βασικό πρόγραμμα περιφερειακής οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης θα είναι ένα πείραμα καταδικασμένο σε αποτυχία χωρίς την ενεργό συμμετοχή του δήμου και της κοινότητας, που σαν υπεύθυνα τοπικά όργανα λαϊκής εξουσίας είναι αρμόδια να αναλάβουν την επίβλεψη και την εφαρμογή του όποιου αναπτυξιακού προγράμματος. Η μακρόχρονη άλλωστε παράδοση του θεσμού το εγγυάται.

Ας φρεσκάρουμε την ιστορική μας μνήμη για το τι ήταν κάποτε η κοινότητα και τι ρόλο έπαιξε σε όλη την ιστορική μας διαδρομή. Η κοινότητα ήταν η πρώτη μορφή κοινωνικής ένωσης στην ιστορία του πολιτισμού. Η οργάνωση σε πόλη και σε κράτος ήρθε πολύ αργότερα. Για μεγάλα χρονικά διαστήματα δεν υπήρχε πρόβλημα σχετικά με το περιεχόμενο της τοπικής αυτοδιοίκησης, αφού αυτή ήταν η μόνη μορφή διοίκησης. Ας θυμηθούμε ακόμα ότι η Τουρκοκρατία βρήκε την τοπική αυτοδιοίκηση να λειτουργεί και όχι μόνο δεν την κατέργησε, αλλά με τη βοήθεια μάλιστα του κατακτητή οργανώθηκε σε μορφή περιορισμένης λαϊκής εξουσίας για τις τοπικές υποθέσεις. Το σύστημα αυτό έδωσε την ευκαιρία και τον τρόπο να ασχοληθούν οι ραγιαδες με τα κοινά και με τα προβλήματά τους. Ήταν μια

σημαντική εμπειρία. Με την ανακήρυξη της εθνικής ανεξαρτησίας το ελεύθερο ελληνικό κράτος έθεσε, όπως γνωρίζουμε, σε εφαρμογή κεντρικό διοικητικό σύστημα και οι δήμοι και οι κοινότητες δέθηκαν γερά με το κέντρο.

Στις σύγχρονες όμως κοινωνίες οι δήμοι και οι κοινότητες παραμένουν αυτοδιοικούμενοι τοπικοί οργανισμοί. Έχουν μέσα τους δυνάμεις που μπορούν να τις αξιοποιήσουν στον υπέρτατο βαθμό. Να πάρουν πρωτοβουλίες για να βοηθήσουν την ανάπτυξη και την εξέλιξη της περιοχής τους σε πολλούς τομείς, μαζί και τον πολιτιστικό τομέα που ιδιαίτερα σήμερα παίζει πρωταρχικό ρόλο στη γενική εκπολιτιστική προσπάθεια που γίνεται στη χώρα μας.

Ένα μεγάλο μέρος της πολιτιστικής ζωής προσφέρεται με τη μορφή της ψυχαγωγίας. Κάθε ψυχαγωγία υψηλού επιπέδου, με όλες τις μορφές της τέχνης, παίζει ρόλο ζωογόνο στη ζωή του ανθρώπου, ρόλο αισιοδοξίας, ανανέωσης, αισθητικής καλλιέργειας και ευαισθητοποίησης. Ας πάρουμε σαν παράδειγμα το θέατρο. Το θέατρο διασκεδάζει αλλά και μορφώνει τον άνθρωπο, καλλιεργεί ταυτόχρονα τα ευγενή του αισθήματα και μαζί τον ξεκουράζει και τον ανεβάζει σε ανώτερο πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδο. Το θέατρο το βλέπει εύκολα και με ευχαρίστηση ο καθένας, ο κουρασμένος ξωμάχος και ο απόμαχος της δουλειάς, ο απλός άνθρωπος και ο καλλιεργημένος. Η μαζική παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης έχει και μια βαθιά ψυχολογική επίδραση. Ο καθένας νιώθει πως ανήκει σε ένα κοινωνικό σύνολο συγκροτημένο, όπου όλοι έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες ανάγκες στα πολιτιστικά και πνευματικά αγαθά. Από αυτό συμπεραίνει κανείς πόσο σημαντικό θα ήταν να δημιουργήσουν οι δήμοι δημοτικά θέατρα

στα μεγάλα αστικά κέντρα, που να περιοδεύουν κατά διαστήματα και στα χωριά του νομού.

3.1. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση πολυδυναμικός φορέας δράσης και ανάπτυξης

Η τοπική αυτοδιοίκηση γεννήθηκε στον τόπο τούτο φέρνοντας τα σπέρματα μιας δημοκρατίας που οδηγεί στο σοσιαλισμό. Κι έτσι μπορούμε να πούμε ότι η δημοκρατία είναι γνήσιο τέκνο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αντιπροσωπεύει και εκφράζει μια τοπική λαϊκή εξουσία που εξυπηρετεί ισότιμα όλους τους δημότες σε όλες τις τοπικές τους ανάγκες.

Αλλά το θέμα της τοπικής αυτοδιοίκησης μένει πάντα ανοιχτό στον τόπο που γεννήθηκε. Ίσως γιατί δεν έχουμε ακόμα καταλάβει το σημαντικό ρόλο που μπορεί να παίξει ο πανάρχαιος αυτός ελληνικός θεσμός για μια καλύτερης ποιότητας ζωή. Οι εκφραστές της γνώμης του λαού, για τον τρόπο που μπορεί να παίξει ο πανάρχαιος αυτός ελληνικός θεσμός για μια καλύτερης ποιότητας ζωή. Οι εκφραστές της γνώμης του λαού, για τον τρόπο που επιθυμεί να διοικείται η τοπική κοινωνική του ζωή, είναι οι αιρετοί του άρχοντες. Σε αυτούς οι πολίτες κάθε διοικητικής περιφέρειας αναθέτουν την ευθύνη να φροντίζουν για τις τοπικές υποθέσεις και ανάγκες, υλικές, ηθικές, πνευματικές. Κι όταν αυτές, στο σύνολό τους, ικανοποιούνται, το περιβάλλον εξυγιαίνεται, εξωραϊζεται, η κοινωνική ζωή εκπολιτίζεται, το μορφωτικό

επίπεδο των κατοίκων ανεβαίνει και ανοίγει ο δρόμος για κοινωνική πρόοδο και αλλαγή για ολόκληρο το λαό.

Οι δήμοι του εξωτερικού μας δίνουν ένα μέγιστο μάθημα για τον ενεργό πολιτιστικό τους ρόλο στην περιοχή τους, από την πολεοδομία και τη στέγαση ως τη λαϊκή επιμόρφωση, τα πνευματικά κέντρα, τους παιδικούς σταθμούς, την ψυχαγωγία, την ντόπια βιομηχανία. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά παραδείγματα:

Στην Αυστρία, σύμφωνα με το σύνταγμά της, η προστασία της νεολαίας ανήκει πρωταρχικά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και έχει προληπτικό χαρακτήρα. Σε όλη τη χώρα απλώνεται ένα δίκτυο από πολιτιστικές δραστηριότητες με κέντρα νεότητας, ξενώνες νεότητας - παγκόσμια γνωστούς - βιβλιοθήκες για παιδιά και για νέους, δημοτικά αθλητικά γήπεδα, μειωμένα εισιτήρια για συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις, νηπιαγωγεία, παιδικούς σταθμούς, ειδικά εκπαιδευτικά κέντρα κτλ. Ο δήμος Βιέννης χρηματοδοτεί το Ιατροπαιδαγωγικό Συμβούλιο, καθώς και το Γραφείο Νεότητας που ασχολείται με επιστημονικές έρευνες για τη σωστή λύση των προβλημάτων της νεολαίας, που τους δίνει πλατιά δημοσιότητα για την πλήρη ενημέρωση της κοινής γνώμης. Η πολεοδομία και η στέγαση ανήκει επίσης στους δήμους.

Στο Βέλγιο, η ίδια η νεολαία θέτει και προβάλλει τα προβλήματά της, διαφορετικά σε κάθε περιοχή, και οι δήμοι αναλαμβάνουν τη λύση τους. Μέσα στις πολλές δραστηριότητές τους είναι οι κινητές βιβλιοθήκες, τα ωδεία, η ψυχαγωγία, η εκπαίδευση, οι θερινές κατασκηνώσεις κτλ.

Στη Δανία, οι δήμοι και οι κοινότητες έχουν στη δικαιοδοσία τους το σύνολο σχεδόν της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, όπως η υγειονομική περίθαλψη, οι συντάξεις γήρατος, οι βρεφικοί και παιδικοί σταθμοί, τα

νηπιαγωγεία. Οι δήμοι ανταποκρίνονται σε όλες τις μορφωτικές και ψυχαγωγικές ανάγκες με τέλεια οργανωμένα κέντρα νεότητας, μορφωτικές και ψυχαγωγικές λέσχες, όπου αναπτύσσονται τα ταλέντα και οι επιδεξιότητές τους. Παράλληλα, η στεγαστική πολιτική ανήκει στους δήμους.

Παρόμοια πολιτιστική δραστηριότητα αναπτύσσουν και οι δήμοι στη Φιλανδία, στη Γερμανία, στην Αγγλία, στον Καναδά, στις Κάτω Χώρες, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Ιαπωνία κτλ.

Σε όλες, ωστόσο, τις χώρες αυτές οι δήμοι και οι κοινότητες έχουν άφθονα οικονομικά μέσα και ευρύτατο πεδίο πολιτιστικής δράσης, νομοθετικά κατοχυρωμένα.

Αλλά στον τόπο μας η θλιβερή και μίζερη συντήρηση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης μοιάζει να αποβλέπει να ενισχύει μόνο την επιχειρηματολογία ότι λειτουργούν κι εδώ οι δημοκρατικοί θεσμοί. Όμως και σε αυτές τις συνθήκες οι ελληνικοί δήμοι και οι κοινότητες κάνουν αγώνες για ζητήματα οικονομικά και αρμοδιοτήτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι και στις μέρες μας οι αντιπρόσωποι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) συνεχίζουν τους αγώνες τους για οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια εδώ και μισό αιώνα.

3.2. Εκδημοκρατισμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Οι αντιλήψεις για τον πολιτιστικό ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης, χάρη στις σύγχρονες κοινωνικές εξελίξεις, έχουν παγκόσμια διαφοροποιηθεί. Κατά συνέπεια, και οι δραστηριότητες των Ο.Τ.Α. δεν μπορούν πια να περιορίζονται μέσα στα στενά και αναχρονιστικά πλαίσια που χάραξε κάποτε η δημοτική νομοθεσία πριν 50 ή 70 χρόνια. Ο θεσμός, κλεισμένος σε στεγανούς χώρους, αναζητούσε στήριγμα ύπαρξης με τις αφηρημένες θεωρίες. Αλλά είναι καιρός να γίνει πια καθημερινή δυναμική πράξη για το γρήγορο ανέβασμα της οικονομικής και πολιτιστικής στάθμης του λαού μας. Οι νέοι στην ηλικία και στις αντιλήψεις αιρετοί άρχοντες, με το κύρος που τους δίνει το αξίωμα και την ευθύνη που τους ανέθεσε ο λαός, αγωνίζονται για μια δημιουργική παρουσία των Ο.Τ.Α. σε όλους τους τομείς όπως λειτουργούν κοινωνικά και στις άλλες χώρες, με πρωταρχικό χρέος να απελευθερώσουν την τοπική αυτοδιοίκηση από τα γρανάζια του κράτους. Μόνο σαν ανεξάρτητη και αυτόνομη τοπική λαϊκή εξουσία θα μπορέσει ο θεσμός αυτός να αξιοποιήσει την πραγματική κοινωνική του δύναμη και να τη θέσει στην εξυπηρέτηση των λαϊκών αναγκών.

Ανάγκες, εκτός από τα τεχνικά έργα υποδομής ενός ανθρώπινου οικισμού, είναι και η εξύψωση του πνευματικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων, η προστασία, η εξυγίανση, ο εξωραϊσμός του περιβάλλοντος, η εκλεκτή ψυχαγωγία, η πνευματική ζωή και κίνηση και κάθε μορφής πολιτιστική δραστηριότητα.

Δεν καινοτομούμε αν τονίσουμε ότι όλες αυτές οι πολιτιστικές δραστηριότητες θεωρούνται στον τόπο μας περιττές κοινωνικές πολυτέλειες,

παρά την εικόνα ντροπής που παρουσιάζουν οι αριθμοί για το χαμηλό πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδο της πλειονότητας των Ελλήνων.

Η εικόνα αυτή της ντροπής κάνει πιο επιτακτική την ανάγκη να ενεργοποιηθούν οι δήμοι και οι κοινότητες, αναπτύσσοντας πολιτιστικές δραστηριότητες για την εξύψωση του μορφωτικού επιπέδου των δημοτών τους.

Η προσπάθεια αυτή δεν είναι δυνατόν να καρποφορήσει με μοναδικό φορέα το κράτος, ούτε μπορεί να είναι επίτευγμα ενός ατόμου ή μιας ομάδας, αλλά η συνισταμένη της προσπάθειας πολλών κοινωνικών παραγόντων. Η δημοτική και η κοινοτική αρχή θα είναι ο συντονιστής της κοινής δράσης των δημοτών.

3.3. Ο παράγοντας Πολίτης

Η παραδοσιακή ευθύνη για την εκτέλεση δημοτικών και κοινοτικών τεχνικών έργων που συγκροτούν την υποδομή ενός ανθρώπινου οικισμού - δρόμοι, υπόνομοι, ύδρευση, φωτισμός κτλ. - ακολουθώντας την παγκόσμια αντίληψη και πρακτική έχει διευρυνθεί κάτω από την επιταγή της επιστημονικής και κοινωνικής προόδου που διαφοροποίησε και πολλαπλασίασε τις ανάγκες των πόλεων και των κατοίκων τους.

Οι δημοτικοί λοιπόν και κοινοτικοί άρχοντες, κάτω από την πίεση μιας νέας κοινωνικής πραγματικότητας, είναι υποχρεωμένοι να αναπτύξουν

καινούριες ολοένα δραστηριότητες που να ανταποκρίνονται και στις πνευματικές και πολιτιστικές ανάγκες των κατοίκων.

Μια τόσο πλατιά όμως πολιτιστική δραστηριότητα κάνει απαραίτητη τη συνεργασία με όλους εκείνους τους κοινωνικούς παράγοντες που ο δυναμισμός τους και τα προσόντα τους τους καθιστούν φορείς κοινωνικής προόδου. Ιδιαίτερα πολύτιμη για το πολιτιστικό έργο της αυτοδιοίκησης θα είναι η συνεργασία με τους πνευματικούς ανθρώπους, τους καλλιτέχνες, τους εκπαιδευτικούς. Αυτοί κατέχουν, σε γενικές γραμμές, γνώσεις από τις σύγχρονες επιτεύξεις της τεχνικής και της επιστήμης, που με κάποια συνθετική και απλοποιημένη μορφή συγκροτούν την υποδομή κάθε σύγχρονης πολιτιστικής δραστηριότητας, όπως τα πνευματικά κέντρα, τα κέντρα νεότητας, οι μορφωτικές - ψυχαγωγικές λέσχες, οι παιδικοί σταθμοί, οι παιδικές κατασκηνώσεις, οι δημόσιες βιβλιοθήκες κτλ. Οι άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών, αλλά και οι εκπαιδευτικοί με την πλατιά και γενική μόρφωσή τους μπορούν να καλύψουν αυτό τον τομέα γνώσεων που απαιτούνται για την οργάνωση και λειτουργία των παραπάνω έργων, γιατί είναι μάταιο να ελπίζει κανένας ότι αυτές οι πολιτιστικές δραστηριότητες είναι δυνατόν να πλαισιωθούν, και μάλιστα από την πρώτη στιγμή της ίδρυσής τους, με ειδικευμένα στελέχη, προσωπικό που στον τόπο μας σπανίζει και για να κυριολεκτήσουμε είναι ανύπαρκτο.

Αν το έργο του δασκάλου είναι να βοηθήσει το παιδί να ολοκληρώσει την προσωπικότητά του και να διαμορφωθεί σε ένα σωστό άνθρωπο που να προσαρμοστεί ομαλά στο κοινωνικό του περιβάλλον και να συμβάλλει ενεργά στην κοινωνική πρόοδο, ο ρόλος του δημοτικού και κοινοτικού ηγέτη είναι να συμβάλλει, με τη δημιουργική δραστηριότητά του, όχι μόνο στη διαμόρφωση, τη συντήρηση και την αισθηματική ανάπτυξη του

περιβάλλοντος αλλά και στην πολιτιστική και πνευματική καλλιέργεια των δημοτών του.

Η συνεργασία των ίδιων των κατοίκων στο πολιτιστικό έργο της τοπικής αρχής είναι πολύτιμη και αναγκαία.

Οι αιρετοί άρχοντες, για να εκλεγούν από τους συντοπίτες τους, χρειάστηκε να συντάξουν ένα πρόγραμμα έργων και να τους υποσχεθούν ότι θα το πραγματοποιήσουν. Οι κάτοικοι ωστόσο πρέπει να πειστούν να βοηθήσουν και οι ίδιοι για να πραγματοποιηθεί έστω και ένα μέρος από αυτό το πρόγραμμα. Ένας δημοκρατικός λοιπόν διάλογος μαζί τους θα προετοιμάσει και θα κάνει καρποφόρα τη συνεργασία τους.

Οι εκπαιδευτικοί και γενικότερα οι άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών μπορούν στην κοινωνική, δημοτική δραστηριότητα να παίξουν πρωταρχικό ρόλο: Να οργανώνουν ομιλίες με την πρωτοβουλία της δημοτικής και κοινοτικής αρχής και να ακολουθεί μια δημοκρατική συζήτηση με τους κατοίκους. Η κάθε ομιλία θα έχει θέμα ένα συγκεκριμένο τοπικό πρόβλημα. Επικοινωνητικό θα είναι το αποτέλεσμα αν απομονώνεται το ένα τοπικό πρόβλημα από το άλλο, για να συνειδητοποιείται καλύτερα από τους κατοίκους η κάθε τοπική έλλειψη και ανάγκη. Οι λύσεις που θα προτείνονται θα αποτελούν τη συνισταμένη της κοινής γνώμης και δράσης. Στο σημείο αυτό θεωρούμε απαραίτητη μια διευκρίνιση: Όλα αυτά θα γίνονται χωρίς να αμφισβητείται ή να υποτιμάται η μορφωτική στάθμη των αιρετών αρχόντων. Γιατί είναι πασίδηλο ότι διαθέτουν πνευματικά εφόδια και εκφραστικά μέσα ικανά να πείσουν τους δημότες να προσφέρουν την εθελοντική τους εργασία, χειρωνακτική και πνευματική, σε μια κοινή προσπάθεια εκπολιτισμού, με την οργάνωση και λειτουργία έργων όπως οι λέσχες ψυχαγωγίας και μόρφωσης, η οργάνωση εσωτερικού τουρισμού κτλ.

Η συνεργασία των δημοτών βοηθά άμεσα και την κοινωνικοποίησή τους. Σπάζει το φράγμα του εγώ και ενεργοποιεί ταυτόχρονα και το συναίσθημα της κοινής ευθύνης για τη λύση πολλών τοπικών προβλημάτων - πνευματικών, οικονομικών, πολιτιστικών - με την ευρύτερη συμμετοχή και συνεργασία και άλλων κοινωνικών παραγόντων, όπως οι γεωργικοί συνεταιρισμοί, τα επαγγελματικά σωματεία, οι πολιτιστικοί σύλλογοι. Κι έτσι η πολιτιστική αγωγή των κατοίκων θα πραγματοποιείται μέσα στην ίδια τη δράση και συμμετοχή. Η στενή συνεργασία τους με προοδευτικούς ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών θα είναι πολλαπλά ωφέλιμη και για τους ίδιους.

Η ανάγκη αλλαγής στον τρόπο διαβίωσης, η βελτίωση των κοινωνικών, οικονομικών, πνευματικών και πολιτιστικών συνθηκών της ζωής στην ύπαιθρο υποχρεώνει την πολιτεία να ανταποκρίνεται στις οικονομικές ανάγκες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ώστε το έργο τους να είναι κοινωνικά και πολιτιστικά αποδοτικότερο.

3.4. Για μια ουσιαστική ανάπτυξη

Μια αποκέντρωση, με στόχο την ουσιαστική περιφερειακή ανάπτυξη, σε εθνικό επίπεδο θα επιτευχθεί μόνο όταν στις διαδικασίες ενός προγραμματισμού, που θα ωφελεί και θα εξυπηρετεί οικονομικά και πολιτιστικά ολόκληρο τον πληθυσμό, πάρουν μέρος και οι δήμοι και οι κοινότητες σαν εκφραστές της κοινής γνώμης και βούλησης.

Κανένα πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης και εξέλιξης δεν μπορεί αποδοτικά να εφαρμοστεί και να πετύχει όταν ξεκινά και κατευθύνεται συγκεντρωτικά από την κεντρική εξουσία, που την εκφράζει η εκάστοτε κυβέρνηση. Οι διαδικασίες της συγκεντρωτικής μεθόδου για την εφαρμογή ενός αναπτυξιακού προγραμματισμού αποτελούν, μοιραία, ανασταλτικό παράγοντα για την επιτυχία του. Οι δαπάνες που θα απαιτηθούν για τη διακίνηση των κρατικών παραγόντων από την πρωτεύουσα του κράτους στις επαρχίες για το σχεδιασμό και την επίβλεψη της εκτέλεσης του οποιουδήποτε αναπτυξιακού έργου, αλλά και για τη διαδικασία της εφαρμογής του, θα είναι σε βάρος του προϋπολογισμού του έργου.

Μια περιφερειακή, κατά συνέπεια, ανάπτυξη πάνω σε ρεαλιστικές βάσεις προϋποθέτει και μια ουσιαστική διοικητική αποκέντρωση, που φορείς της άλλωστε κι εκφραστές της είναι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, με την προϋπόθεση, βέβαια, ότι θα είναι αυτοδύναμοι διοικητικά και αυτάρκεις οικονομικά για να είναι σε θέση να εφαρμόσουν σύγχρονα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης, πολιτιστικής εξέλιξης και εξύψωσης για όλο το λαό, απαλλαγμένα από τις γνωστές γραφειοκρατικές διαδικασίες και την αξεπέραστη, πολλές φορές, τροχοπέδη από διάφορους παράγοντες.

Το γεγονός ότι οι σύγχρονοι αιρετοί άρχοντες είναι αναγκασμένοι να συνεχίζουν τους μακροχρόνιους αγώνες τους για οικονομικά ζητήματα μας υποχρεώνει να θυμίζουμε προς πάσα κατεύθυνση τις μακράιωνες παραδοσιακές ρίζες του θεσμού και ότι οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελούν τοπικά όργανα λαϊκής εξουσίας, τα οποία είναι συντακτικά και νομοθετικά ταγμένα να ασχολούνται, υπεύθυνα και δημιουργικά, με τις τοπικές ανάγκες και υποθέσεις. Μια σωστή, κατά συνέπεια, εκτίμηση των δυνατοτήτων για την ανάπτυξη των τοπικών

κοινωνιών - οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά - θα οδηγήσει στην αναζωογόνηση, ολόκληρης της ελληνικής επαρχίας.

3.5. Ο Λαϊκός Πολιτισμός

Κάθε προσπάθεια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στοχεύει στη σωστή αξιοποίηση των υλικών και ηθικών στοιχείων που διαθέτει κάθε περιοχή της χώρας και αποτελεί ένα θετικό βήμα για να αποκτήσει και δική της πολιτιστική ζωή και πνευματική κίνηση.

Σαν παράδειγμα έχουμε το λαϊκό μας πολιτισμό που αποτελεί μια σίγουρη αφετηρία και μια αστείρευτη πηγή από την οποία οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να αντλούν έμπνευση κέφι και μεράκι όχι μόνο για να τον συνεχίσουν, αλλά και για να ανανεώνουν δημιουργικά τις παραδοσιακές του μορφές. Ευρύτατο λοιπόν τομέα δράσης ανοίγει στους Ο.Τ.Α ο πλούσιος λαϊκός μας πολιτισμός. Σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν τοπικά χορευτικά συγκροτήματα, χορωδίες με ντόπιους εκτελεστές, εκθέσεις με έργα ντόπιων ταλαντούχων ατόμων, πνευματικές εκδηλώσεις, λαογραφικά μουσεία, εσωτερικό τουρισμό για διασυνδέσεις και αλληλογνωριμία με τους κατοίκους άλλων περιοχών της χώρας. Πολύ μεγάλη σημασία έχει ο εσωτερικός τουρισμός, αρκεί να πάρουμε υπόψη μας ότι οι περισσότεροι Έλληνες δεν γνωρίζουν την ίδια τους την πατρίδα, τις ομορφιές της και τον παραδοσιακό της πλούτο, ενώ κάνουν πολυδάπανα ταξίδια στο εξωτερικό.

Όλα αυτά που ενδεικτικά μόνο αναφέραμε αποτελούν ένα ερέθισμα για τις δυνατότητες που έχουν οι Ο.Τ.Α. να αναπτύξουν μια πολυδύναμη και αυτοδύναμη πολιτιστική και πνευματική δραστηριότητα, με την προϋπόθεση ότι η κεντρική εξουσία θα δείξει κατανόηση και θα δώσει λύση στο οικονομικό τους πρόβλημα.

3.6. Αυτογνωσία - Έρευνες - Διαπιστώσεις

Ας συνεχίσουμε όμως τη σαγηνευτική πορεία μας προς το ΟΡΑΜΑ για μια αυτοδύναμη, διοικητικά και οικονομικά, τοπική αυτοδιοίκηση και ας αφήσουμε ελεύθερες τις σκέψεις μας και τη φαντασία μας να ανοίξουν το δρόμο για να γίνει - και με τη συνέχιση των αγώνων - το όραμα πραγματικότητα.

Πριν από κάθε δημοτικό και κοινοτικό προγραμματισμό είναι απαραίτητο να προηγείται κάποια έρευνα για να συνειδητοποιηθεί ο βαθμός της ποιότητας της τοπικής ζωής σε όλους τους τομείς. Μερικά από τα στοιχεία που τη συνθέτουν και που για αυτά υπεύθυνη είναι η πολιτεία - κράτος και τοπική αυτοδιοίκηση - είναι η στέγαση των κατοίκων που να ανταποκρίνεται στους σύγχρονους όρους της υγείας και της αισθητικής (παραδοσιακή μορφή), η περιθαλψη, η παιδεία, η ψυχαγωγία, η πνευματική καλλιέργεια με την επιμόρφωση, τις βιβλιοθήκες κτλ.

Ας σταθούμε λίγο σε μερικά μόνο από τα στοιχεία που βοηθούν τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής από κάθε άποψη.

Α) Η παιδεία. Ο παράγοντας που βάζει γερά θεμέλια στην πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη και εξέλιξη του ατόμου, και κατ'επέκταση και του

κοινωνικού συνόλου, είναι η παιδεία. Έτσι, η παροχή στο λαό μιας δημοκρατικής και σωστής παιδείας ξεκινά από τους παιδικούς σταθμούς και τα νηπιαγωγεία, που με την προσχολική αγωγή διαπαιδαγωγούν και διαμορφώνουν την προσωπικότητα του παιδιού. Η εκπαίδευση του πολίτη συνεχίζεται ως τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα με τα κατάλληλα κτίρια, το ειδικευμένο επιστημονικά διδακτικό προσωπικό και τα σύγχρονα μέσα διδασκαλίας. Όλοι αυτοί οι παράγοντες αποτελούν προϋποθέσεις αλλά και τις βάσεις για να ικανοποιούνται οι μορφωτικές, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές ανάγκες του παιδικού και εφηβικού πληθυσμού. Σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες, για όλα αυτά που αναφέρουμε, η τοπική αυτοδιοίκηση έχει την κύρια ευθύνη.

Β. Πολιτιστικά - πνευματικά κέντρα. Για την πνευματική και πολιτιστική καλλιέργεια του ενήλικα πληθυσμού λειτουργούν κέντρα που προσφέρουν ευκαιρίες για επιμόρφωση αλλά και για εκλεκτή ψυχαγωγία.

Γ. Ψυχαγωγία. Στην τοπική αυτοδιοίκηση ανήκουν και όλα τα μέσα ψυχαγωγίας (θέατρα, κινηματογράφοι, συναυλίες, σχολές χορού, σχολές μουσικής, ζωγραφικής κτλ.). Ιδιαίτερη είναι η φροντίδα της τοπικής αυτοδιοίκησης για την παιδική ψυχαγωγία. Και τούτο γιατί η ψυχαγωγία παίζει για το παιδί σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξή του. Βασικά μέσα παιδικής ψυχαγωγίας είναι το κουκλοθέατρο, τα κέντρα παιδικής χαράς (παιδότοποι), ο κινηματογράφος, τα ομαδικά παιχνίδια στο ύπαιθρο, οι ωραίες παιδικές εκπομπές στην τηλεόραση, οι δανειστικές, δημοτικές και κοινοτικές, παιδικές βιβλιοθήκες αλλά και οι σχολικές.

Όλα αυτά τα θέματα αναπτύσσονται αναλυτικότερα στα ειδικά κεφάλαια που ακολουθούν, απλουστευμένα στις περιγραφές τους για να είναι κατανοητά από όλους, αλλά επιστημονικά τεκμηριωμένα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4^ο

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια προσέγγιση στο θέμα «επιμόρφωση» με συγκεκριμένες προτάσεις και προοπτικές. Το θέμα αυτό πρωτοεμφανίστηκε στην Ελλάδα όταν έφτασε (Νοέμβριος 1964) απεσταλμένος και ειδικός εμπειρογνώμονας της UNESCO για να ερευνήσει και να μελετήσει το πρόβλημα της λαϊκής επιμόρφωσης στον τόπο μας.

Με την επιστημονική συμβολή του και τη συνεργασία των υπουργείων Εσωτερικών, Παιδείας και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας καταρτίστηκε πρόγραμμα για την ίδρυση και στη χώρα μας πνευματικών κέντρων, όπως έγινε στις περισσότερες χώρες του κόσμου με την πρωτοβουλία και τη βοήθεια της UNESCO.

Η ευθύνη για τη δημιουργία και τη λειτουργία τους αποφασίστηκε να ανατεθεί, σύμφωνα με τη διεθνή πείρα και πρακτική, στους οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Παράλληλα με τη δραστηριοποίηση, τότε, των παραπάνω παραγόντων οργανώθηκε σεμινάριο για την κατάρτιση στελεχών οργάνωσης και λειτουργίας πνευματικών κέντρων.

Την εποχή λοιπόν εκείνη (αναφερόμαστε το 1964, με δήμαρχο Αθηναίων το Γεώργιο Πλυτά) μια ομάδα από αρμόδιους παράγοντες του κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης συνόδευσαν τον εμπειρογνώμονα της UNESCO και επισκέφθηκαν πολλούς δήμους, για να διαπιστωθεί από κοντά η δυνατότητα της εφαρμογής του θεσμού της επιμόρφωσης και στη χώρα μας. Τα συμπεράσματα ήταν ενθαρρυντικά. Οι αιρετοί άρχοντες υιοθέτησαν με ενθουσιασμό την ιδέα της λαϊκής επιμόρφωσης ενηλίκων και την ένταξή της στις αρμοδιότητες των δήμων και κοινοτήτων.

Όλοι οι παράγοντες που πήρανε τότε μέρος στην πολιτιστική εκείνη εξόρμηση επισημάνανε τη σπουδαιότητα του νέου θεσμού και συμφώνησαν στις παρακάτω αρχές:

1. Αναγνωρίστηκε ότι οι πιο κατάλληλοι φορείς του έργου της λαϊκής επιμόρφωσης είναι οι δήμοι και οι κοινότητες.
2. Υιοθετήθηκε η δημιουργία πνευματικών κέντρων για την πραγματοποίηση του σκοπού της επιμόρφωσης ολόκληρου του πληθυσμού της μετασχολικής ηλικίας.
3. Επισημάνθηκε η ανάγκη της άμεσης συμμετοχής και συμπράστασης των λαϊκών μαζών στο ξεκίνημα της επιμορφωτικής προσπάθειας.
4. Κρίθηκε απαραίτητη η βοήθεια που πρέπει να δώσει, για το σκοπό αυτό, το κράτος στους δήμους και τις κοινότητες.
5. Έγινε αποδεκτή η δυνατότητα άμεσης ίδρυσης πνευματικών κέντρων σε όλους τους δήμους της χώρας, με προοπτική να επεκταθεί ο θεσμός της επιμόρφωσης και στις κοινότητες.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω ντοκουμέντα, τη μονιμότητα και τη διάρκεια της επιμόρφωσης μονάχα ζωντανοί λαϊκοί οργανισμοί μπορούν να εξασφαλίσουν στη σημερινή εποχή. Καμιά αυθαίρετη προσταγή δεν μπορεί να υποδείξει ποιοι είναι οι κατάλληλοι φορείς λαϊκής επιμόρφωσης. Άλλωστε, η ίδια η πείρα της σύγχρονης κοινωνικής ζωής και της αδιάκοπης εξέλιξής της μας οδηγεί σταθερά στην πεποίθηση ότι μόνο οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης, σαν συλλογικά όργανα τοπικής εξουσίας και ευθύνης, μπορούν να ανταποκριθούν στο έργο αυτό.

Οι γενικοί λόγοι που συνηγορούν στην άποψη αυτή είναι πολλοί και ακαταμάχητοι. Ας δούμε τους σπουδαιότερους:

1. Οι αιρετοί, δημοτικοί και κοινοτικοί, άρχοντες είναι σε θέση να γνωρίζουν καλύτερα από κάθε άλλον τις επιμορφωτικές ανάγκες κάθε περιοχής, γιατί μόνο αυτοί γνωρίζουν με ακρίβεια το επίπεδο μορφωτικής στάθμης, και ανάπτυξης των δημοτών τους, τα κενά και τις ελλείψεις της εκπαίδευσης στη συγκεκριμένη περιφέρεια, καθώς και τους ιδιαίτερους λόγους της καθυστέρησης.

2. Διαθέτουν μια «στοιχειώδη» επάρκεια υλικών και τεχνικών μέσων, αναγκαίων για την επιμόρφωση.

3. Το κύρος τους στο λαό αποτελεί εγγύηση για τη δραστηριοποίηση προσωπικοτήτων και κοινωνικών ομάδων που μπορούν να συμβάλλουν στους σκοπούς του πνευματικού κέντρου.

4. Μόνο οι δήμοι και οι κοινότητες είναι σε θέση να καταστρώνουν ένα ρεαλιστικό πρόγραμμα επιμόρφωσης, προσαρμοσμένο στις πνευματικές και πολιτιστικές ανάγκες κάθε περιφέρειας και στις δυνατότητες παρακολούθησής του από το λαό. Έτσι, κάθε δήμος είναι σε θέση να

συντάξει το πρόγραμμα της επιμόρφωσης, ανάλογα με το βαθμό του μορφωτικού επιπέδου των κατοίκων, τις ειδικές συνθήκες κάθε περιοχής, τις ελεύθερες ώρες των κατοίκων, τις διαφορετικές παραγωγικές απασχολήσεις τους κτλ.

5. Οι δήμοι και οι κοινότητες - που αποτελούσαν τους φυσικούς φορείς, με την ευθύνη να φροντίζουν για τις άμεσες τοπικές ανάγκες - είναι και οι μόνοι που μπορούν να αναλάβουν με επιτυχία και το έργο της επιμόρφωσης των δημοτών τους, αρκεί να βοηθηθούν οικονομικά και ηθικά από το κράτος.

Οι οργανισμοί λοιπόν της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να γίνουν φορείς της λαϊκής επιμόρφωσης, γιατί μόνο με αυτούς θα θεμελιωθεί γερά στο λαό ο νέος αυτός θεσμός της πολιτιστικής του ανάπτυξης σε πανελλήνια κλίμακα. Οι δημότες αντιμετωπίζουν τους αιρετούς τους άρχοντες με συνειδητή πολιτική αμεσότητα, σαν τους γνήσιους αντιπροσώπους τους στην τοπική τους εξουσία. Ο δεσμός τους και οι σχέσεις τους κρίνονται και δοκιμάζονται καθημερινά. Απέναντι στο δήμαρχο, στον κοινοτάρχη και στους συμβούλους του το άτομο-δημότης δεν αισθάνεται να χάνει την ατομικότητά του, όπως συμβαίνει απέναντι στο κράτος και στους κυβερνητικούς εκπροσώπους του.

Τα πνευματικά κέντρα, με φορείς τους δήμους και τις κοινότητες, μπορούν να εξελιχτούν σε εστίες μόρφωσης και πολιτισμού για ολόκληρο τον πληθυσμό. Μπορούν, παράλληλα, να γίνουν το κίνητρο για πολύμορφες πολιτιστικές δραστηριότητες και με τη λαϊκή συμμετοχή που χρονίζουν. Έτσι, ένας νέος θεσμός, αυτός των πνευματικών κέντρων, έρχεται να αναζωογονήσει και το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης, που έχει τις ρίζες του στα πρώτα χρόνια της ανάπτυξης του πολιτισμού.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 5^ο

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

5.1. Βιβλιοθήκες

Το αποκεντρωτικό σύστημα ανάπτυξης των βιβλιοθηκών στη χώρα μας το επιβάλλουν ειδικοί λόγοι:

✍ Αν φορέας και δημιουργός βιβλιοθηκών σε όλη τη χώρα ήταν μόνο το κράτος, τις μεγαλύτερες δαπάνες για τη λειτουργία τους θα τις απορροφούσαν οι μετακινήσεις κρατικών παραγόντων για την πολλαπλή παρακολούθησή τους.

✍ Την παραπάνω λύση τη δυσκολεύει και η απρόσφορη για μετακινήσεις μορφολογία του ελληνικού εδάφους, στην πλειονότητά του ορεινή, οι αραιοκατοικημένες περιοχές, τα σκορπισμένα στα πελάγη ελληνικά νησιά, οι δυσκολίες στα συγκοινωνιακά μέσα κτλ.

Οι δήμοι και οι κοινότητες, σαν τοπικές λαϊκές εξουσίες, μπορούν να αντικαταστήσουν το μακρινό και απρόσωπο κρατικό φορέα και να

συμβάλλουν την υποχρέωση να δημιουργήσουν δημοτικές και κοινοτικές βιβλιοθήκες για τις πνευματικές ανάγκες του πληθυσμού της υπαίθρου. Έτσι ο θεσμός των βιβλιοθηκών θα θεμελιωθεί πάνω σε πλατιά λαϊκή βάση.

Πολλοί λόγοι συνηγορούν για τη λύση αυτή:

☞ Οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι σε θέση να εκτιμήσουν, καλύτερα από κάθε άλλον, τις πνευματικές ανάγκες κάθε περιοχής, γιατί μόνο οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες γνωρίζουν με ακρίβεια το επίπεδο μόρφωσης και πνευματικής ανάπτυξης των κατοίκων, τα κενά και τις ελλείψεις της εκπαίδευσης στη συγκεκριμένη περιφέρεια, καθώς και τους ιδιαίτερους λόγους της πολιτιστικής καθυστέρησης.

☞ Διαθέτουν μια στοιχειώδη επάρκεια υλικών και τεχνικών μέσων για τη δημιουργία μιας βιβλιοθήκης.

☞ Το κύρος τους αποτελεί εγγύηση για την ενεργοποίηση των τοπικών κοινωνικών παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία μιας βιβλιοθήκης.

☞ Οι αιρετοί άρχοντες είναι σε θέση να καταστρώσουν ένα ρεαλιστικό πρόγραμμα για τη δημιουργία και τη λειτουργία μιας δημοτικής και κοινοτικής βιβλιοθήκης, προσαρμοσμένης στις πνευματικές ανάγκες των δημοτών τους, στον ελεύθερο χρόνο τους και στις βιοποριστικές ασχολίες τους, που ποικίλλουν από τόπο σε τόπο.

☞ Οι Δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να αναλάβουν με επιτυχία το έργο της θεμελίωσης του θεσμού των βιβλιοθηκών σε πανελλήνια κλίμακα, γιατί αποτελούν τους φυσικούς φορείς της ικανοποίησης των άμεσων και επιτακτικών αναγκών των κατοίκων που μέσα σε αυτές πρωταρχική θέση

κατέχει και το αίτημα της πνευματικής ανάπτυξης του λαού. Άλλωστε, οι δημότες αντιμετωπίζουν τους αιρετούς τους άρχοντες σαν τους πιο κατάλληλους και πιο αρμόδιους να δίνουν λύση, σωστή και δίκαιη, σε όλες τις τοπικές υποθέσεις. Οι δεσμοί και οι σχέσεις κατοίκων και αιρετών αρχόντων είναι εγκάρδιες και ειλικρινείς και δοκιμάζονται στην καθημερινή συνεργασία και αλληλοκατανόηση. Ο κάτοικος της επαρχιακής πόλης ή του χωριού δεν αισθάνεται να χάνει την ατομικότητά του και να μειονεκτεί, όπως συμβαίνει κι όπως αισθάνεται με τους άγνωστους εκπροσώπους του κράτους που τον επισκέπτονται σπάνια για να κάνουν μια σύντομη κι επιφανειακή εξέταση των όποιων τοπικών τους προβλημάτων και να φύγουν. Οι κάτοικοι πρόθυμα θα συνεργαστούν και θα συμπαρασταθούν στο δήμαρχό τους και στον πρόεδρο της κοινότητάς τους όταν αποφασίσουν να δημιουργήσουν μια βιβλιοθήκη. Παράλληλα οι υπάρχουσες δημοτικές και κοινοτικές βιβλιοθήκες χρειάζονται αναδιοργάνωση για να εξυπηρετήσουν σωστά τις μορφωτικές ανάγκες του λαού. Για τη δημιουργία νέων βιβλιοθηκών θα ήταν απαραίτητος ένας προκαθορισμένος προγραμματισμός. «Η Αθήνα χρειάζεται, σύμφωνα με τα βιβλιοθηκονομικά μέτρα των πολιτισμένων κρατών, πενήντα συνοικιακά παραρτήματα της δημοτικής βιβλιοθήκης της». (Γ.ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΣ)

Το πρόβλημα «λαϊκές βιβλιοθήκες» χρειάζεται να αντιμετωπιστεί από πολλούς ταυτόχρονα κοινωνικούς παράγοντες, ώστε να βοηθηθεί θετικά η όποια κρατική προσπάθεια για τη λύση του. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα πνευματικά σωματεία, οι σπουδαστικές οργανώσεις, οι πολιτιστικοί σύλλογοι, οι αγροτικές οργανώσεις, τα συνδικάτα αποτελούν τεράστια δύναμη για την αντιμετώπιση του εθνικού αυτού θέματος. Ένα λαμπρό παράδειγμα για μίμηση: Πριν από λίγα χρόνια έγινε στη Γαλλία μια εξόρμηση της «Μάχης του Βιβλίου», στην οποία ηγήθηκε η Έλσα Τριολέ. Το

αποτέλεσμα ήταν να ιδρυθούν τότε 150.000 βιβλιοθήκες, μικρές και εύχρηστες, στους τόπους δουλειάς, στα μεγάλα καταστήματα, στα εργοστάσια, στις τράπεζες, στις μεγάλες επιχειρήσεις, στα διάφορα συγκοινωνιακά μέσα κτλ.

5.2. Δημοτικές και Κοινοτικές Βιβλιοθήκες

Εδώ διαγράφεται το χρέος της τοπικής αυτοδιοίκησης, με έναν κατάλληλο και μελετημένο χειρισμό, να στρέψει τη δίψα του Έλληνα για μάθηση προς τα βιβλία. Να του γίνει ανάγκη ζωτική και επίμονη η άντληση από τους κρουνοί των βιβλίων εκείνης της αναπλαστικής, αλλά ανύποπτης για τους πολλούς δύναμης που κρύβουν μέσα τους. Για τον πολύ κόσμο, με το χαμηλό πνευματικό επίπεδο, το βιβλίο παρουσιάζεται σαν ένας αδρανής φαινομενικά πύραυλος που για να ενεργοποιηθεί χρειάζεται να τοποθετηθεί στην κατάλληλη «βάση εκτόξευσης». Αυτή την τοποθέτηση βάσεων προς κάθε κατεύθυνση του εσωτερικού αλλά και του εξωτερικού χώρου την πραγματοποιούν οι «λαϊκές βιβλιοθήκες», που είναι ταυτόχρονα και βασικοί φορείς για τα μηνύματα των βιβλίων.

Το θέμα της δημιουργίας δημοτικών και κοινοτικών βιβλιοθηκών, που θα συμβάλλουν εποικοδομητικά στην πνευματική ανάπτυξη των κατοίκων, είναι αυτόχρονα πρόβλημα βιολογικής και ψυχολογικής ανάγκης και πνευματικής υγείας για την ισορρόπηση των σωματικών και πνευματικών δυνάμεων του λαού σε μια λειτουργική ενότητα.

Δεν παραβλέπουμε ούτε αγνοούμε πόσο οι συνθήκες της ζωής της εργατικής τάξης είναι απρόσφορες και δυσμενείς για πνευματική ανάπτυξη και καλλιέργεια. Κι όπως ξέρουμε, οι ακατάλληλες συνθήκες στον τόπο απασχόλησης κουράζουν και ταλαιπωρούν τους εργαζομένους και τους στερούν ταυτόχρονα και το χρόνο αλλά και την ευκαιρία ενός καλού και ευχάριστου βιβλίου.

Εκτός από τον εύκαιρο χρόνο, το διάβασμα προϋποθέτει και μια κάποια άνεση χώρου και απομόνωση, που θα μας φέρει ανενόχλητους κοντά στο αντικείμενο της μελέτης για να ζήσουμε μέσα στους κόσμους του βιβλίου τις λεπτές χαρές του νου και τη λύτρωση από το ανέβασμα της σκέψης μας, της καθηλωμένης σε μια πεζή, άχαρη και καταπιεστική πολλές φορές καθημερινότητα. Την πραγματοποίηση όλων αυτών την αποκλείουν σχεδόν οι στενάχωροι χώροι κατοίκησης τόσο στις συνοικιακές «τρώγλες» των πόλεων, όσο και στα σπιτοκάλυβα της υπαίθρου, όπου υποχρεώνεται η οικογένεια να συγκεντρώνονται σε ένα δωμάτιο τα βράδια ή στον ίδιο χώρο που παίζουν, θορυβούν ή κλαίνε παιδιά.

Χωρίς να μας διαφεύγουν οι δυσχέρειες του προβλήματος θα επιμείνουμε τονίζοντας την ανάγκη της εθνικής σημασίας να επέμβει δυναμικά η ελληνική πολιτεία, εξουδετερώνοντας κάθε εμπόδιο στο ξεκίνημα του λαού για τον πολιτισμό, υιοθετώντας, μέσα στα γενικότερα πλαίσια των έργων κρατικής υποδομής, την ίδρυση σύγχρονων λαϊκών βιβλιοθηκών σε κάθε γωνιά της ελληνικής γης.

Άλλωστε, την προοπτική αυτή την ενθαρρύνει και μια κάποια αισιόδοξη βελτίωση των γενικών συνθηκών της ελληνικής ζωής στις μέρες μας. Ας πάρουμε σαν παράδειγμα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, γέφυρες πνευματικής επικοινωνίας της επαρχίας με την πρωτεύουσα του κράτους,

όπως η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το τηλέφωνο, ο τύπος, που έχουν φτάσει και στο πιο ακριτικό χωριό και μπορούν κατά συνέπεια να συμβάλλουν ικανοποιητικά στη σταθεροποίηση του θεσμού της κοινοτικής βιβλιοθήκης.

Με την παράλληλη μηχανοποίηση των μέσων καλλιέργειας και γεωργικής παραγωγής μένει όλο και περισσότερος χρόνος στους αγρότες και εργάτες γης και μπορούν κατά συνέπεια να ασχοληθούν και με την πνευματική τους καλλιέργεια και τη βελτίωση της πολιτιστικής στάθμης της ζωής τους.

Σε τελευταία ανάλυση, είναι θέμα κατάλληλου δυναμικού ελιγμού από την πλευρά της πολιτείας και εκμετάλλευσης της έμφυτης επιθυμίας στον άνθρωπο για πνευματική ζωή, που μπορούν να του εξασφαλίσουν τα βιβλία της δημόσιας βιβλιοθήκης.

Πάρα πολλά πράγματα εξαρτώνται από τις ικανότητες του προσώπου που θα διευθύνει τη βιβλιοθήκη. Το ταλέντο και η αγάπη για το έργο του και για το πνευματικό ανέβασμα του συνανθρώπου του θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον για το βιβλίο στους ανθρώπους που Δε διαβάζουν. Έχουμε βέβαια επανειλημμένα αναφέρει και τούτο, για να φωτίσουμε το θέμα απ' όλες τις πλευρές: πόσο δύσκολο είναι να πείσεις τον ηλικιωμένο ή - γιατί όχι; - και το νέο που, ενώ γνωρίζει ανάγνωση, δεν αποφασίζει να πιάσει ένα βιβλίο στο χέρι. Και αν το κατορθώσεις, είναι ακόμα δυσκολότερο να τον ενθαρρύνεις να συνεχίσει. Χρειάζεται η ίδια προσπάθεια από την αρχή, μέχρι να καταφέρεις να κερδίσεις την ειρηνική αυτή μάχη του βιβλίου και της βιβλιοθήκης, τη μάχη του πολιτισμού.

5.3. Παιδικές βιβλιοθήκες με φορέα την Τοπική Αυτοδιοίκηση

Το πρόβλημα του μορφωτικού επιπέδου των λαών είναι πολύπλευρο και με άπειρες διακυμάνσεις. Δεν είναι δυνατόν, με τη διαμόρφωση του κόσμου σήμερα, να εξαρτάται ο άνθρωπος μόνο από μια σχολική μόρφωση, ακόμα και από μια ανώτατη παιδεία. Η έμφυτη ανάγκη του να αποκτά γνώσεις βρίσκεται μέσα στις ρίζες της ίδιας της ύπαρξής του. Στην ανάγκη του αυτή ανταποκρίνεται με την αυτομόρφωση και με το βιβλίο.

Το βιβλίο στα χέρια του παιδιού παίρνει μια άλλη σημασία. Το ψυχαγωγεί και ταυτόχρονα το μορφώνει και το διαπαιδαγωγεί. Ο ρόλος της σύγχρονης παιδικής λογοτεχνίας είναι πολιτιστικός και πλατιά ανθρωπιστικός. Δεν αποβλέπει, όπως παλιότερα, ούτε να τρομάξει τα παιδιά με δράκους και μπαμπούλες, για να καθίσουν φρόνιμα, αλλά ούτε και να τα διδάξει κάτι. Το ρόλο αυτό τον έχουν αναλάβει τα σχολικά βιβλία. Τα θεμέλια που πάνω τους χτίζονται τα σύγχρονα λογοτεχνικά παιδικά βιβλία. Τα θεμέλια που πάνω τους χτίζονται τα σύγχρονα λογοτεχνικά παιδικά βιβλία είναι τα πανανθρώπινα ιδανικά της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της πολιτιστικής ανάπτυξης. Το παιδί θαυμάζει τους ήρωες των βιβλίων που με παλικαριά και αυτοθυσία υπερασπίζονται αυτά τα ιδανικά. Κι είναι αυτός ακριβώς ο θαυμασμός που κάνει το παιδί - αναγνώστη να ταυτίζεται μαζί τους. Αυτόματα γεννιέται μέσα του η επιθυμία να τους μοιάσει, να τους μιμηθεί. Αυτή η τάση και αυτή η επιθυμία βγάζει το παιδί από τον εγωκεντρισμό του και το βοηθάει να εξελιχτεί σε ένα άτομο ικανό να υπηρετήσει τις πανανθρώπινες αξίες και αρετές.

Οι μυστικές αυτές διεργασίες, που συντελούνται στον ψυχικό και πνευματικό κόσμο του παιδιού όταν από τη μικρή του ηλικία διαβάσει τη λογοτεχνία που απευθύνεται στην ηλικία του, μας οδηγούν στη σκέψη ότι τα βιβλία θα έπρεπε να είναι κτήμα όλων των παιδιών, χωρίς καμιά εξαίρεση. Αυτό θα αναζωπυρώνει αδιάκοπα την ελπίδα μας ότι η πολιτεία, διαμορφώνοντας σήμερα άτομα καλλιεργημένα, πνευματικά και αισθητικά, θα συμβάλλει ώστε ο αυριανός κόσμος, που τον αντιπροσωπεύουν τα σημερινά παιδιά, θα είναι καλύτερος.

Αλλά ενώ η παγκόσμια εκδοτική παραγωγή βιβλίων για παιδιά παρουσιάζει ακόμα και στη χώρα μας την τελευταία δεκαετία, ανοδική πορεία, τα λογοτεχνικά βιβλία Δε φτάνουν στα χέρια όλων των παιδιών. Θα πρέπει εδώ να πούμε ότι τα σχολικά βιβλία, με τις βαρετές ασκήσεις και τις κουραστικές απομνημονεύσεις, δεν ικανοποιούν τη δίψα του παιδιού για βιβλία με ενδιαφέρουσες ιστορίες, με ελκυστική εικονογράφηση και με ήρωες παιδιά που αγωνίζονται να βγουν από κάποια περιπέτεια.

Η σύγχρονη παιδική λογοτεχνία απευθύνεται στο παιδί και του μιλάει με τη γλώσσα της αληθινής τέχνης, αλλά και με όλο το σεβασμό που δικαιούται η προσωπικότητά του. Το παιδί δεν είναι μια μικρογραφία του μεγάλου, όπως πιστεύανε παλιότερα. Το παιδί αντιπροσωπεύει την παιδική ηλικία του ανθρώπου, που περνά τα διάφορα στάδια της ανάπτυξής του: τη βρεφική, τη νηπιακή, την προεφηβική, την εφηβική. Κάθε ηλικία έχει ανάγκη από ιδιαίτερες φροντίδες, υλικές, ηθικές, πνευματικές. Για να αναπτυχθεί ολόπλευρα η παιδική προσωπικότητα, ο συγγραφέας δίνει στα παιδιά ήρωες - πρότυπα για μίμηση. Μέσα στα βιβλία του διοχετεύει όλα τα σύγχρονα ανθρωπιστικά ιδανικά με τη γοητευτική μορφή της τέχνης. Για να γλυκάνει την περιγραφή καθημερινών πληκτικών γεγονότων, χρησιμοποιεί το

υπερβατικό και την ονειρική φαντασία. Σε τελευταία ανάλυση, η παιδική λογοτεχνία είναι στη βάση της κοινωνική λειτουργία και η επίδρασή της στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού πάρα πολύ μεγάλη.

Ο συγγραφέας παιδικής λογοτεχνίας μιλάει σήμερα στο παιδί για την εποχή μας και τα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου, αλλά μόνο με τρόπο μαγικό, ονειρικό, παραμυθένιο. Γιατί μόνο με αυτό τον τρόπο μπορεί να το μαγέψει, να το κατακτήσει, να το συγκινήσει και να το οδηγήσει εκεί που θέλει: Στο δρόμο της ανθρωπιάς, της τελειοποίησης, της αρμονικής συνύπαρξης και συνεργασίας με τους συνανθρώπους του.

Τα εξωσχολικά λογοτεχνικά βιβλία, μέσα από τη χαρά και τη συγκίνηση που χαρίζουν στα παιδιά, ικανοποιούν και τις βαθύτερες πνευματικές και συναισθηματικές ανάγκες του. Εξάπτουν και αναπτύσσουν τη φαντασία τους, ακονίζουν τη σκέψη και την κρίση τους, καλλιεργούν τη συνείδηση και την υπευθυνότητά τους.

Οι ταλαντούχοι συγγραφείς που γράφουν όμορφα βιβλία, φορτισμένα με όλες τις παραπάνω αρετές, τα απευθύνουν σε όλα τα παιδιά. Όμως δεν μπορούν να τα αποκτήσουν όλα τα παιδιά. Οι συγγραφείς ωστόσο, μέσα στο δημιουργικό τους οίστρο, δεν βλέπουν μπροστά τους παρά μόνο το ΠΑΙΔΙ με όλη την έννοια της παγκοσμιότητάς του. Οι συγγραφείς, οι προοδευτικοί και ταλαντούχοι, γράφοντας δεν κάνουν κοινωνικές διακρίσεις. Δε γράφουν διαφορετικά για τα παιδιά της εργατικής και της αγροτικής τάξης. Η τέχνη είναι μία και απευθύνεται σε όλους. Η τέχνη ενώνει, δεν χωρίζει τους ανθρώπους. Το διαχωρισμό τους τον κάνουν τα κοινωνικά συστήματα που άλλους ευνοούν και άλλους - τους περισσότερους - αδικούν. Κι έτσι κατανέμονται άδικα όχι μόνο τα υλικά αλλά και τα πνευματικά αγαθά. Γιατί τα παιδιά των οικονομικά αδικημένων λαϊκών στρωμάτων δεν έχουν καμιά

επαφή και καμιά ωφέλεια από τα όμορφα λογοτεχνικά βιβλία που κατακλύζουν σήμερα την παγκόσμια αλλά και την ελληνική βιβλιογορά. Κι έτσι όλος ο γονικός πληθυσμός με τα χαμηλά εισοδήματα αλλά και με το χαμηλό πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδο δεν έχει την οικονομική ευχέρεια να αγοράζει στα παιδιά του βιβλία ή το θεωρεί σαν μια περιττή πολυτέλεια.

Η παιδική όμως ηλικία, σαν λίκνο κάθε καλής ή κακής συνήθειας, μπορεί κάτω από τις κατάλληλες συνθήκες να προετοιμάσει και τον αυριανό αναγνώστη και φίλο του βιβλίου. Η παγκόσμια πείρα και πρακτική έχει αποδείξει ότι οι καλύτεροι αναγνώστες γίνονται αυτοί που έμαθαν να διαβάζουν από την παιδική τους ηλικία. Με βάση τα βιολογικά και ψυχολογικά αυτά δεδομένα όλες οι πολιτισμένες χώρες του κόσμου δίνουν σήμερα ιδιαίτερα βαρύτητα και σημασία στο θέμα «ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ». Παράλληλα, η παιδική βιβλιοθήκη, σωστά θεμελιωμένη και οργανωμένη, βοηθά θετικά και το έργο της αγωγής.

Άμεση λοιπόν λύση στο ζωτικό αυτό εθνικό ζήτημα μπορεί να δώσει η **ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**. Οι δημοτικές και κοινοτικές παιδικές βιβλιοθήκες έχουν γίνει θεσμός σε όλο τον πολιτισμένο κόσμο, που τον ανανεώνει και τον συντηρεί ο ίδιος ο παιδόκοσμος. Παράδειγμα: οι αγγλικές παιδικές δημοτικές βιβλιοθήκες, που σαν δημοτικός θεσμός έχει τεράστια ανάπτυξη και επιτυχία. Για να υιοθετηθεί βέβαια ο θεσμός αυτός και στη χώρα μας, χρειάζεται να εξασφαλίσει η τοπική αυτοδιοίκηση τα ανάλογα οικονομικά μέσα.

Οι δανειστικές παιδικές βιβλιοθήκες θα δώσουν νέο περιεχόμενο στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ταυτόχρονα, θα αναδείξουν τους αιρετούς άρχοντες σε δυναμικούς συντελεστές για να πάψει η πνευματική και αισθητική καλλιέργεια να είναι αποκλειστικό προνόμιο των παιδιών μιας

ορισμένης μόνο κοινωνικής τάξης. Οι αιρετοί άρχοντες, ευαίσθητοι στα κελεύσματα των καιρών, είναι οι μόνοι αρμόδιοι να απλώσουν ένα πυκνό δίχτυ από παιδικές βιβλιοθήκες, απλές, ισόγειες, ευκολοπλησίαστες από όλα τα παιδιά, ανοιχτές και τις σχολές και τις Κυριακές. Θα προσφέρουν στον παιδόκοσμο μια αστείρευτη πηγή χαράς, πνευματικής ανάπτυξης και αισθητικής καλλιέργειας. Οι δήμοι και οι κοινότητες, υιοθετώντας το θεσμό της παιδικής βιβλιοθήκης, θα σώσουν τους ανήλικους δημότες τους από το εξουθενωτικό αγκάλιασμα των κακόγουστων και ανεύθυνων παιδικών προγραμμάτων, από τις βλαβερές διαφημίσεις που μέσα από την τηλεόραση σπρώχνουν τα παιδιά στον ανεξέλεγκτο καταναλωτισμό, ταυτόχρονα, θα απομακρύνουν τα παιδιά από τα βλαβερά και αντιπαιδαγωγικά κόμικς και θα τα προφυλάξουν από το να πέσουν στη θανατηφόρα παγίδα των ναρκωτικών.

Η ίδια η υφή της πρότασής μας μας δίνει την ευχέρεια να ξανατονίσουμε ότι οι δημοτικές και οι κοινοτικές βιβλιοθήκες θα εξασφαλίσουν τη δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα βιβλία, να τα αγαπήσουν και να συνηθίσουν στο διάβασμα. Μεγάλη λοιπόν σημασία έχει να μπορεί το κάθε παιδί να δανείζεται από τη δημοτική βιβλιοθήκη όποια βιβλία ελεύθερα θα επιλέγει και να τα παίρνει μαζί του για να τα διαβάσει με την ησυχία του στο σπίτι. Αυτή η ελευθερία επιλογής, που ικανοποιεί ταυτόχρονα και την τάση του παιδιού για ανεξαρτητοποίηση αλλά και την περιέργειά του για το περιεχόμενο του βιβλίου, αυτή η επαφή με το βιβλίο από τη μικρή του ηλικία θα το ωφελήσει πολλαπλά. Η περιέργεια είναι το βασικό κίνητρο που σπρώχνει ένα παιδί να ανοίξει ένα βιβλίο. Είναι το αίσθημα που κυριαρχεί στην παιδική ηλικία. Κι αυτή η ηλικία είναι η πιο κατάλληλη να κάνουμε το παιδί να αγαπήσει το βιβλίο. Διαβάζοντας όμορφα βιβλία, θα αποκτήσει ευαισθησία, εμπειρίες μέσα από τις περιπέτειες του

ήρωα του βιβλίου, οξύ και ξάστερο νου, αλλά και πανανθρώπινη συνείδηση. Με το συχνό διάβασμα θα πλουτίζει αδιάκοπα το λεξιλόγιό του και θα μάθει να εκφράζεται από τη μικρή του ηλικία εύκολα και σωστά.

Η δημοτική και κοινοτική παιδική βιβλιοθήκη θα είναι ο χώρος όπου θα συναντιούνται όλα τα παιδιά, σπρωγμένα από την περιέργεια να μάθουν και να γνωρίσουν τον κόσμο που περιγράφουν οι συγγραφείς μέσα στα βιβλία τους. Είναι ένας κόσμος που ξυπνά στις καρδιές των παιδιών αισθήματα θάρρους και ελπίδας.

Οι παιδικές βιβλιοθήκες αποτελούν σήμερα για τη χώρα μας μια κατεπείγουσα κοινωνική ανάγκη, αλλά ταυτόχρονα και μια βαθύτερη ανάγκη της νέας γενιάς για ουσιαστική μόρφωση, που τα θεμέλιά της μπαίνουν στο πρώτο στάδιο της ζωής του ανθρώπου με το καθημερινό διάβασμα.

Όλα τα παιδιά αγαπούν τα όμορφα βιβλία. Δεν έχουν όμως όλα τις ίδιες ευκαιρίες για να τα αποκτήσουν. Όλος ο στερημένος από εκλεκτή πνευματική τροφή παιδόκοσμος της χώρας μας, που ανήκει στα λαϊκά στρώματα, θα μπορεί να βρίσκει τα βιβλία που ονειρεύεται στη δημοτική και στην κοινοτική βιβλιοθήκη. Και το κάθε παιδί θα φεύγει από κει σφίγγοντας στη μικρή αγκαλιά του όμορφα βιβλία. Αλλά μέσα στη μικρή καρδιά του θα σιγοκαίει, σαν μικρή σπίθα, η ελπίδα ότι με τη συστηματική πνευματική καλλιέργεια θα γίνει ικανό να φτιάξει τη ζωή πάνω στα χνάρια των ονείρων του, πάνω στα χνάρια των πρωταγωνιστών των όμορφων βιβλίων που διάβασε. Η πρακτική μας λέει πως η λογοτεχνία και γενικά η τέχνη διαμορφώνει τον άνθρωπο και τον κάνει ικανό να δημιουργήσει σαν ενήλικας έναν καλύτερο κόσμο για έναν καλύτερο άνθρωπο.

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ θα είναι κοινωνικά και πολιτιστικά το επωφελέστερο έργο που θα επισφραγίσει τη δραστηριότητα κάθε προοδευτικού αιρετού άρχοντα.

Χωρίς να μας διαφεύγουν οι δυσχέρειες του προβλήματος, θα τονίσουμε ακόμα μια φορά την ανάγκη της εθνικής σημασίας να επέμβει δυναμικά η τοπική αυτοδιοίκηση και σε αυτό το ζήτημα και σε αυτό το θέμα, που η λύση του προδικάζει το μέλλον της αυριανής κοινωνίας, που οι δημιουργοί και οι θεμελιωτές του είναι τα σημερινά παιδιά.

Η εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας προς τα σχολεία για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου, 1988.

«Σας υπενθυμίζουμε ότι στις 2 Απριλίου, ημέρα των γενεθλίων του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, εορτάζεται κάθε χρόνο η Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου, εορτή που καθιερώθηκε το 1966 από τη Διεθνή Οργάνωση Βιβλίων για τη Νεότητα (IBBY).

Το Υπουργείο Παιδείας, όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος - θέλοντας να συμβάλει στον εορτασμό αυτό, με σκοπό την προώθηση του καλού παιδικού βιβλίου και την ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας στα παιδιά - στέλνει την εγκύκλιο αυτή με τις εξής οδηγίες:

✓ Να προγραμματιστούν έγκαιρα για τα σχολεία εκδηλώσεις για την παιδική λογοτεχνία.

☛ Εκθέσεις παιδικών - νεανικών βιβλίων με τη συνεργασία όλων των φορέων της εκπαίδευσης, συνδικαλιστικών και μαζικών οργανώσεων (Σχολ. Συμβούλια, Σύλλογοι Γονέων, Πολιτ. Σύλλογοι, Συνοικιακά Συμβούλια, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Σύλλογοι Νηπιαγωγών - Δασκάλων, ΕΛΕΜ κ.ά.), κύρια στο χώρο του σχολείου.

☛ Ομιλίες - συζητήσεις μεταξύ εκπαιδευτικών - γονέων με ειδικούς για την παιδική λογοτεχνία (λογοτέχνες - συγγραφείς για παιδιά και νέους. Εικονογράφους, μελετητές, κριτικούς κ.ά.).

☛ Οργανωμένες και προγραμματισμένες συζητήσεις μεταξύ μαθητών - συγγραφέων, ένα δίωρο μαθημάτων σε κάθε τάξη (στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος) ».

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 6 °

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Η ανάγκη για αισθητική έκφραση συντροφεύει τον άνθρωπο παντού, σε όλες του τις δραστηριότητες. Ο λαϊκός χειροτέχνης, την ώρα που επεξεργάζεται αντικείμενα για τις καθημερινές πρακτικές του ανάγκες, βάζει πάνω στα άψυχα υλικά και τη σφραγίδα του εσωτερικού του κόσμου, που απεικονίζεται με τη διακόσμηση, με σχέδια και χρώματα και κάποια ιδιότυπη αρμονική ομορφιά.

Όλα τα έργα, τα φτιαγμένα με το χέρι από απλούς ανθρώπους του λαού με κάθε είδους υλικό, αλλά και οι λαϊκοί χοροί, το δημοτικό τραγούδι, η δημοτική ποίηση, τα ρητά, οι παροιμίες, τα παραμύθια, τα ανέκδοτα, συγκροτούν το λαϊκό μας πολιτισμό.

Με τα χειροτεχνήματα ο λαϊκός δημιουργός βρίσκει την ευκαιρία να δουλέψει ελεύθερα, σύμφωνα με τη φαντασία και την έμπνευσή του. Χρησιμοποιεί κάθε υλικό - το ύφασμα, το ξύλο, το μέταλλο, τον πηλό, το ασήμι, το χρυσάφι, το μπαμπάκι, το λινάρι, το μετάξι - κι όλα τα χρώματα και τα σχήματα και κατορθώνει , πέρα από κάθε ορθολογισμό και κάθε

σκοπιμότητα, να εκφράσει δημιουργικά και αισθητικά τον κόσμο της ψυχής του και το όνειρο αυτού του κόσμου. Για αυτό η λαϊκή τέχνη αντικαθρεφτίζει, σε όλες τις εκδηλώσεις της, τη συναισθηματική κατάσταση των δημιουργών της. Κι έτσι βλέπουμε μικρά και μεγάλα γεγονότα της ανθρώπινης ζωής, όπως η γέννηση, ο γάμος, τα αρραβωνιάσματα, η μοίρα του ανθρώπου, ο βιοπορισμός και τα μέσα της εργασίας, τα ήθη και τα έθιμα, οι διηγήσεις και τα παραμύθια, οι περιπέτειες, οι θεομηνίες και οι πόλεμοι, αλλά και η ανάγκη του ανθρώπου για ψυχαγωγία να γίνονται πηγές έμπνευσης για τους απλούς λαϊκούς εκείνους ανθρώπους που είναι προικισμένοι με ξεχωριστές, δημιουργικές - εκφραστικές ικανότητες και ταλέντα.

6.1. Τοπική Αυτοδιοίκηση και λαϊκή πολιτιστική παράδοση

Ο ρόλος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στη διάσωση και αξιολόγηση του λαϊκού μας πολιτισμού είναι πολύ σημαντικός, καθώς σε κάθε γωνιά της ελληνικής γης εξακολουθεί να υπάρχει, λειτουργικά, η παράδοση ενός κλάδου λαϊκής τέχνης. Η αγγειοπλαστική, η μεταλλουργική, η ξυλογλυπτική, τα υφαντά, τα κεντήματα και άλλα ακόμα βρίσκονται σε μια λανθάνουσα κατάσταση. Όλα αυτά μπορούν με τη δραστηριοποίηση και την πρωτοβουλία των δήμων να περάσουν από το στάδιο της καταγραφής και της διάσωσης, όχι όμως για να μπουν μόνο στο μουσείο αλλά και για να γίνουν αφετηρίες για περαιτέρω εξελίξεις.

Όταν οι ντόπιοι βιοτέχνες των έργων λαϊκής τέχνης θα δουν να περιβάλλει το έργο τους η δημοτική και κοινοτική αρχή με στοργή, αυτό θα

τους εμπνυχώσει να συνεχίσουν το έργο τους δημιουργικότερα, πραγματώνοντας μορφές τέχνης ανάλογες με αυτές που μας κληροδότησε η λαϊκή μας παράδοση.

Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν ακόμα να οργανώνουν εκθέσεις έργων λαϊκής τέχνης και να δημιουργήσουν παράλληλα μια μόνιμη συλλογή, ένα δημοτικό ή κοινοτικό μουσείο λαϊκής τέχνης, να οργανώσουν ομιλίες, προβολές, επιδείξεις του τρόπου κατασκευής τους και κάθε λογής ανάλογη ενέργεια που θα εξυπηρετούσε αυτόν το σκοπό.

Άλλη παράλληλη δραστηριότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης θα είχε σαν στόχο να περισωθούν και τα έθιμα, οι θρύλοι και οι τοπικές παραδόσεις, που αποτελούν την ίδια την ψυχή του λαού μας, υλικό πολύτιμο για κάθε λογής μελέτη, καλλιτεχνική και επιστημονική.

Θα λέγαμε, τέλος, να προλάβουμε μια άλλη μόνιμη και ίσως αρκετά δικαιολογημένη αντίρρηση για τη σημερινή πραγματικότητα. «Καλά όλα αυτά και χρήσιμα» θα πουν μερικοί. «Χρειάζονται όμως οικονομικά μέσα και οι δήμοι Δε διαθέτουν αρκετά». Εκείνο ωστόσο που θα μπορούσε να τονιστεί είναι ότι ο κάθε δήμος και η κάθε κοινότητα μπορεί να κάνει πολλά σε αυτό τον ευαίσθητο τομέα της περιφερειακής πολιτιστικής μας ανάπτυξης χρησιμοποιώντας τοπικές πηγές αφετηρίας και εξέλιξης. Κι ακόμα, ποιος μας λέει πως μια καλοστημένη τέτοια προσπάθεια Δε θα φέρει στο μέλλον και σημαντικά έσοδα που όχι μόνο θα υπερκαλύψει τα έξοδα που θα χρειαστούν για το ξεκίνημά του, αλλά θα δημιουργήσουν μια νέα πηγή οικονομικών πόρων και για τους βιοτέχνες και για το δήμο και την κοινότητα.

Τα τελευταία χρόνια η ανάγκη του βιοπορισμού έκανε πολλούς, προπάντων νέους, να εγκαταλείψουν τα χωριά τους και να φύγουν άλλοι σε

διάφορα αστικά κέντρα του εσωτερικού και οι περισσότεροι να μεταναστεύουν σε άλλες χώρες.

Είναι γνωστά τα οδυνηρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που δημιούργησαν στη χώρα μας, μεταπολεμικά, η αστυφιλία και η μετανάστευση. «Εθνικές πληγές» έχουν χαρακτηριστεί και οι δύο, παρά την πρόσκαιρη οικονομική εξυπηρέτηση που φαίνεται να παρέχουν στους νέους που ξενιτεύονται και μοχθούν στις ξένες «αγορές εργασίας», στερώνοντας τον τόπο από τη ζωτικότητα και την παραγωγική τους δημιουργία. Κάθε προσπάθεια των αιρετών αρχόντων για να μείνουν και να εργαστούν οι νέοι στον τόπο μας είναι σημαντική για την τοπική οικονομική ανάπτυξη. Η βιοποριστική απασχόλησή τους με τα έργα λαϊκής τέχνης θα είναι και εθνικά ωφέλιμο, γιατί θα συντελέσουν να συνεχιστεί μια παραδοσιακή τέχνη με πανάρχαια καταγωγή, που αξίζει όλο μας το σεβασμό και την αγάπη. Για κάθε φιλοπρόοδο και άξιο της αποστολής του αιρετό άρχοντα η συναίσθηση πως θα συμβάλλει σε αυτή την αποστολή αποτελεί αρκετή ανταμοιβή.

6.2. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση φορέας προστασίας και διάδοσης των Ελληνικών λαϊκών χορών

Κανένας δεν παραγνωρίζει τις δυσκολίες που συναντά σήμερα η τοπική αυτοδιοίκηση στην εκπλήρωση των πολλαπλών της υποχρεώσεων, αλλά και κανένας δεν θα μπορούσε να αρνηθεί πως ο δήμος και η κοινότητα είναι η αρχή που μπορεί και οφείλει να καταπιαστεί με μερικά τοπικά ζητήματα που μένουν νεκρή υπόθεση στον τομέα της πολιτιστικής δραστηριότητας των υψηλότερων βαθμίδων της κεντρικής διοίκησης. Μια

τέτοια υπόθεση είναι και η λαϊκή τέχνη, που στις διάφορες εκφάνσεις της αποτελεί ένα βίωμα, μια βαθύτερη ψυχική ανάγκη και μια ζωντανή δραστηριότητα του λαού μας.

Οι λαϊκοί χοροί υπογραμμίζουν αυτήν ακριβώς τη βαθύτερη ανάγκη του λαού να εκφραστεί αισθητικά, να εξωτερικεύσει τα αισθήματά του, τις κρίσεις και τις αντιδράσεις του γύρω από τα βιώματά του. Το κατορθώνει με τη ρυθμική σωματική κίνηση, τους λαϊκούς χορούς. Έτσι μια γνήσια ψυχική ανάγκη μετουσιώνεται σε τέχνη, την τέχνη των λαϊκών χορών, με αποτέλεσμα την αισθητική αγωγή του λαού, που μεταβάλλεται και σε ένα μέσο αδάπανης λαϊκής ψυχαγωγίας.

Το ίδιο γίνεται και με το τραγούδι, που αποτελεί κι αυτό ένα μέσο εκφραστικό της ψυχικής και συναισθηματικής κατάστασης του ανθρώπου. Η εκπλήρωση αυτής της ανάγκης, όταν μάλιστα υπάρχουν και οι φυσικές ικανότητες - φωνή και μουσικό αίσθημα - παίρνει τη μορφή της τέχνης και της αισθητικής απόλαυσης.

Οι δήμοι και οι κοινότητες, επισημαίνοντας αυτόν τον στόχο, μπορούν να πραγματοποιήσουν μια πλούσια πολιτιστική δράση προς πολλές κατευθύνσεις. Εδώ θα θέλαμε να τονίσουμε ιδιαίτερα την πολιτιστική αποστολή και το χρέος των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης στον τομέα της εθνικής λαϊκής μας παράδοσης που μας έχει σε πολλούς τομείς κληροδοτήσει ο λαός από χιλιάδες χρόνια και που στην πραγματικότητα κινδυνεύει από το χρόνο, αλλά και από δικές μας αδυναμίες να αφανιστεί σήμερα αύριο. Ότι αποκαλούμε λαϊκή τέχνη, ο μουσικός και χορευτικό μας πλούτος και οι καλλιτεχνικές χειροτεχνίες, κινδυνεύουν χρόνο με το χρόνο να παραμορφωθούν και να εξαφανιστούν.

Η ιδιωτική πρωτοβουλία, με τα λαϊκά ερασιτεχνικά συγκροτήματα χορών και μουσικής, έσωσε μέχρι σήμερα από τη φθορά και την αφάνεια μεγάλο μέρος από το λαϊκό μας πλούτο.

Η προσπάθεια αυτή χρειάζεται τη βοήθεια των τοπικών αρχόντων. Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να ενισχύσουν ηθικά και οικονομικά τα συγκροτήματα αυτά ή να δημιουργήσουν δικά τους παρόμοια συγκροτήματα, για να συμπεριλάβουν μέσα σε αυτά όλα τα τοπικά λαϊκά ταλέντα στο χορό και στο τραγούδι.

Είναι ένα θέμα εθνικής σημασίας που επείγει. Αμέσως μετά την αποκατάσταση του ελεύθερου ελληνικού κράτους η λαϊκή μας τέχνη παραγνωρίστηκε. Οι λόγοι είναι πολλοί και δεν μπορούμε να τους αναπτύξουμε εδώ εφόσον βασικός στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι να ανοίξει το δρόμο στην τοπική αυτοδιοίκηση ώστε να μπορέσει να συμπεριλάβει μέσα στις δραστηριότητές της και τη λαϊκή τέχνη σαν μια πρακτική, ζωντανή και καθημερινή ανάγκη και δραστηριότητα του λαού, σαν μια κατεξοχήν τοπική υπόθεση. Η λαϊκή μας τέχνη γνώρισε - μετά την εθνική μας απελευθέρωση, κατά εποχές και περιπτώσεις - έναν αληθινό διωγμό. Εκτοπίστηκε συνειδητά από τις επίσημες εκδηλώσεις της ζωής μας και έτσι κατέφυγε σε γνώριμα γι αυτή λημέρια στην ύπαιθρο, ανάμεσα στους αγροτικούς πληθυσμούς, όπου και διατηρήθηκε όπως όπως, ζωντανή όμως, ως τις μέρες μας.

Ωστόσο, η απόσταση ανάμεσα στο χωριό και στην πόλη ολοένα και μικραίνει, εκμηδενίζεται. Νέοι τρόποι ζωής, νέοι θεσμοί, νέες αντιλήψεις έρχονται να αντικαταστήσουν τις παλιές. Είναι ο αδυσώπητος αλλά και σωτήριος νόμος της ζωής, ο νόμος της αλλαγής και της ανανέωσης. Μέσα στις γενικές αυτές ανακατατάξεις, η άγνοια και η προκατάληψη, όπως και η

έλλειψη συνείδησης για την αξία των πολιτιστικών μας αξιών, ρίχνει στην αφάνεια και τα υπολείμματα της πανάρχαιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Ως τώρα έχουμε χάσει πολλά, πάρα πολλά, και τα έχουμε χάσει ανεπανόρθωτα. Εκεί όμως που η φθορά είναι πιο φανερή είναι ο τομέας της ποίησης, της μουσικής, του χορού. Μπορεί εμείς σήμερα, έχοντας βολευτεί μέσα σε λέξεις, να διαχωρίζουμε αυτές τις τρεις έννοιες. Στην αίσθηση όμως του αληθινού ποιητή τους, του λαού, αυτές οι τρεις, ξεχωριστές σήμερα σε μας, τέχνες αποτελούν μια αδιάσπαστη ενότητα και η καταγωγή της αντίληψης αυτής ίσως να ανάγεται στις πολύ παλιές εποχές, στην ελληνική αρχαιότητα και ακόμα παλιότερα. Δεν μπορούμε γι αυτό να τα ξεχωρίσουμε κι έτσι αναγκαστικά θα μιλήσουμε για όλα μαζί.

Σε αυτό τον τομέα οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν να διαδραματίσουν μια διπλή αποστολή. Το ένα σκέλος της είναι η διάσωση των υπολειμμάτων, έστω, που μας απόμειναν και το άλλο, είναι η μόρφωση, μέσω αυτών, του λαού ώστε να το νιώσει ότι δεν είναι ντροπή να διασκεδάξει με αυτά που πραγματικά αγαπά, με τις μορφές τέχνης των προγόνων του.

Ευτυχώς ζούμε σήμερα σε μια εποχή όπου τα μέσα της καταγραφής κι επομένως της αποθησαύρισης και της διάσωσης είναι τέλεια και πολλά, προσιτά σχεδόν στον καθένα. Πιστεύουμε δηλαδή πως με ένα μηχάνημα λήψης μικρών ταινιών, που δεν είναι δύσκολο να βρεθεί, και με ένα μαγνητόφωνο η δουλειά αυτή μπορεί να επιτύχει. Από κει και πέρα μπορούμε να έχουμε αναλλοίωτη την ίδια την πηγή, δηλαδή τις μορφές τέχνης του λαού μας. Αλλά για να κυριολεκτήσουμε, η αληθινή πηγή είναι το άτομο ή τα άτομα που θα χρησιμοποιήσουμε σαν πρότυπα, κι εδώ πια χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή.

Όταν κάποτε, ύστερα από το θόρυβο που έκαναν μερικοί φωτισμένοι διανοούμενοι, αρχίσαμε επιτέλους να πλησιάζουμε, χωρίς το φόβο να μολυνθούμε, τις μορφές της εθνικής μας τέχνης, βρήκαμε πως έπρεπε σώνει και καλά να προσαρμοστούν κάπως στα δικά μας γούστα. Άρχισε έτσι μια δουλειά «προσαρμογής», δηλαδή μια παραμόρφωση που είχε πολύ χειρότερες επιπτώσεις από την εγκατάλειψη. Οι λαϊκοί, δήθεν, χοροί που χορέψαμε όλοι όταν ήμασταν στο σχολείο - ο καλαματιανός, ο τσάμικος, ο μπάλος ή η караγκούνα - ήταν το αποτέλεσμα ενός αληθινού στραπάτσου κι έγιναν αγνώριστοι στα χέρια ή μάλλον στα πόδια των μαθητών που τους χόρευαν στις γυμναστικές επιδείξεις. Δεν είναι δύσκολο να φανταστεί κανένας πως, ύστερα, η στραπατσarisμένη αυτή μορφή γύρισε πάλι κι επενέργησε πάνω στην πρωταρχική μορφή.

Μόνο ο δήμος και η κοινότητα, που μπορούν να έχουν οι ίδιοι γνώση της αληθινής μορφής, μπορούν να επέμβουν προς την κατεύθυνση αυτή. Είναι ανάγκη να περισώσουμε πιστά τις αυθεντικές μορφές της τέχνης μας, των λαϊκών χορών μας. Άλλο ζήτημα αν θα βρεθούν οι διάφοροι καλλιτέχνες που θα έχουν συνείδηση αυτής της αξίας και θα θελήσουν να δημιουργήσουν δικές τους μορφές με αφετηρία το λαϊκό μας πολύπτυχο: χορός - ποίηση - μουσική. Αυτοί φυσικά θα κριθούν ανάλογα με τα αποτελέσματά τους και τα δημιουργήματά τους. Θα ζήσουν ή θα πεθάνουν ανάλογα με την καλλιτεχνική τους σημασία. Αυτό είναι υπόθεση που ξεφεύγει από τις προθέσεις μιας πρώτης αντιμετώπισης που επιχειρούμε σε τούτο το κεφάλαιο.

«Ο ειδικός» βέβαια θα χρειαστεί πάρα πολύ. Θα είναι απαραίτητος μάλιστα σε αυτές τις περιπτώσεις για να γνωματεύσει πάνω στην αυθεντικότητα της μορφής που θα αποθησαυρίσουμε, αλλά κι ένα

Σε μας χρειάζονται ζωντανές μορφές τέχνης και όχι μόνο μουσειακής αξίας. Από κει και πέρα πρέπει να περάσουν πάλι στο λαό, να γίνου υπόθεσή του για να μπορέσουν να ξαναζήσουν. Αυτό αποτελεί τη δεύτερη, τη δυσκολότερη αποστολή του στον τομέα αυτό της πολιτιστικής του δραστηριότητας.

Το πρώτο βήμα θα ήταν ίσως να αποκαταστήσουμε το κύρος της εθνικής μας καλλιτεχνικής παράδοσης ανάμεσα στο λαό. Τόσων χρόνων παρεξηγήσεις και περιφρόνηση κάτι έχουν αφήσει ακόμα ανάμεσα στα λαϊκά στρώματα. Ο λαός μας βέβαια, στην πραγματικότητα, αγαπά πολύ τους χορούς του και ακόμα και σήμερα εκφράζεται με αυτούς στα δικά του πανηγύρια και τις άλλες γιορταστικές συγκεντρώσεις του. Πολύ συχνά, μάλιστα, τους αποζητά και καταφεύγει σε αυτούς. Αλλά οι «πρωτευουσιάνου» τον έκαναν να ντρέπεται για τα τραγούδια του και για το χορό του, όπως τον έκαναν να ντρέπεται και για τη μιλιά του και για τη φορεσιά του και για όλα τα «βλάχικα καμώματα», για να θυμίσουμε αυτή την έκφραση της περιφρόνησης που υιοθέτησε ο ανυποψίαστος σημερινός κάτοικος της Αθήνας, αλλά και κάθε πόλης, κάποτε, για πολύ πιο πολιτισμένες εκδηλώσεις από τις δικές του των ανθρώπων που ζουν στο χωριό.

Διαλέξεις ανθρώπων που μπορούν να αισθάνονται το ειδικό βάρος του υλικού αυτού, συνοδευόμενες με ανάλογες προβολές, θα ήταν ασφαλώς πολύ χρήσιμες. Τα λόγια, ωστόσο, μόνα τους δεν κάνουν συνήθως τίποτα. Χρειάζονται και πράξεις που θα αποκαλύψουν με τρόπο χειροπιαστό την αξία της παράδοσής μας.

Σχεδόν κάθε δήμος και κάθε κοινότητα έχει κάποιο διαθέσιμο χώρο. Εκεί λοιπόν και κάτω από την επίβλεψη κάποιου ειδικού μπορούν ο δήμος

ηλικιωμένο άτομο, ακόμα και σήμερα, θα μπορεί να μας βοηθήσει πάρα πολύ. Ευτυχώς βρίσκονται ακόμη στη ζωή άνθρωποι γνήσιοι, λαϊκοί, που ξέρουν την τέχνη και μπορούν να την ξεχωρίσουν.

Για να αντιληφθούμε τη σοβαρότητα και τη λεπτότητα αυτής της εργασίας, ας αναφέρουμε πως με τις τεράστιες μετακινήσεις πληθυσμών, ιδιαίτερα στον τόπο μας, με το ξερίζωμα του ελληνισμού της Μικράς Ασίας και την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, θα συναντήσουμε σήμερα τα τελευταία, ίσως, επιζώντα άτομα που γνωρίζουν από πρώτο χέρι την εθνική τους τέχνη, το χορό και το τραγούδι της χαμένης πια πατρίδας τους.

Αλλά και η μετανάστευση έφερε ένα ανάλογο αποτέλεσμα. Πολλά χωριά έχουν σχεδόν ξεκληριστεί. Άλλοι πήραν το δρόμο για τις ξένες βιομηχανικές αγορές κι άλλοι τράβηξαν για τις πόλεις γυρεύοντας μια καλύτερη τύχη. Έτσι μέσα σε μια πόλη μπορούμε να βρούμε και Μικρασιάτες που γνωρίζουν τον πλούτο των χωρών της πατρίδας τους, αλλά και ανθρώπους που προέρχονται από τη γύρω περιοχή και μπορούν να μας δώσουν το δικό τους υλικό.

Αν είναι δυνατόν πρέπει όλα αυτά να τα επαληθεύσουμε από δύο και τρία άτομα, για να είμαστε σίγουροι για την αυθεντικότητά τους. Εδώ, και πάλι, κάποιος «ειδικός» θα είναι πολύτιμος και σε αυτό το ξεδιάλεγμα.

Ωστόσο, ο ρόλος δεν τελειώνει εδώ. Γιατί με το να κλείσουμε τις μορφές της λαϊκής μας τέχνης στο σκοτεινό θάλαμο της ταινίας και στο σφιχτό καρούλι του μαγνητοφώνου, δεν θα πει πως αποκτήσαμε κάτι το πραγματικό ζωντανό. Το πολύ πολύ να είναι μια υπόθεση χρήσιμη στον επιστήμονα εθνολόγο που θα βοηθηθεί στη συγκριτική του έρευνα για να βγάλει τα συμπεράσματά του.

και η κοινότητα να στεγάσουν ένα συγκρότημα λαϊκών χορών με τη συμμετοχή των ίδιων των δημοτών τους. Μπορούμε να είμαστε βέβαιοι πως θα βρεθούν αρκετοί νέοι με πνεύμα προόδου που θα θελήσουν να διδαχθούν τους παραδοσιακούς χορούς μας και ύστερα να τους χορέψουν στις συγκεντρώσεις που θα οργανωθούν είτε ειδικά για αυτόν το σκοπό είτε με την ευκαιρία άλλου τοπικού γιορταστικού γεγονότος. Δεν έχει καμιά σημασία αν το συγκρότημα στην αρχή θα είναι μικρό σε αριθμό και σαν δάσκαλο θα χρησιμοποιήσει έναν ή πιο πολλούς από τους καλούς χορευτές του τόπου, που θα μπορούν να διδάξουν τους τοπικούς χορούς. Σε τελευταία ανάλυση, αν ο δήμος ή η κοινότητα δεν έχουν σήμερα τη δυνατότητα να απασχολήσουν για τη διδασκαλία του συγκροτήματος έναν ειδικό του χορού, δεν σημαίνει πως αυτό θα πρέπει να γίνει εμπόδιο στη δημιουργία του συγκροτήματος τοπικών λαϊκών χορών. Αντίθετα, μάλιστα, οι γνήσιοι αυτοί χορευτές θα μας δώσουν για σήμερα πάρα πολλά. Αυτοί θα μεταφέρουν και τους χορούς του τόπου τους στο συγκρότημα του δήμου της πρωτεύουσας του νομού, που θα έχει ίσως και ένα ευρύτερο πολιτιστικό πρόγραμμα.

Παράλληλα, ο δήμος της Αθήνας θα μπορέσει να βοηθηθεί από αυτούς για να αναπτύξει ένα συγκρότημα πανεθνικό. Από κει και πέρα νέοι δάσκαλοι του χορού θα είναι έτοιμοι, σε λίγα χρόνια, για να ξαναγυρίσουν στις επαρχίες και στα χωριά και να βοηθήσουν στην παραπέρα ανάπτυξη των τοπικών ομίλων.

Κάθε δήμος λοιπόν και κάθε κοινότητα μπορεί να οργανώσει το δικό του συγκρότημα χορού αλλά και τραγουδιού. Παράλληλα, οι τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων μπορούν να οργανώσουν, κατά νομούς, επαρχιακά φεστιβάλ με τη συμμετοχή των δημοτικών και κοινοτικών λαϊκών χορευτικών συγκροτημάτων και να δίνονται βραβεία και έπαινοι. Η πείρα

των γιορτών της Λευκάδας και του φεστιβάλ με την πρωτοβουλία του δήμου Λιβαδειάς απόδειξαν ότι το έργο αυτό, σαν μια δημοτική δραστηριότητα, είναι πραγματοποιήσιμο και η επιτυχία του είχε και θα γίνει, μελλοντικά, πανελλήνια απήχηση.

Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν ακόμα να οργανώσουν και διεθνείς συναντήσεις λαϊκών χορευτικών συγκροτημάτων, ακόμα και μουσικών και λαϊκού θεάτρου, γεγονός που θα συμβάλλει άμεσα στην καλλιτεχνική αναζωογόνηση της υπαίθρου και στην περιφερειακή πολιτιστική ανάπτυξη. Άλλωστε, οι ντόπιοι και ξένοι τουρίστες ενδιαφέρονται ζωηρά για γνήσιες λαϊκές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Οι τοπικοί καλλιτεχνικοί όμιλοι εύκολα θα μπορέσουν να εφοδιαστούν με τα κατάλληλα κοστούμια για τις εμφανίσεις τους, μιας και στα περισσότερα χωριά οι κάτοικοι τα χρησιμοποιούν ακόμα σαν καθημερινό τους ένδυμα.

Η συγκρότηση μιας λαϊκής ορχήστρας αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα αυτής της προσπάθειας που μπορεί να ξεκινήσει με την καταγραφή των λαϊκών μελωδιών.

Άπειρες προοπτικές δημιουργεί η οργάνωση ενός λαϊκού συγκροτήματος. Γιατί, αν πολλοί δήμοι κάνουν κάτι ανάλογο, μπορούν να αρχίσουν ανταλλαγές καλλιτεχνικών συγκροτημάτων. Μια συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ) θα πολλαπλασίαζε αυτές τις δραστηριότητες και ταυτόχρονα το γνήσιο καλλιτεχνικό υλικό που συγκεντρώθηκε (χορός, τραγούδι) θα μπορούσε να τελειοποιηθεί και να αξιοποιηθεί με την οικονομική ενίσχυση του ΕΟΤ και του Υπουργείου Πολιτισμού.

Μια κατάλληλη διαφώτιση των δημοτών από ειδικούς θα βοηθούσε να συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητα της διάσωσης και αξιοποίησης της δικής τους πολιτιστικής κληρονομιάς, να βοηθήσουν και να το κάνουν δικό τους έργο, αφού νιώσουν το ειδικό βάρος των αξιών που η δημοτική τους αρχή πάει να περισώσει και να ζωντανέψει.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 7 °

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΚΑΙ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα τελευταία χρόνια πολλές περιοχές της χώρας μας, με χαμηλά οικονομικά, κατόρθωσαν να δημιουργήσουν αξιόλογα έσοδα από την ανάπτυξη της τουριστικής κίνησης. Το παράδειγμα πολλών μικρών και άγονων νησιών που αντιμετώπισαν το πρόβλημα της τουριστικής τους ανάπτυξης με το σωστό τρόπο είναι χαρακτηριστικό. Με την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων τους με φαντασία και τόλμη, προσφέροντας φτηνά, καθαρά και άνετα καταλύματα, καθαρή, καλομαγειρεμένη και σε λογικές τιμές τροφή, προσελκύουν κάθε χρόνο όλο και περισσότερους επισκέπτες, ντόπιους και ξένους, και έχουν εξασφαλίσει εισοδήματα, γεγονός που έχει άμεσο αντίκτυπο και στους δήμους και στις κοινότητές τους.

7.1 Ο ρόλος των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων στην τουριστική αλλά και πολιτιστική αξιοποίηση της περιοχής τους.

Οι τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων έχουν όλες τις δυνατότητες να γίνουν οι φορείς τουριστικής και πολιτιστικής ανάπτυξης ολόκληρου του νομού τους.

Στον τομέα αυτό θα χρειαστεί να αντιμετωπιστούν, πρακτικά, μερικά βασικά προβλήματα:

✓ Περιβάλλον

Να επισημανθούν οι περιοχές του νομού που παρουσιάζουν κάποιο τουριστικό ενδιαφέρον: Γραφικά φυσικά τοπία, ιαματικές πηγές, αρχαιότητες και άλλα ιστορικά μνημεία, τοπικά λαϊκά πανηγύρια, τοπικές εμποροπανηγύρεις και αγορές με εγχώρια προϊόντα, αλλά και καθετί άλλο που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα την τοπική επαρχιακή ζωή και μπορεί να προκαλέσει το ενδιαφέρον και να δημιουργήσει τουριστική κίνηση.

✓ Στέγαση

Η στέγαση των παραθεριστών - ξένων και ντόπιων - μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη συνεργασία των τοπικών επιτροπών τουρισμού.

Αν δεν υπάρχουν ξενοδοχεία ή είναι ανεπαρκή, θα χρειαστεί να αξιοποιηθούν σπίτια ή και μόνο δωμάτια σε ορισμένα σπίτια που να νοικιάζονται σε όλο το διάστημα των θερινών διακοπών ή και όλο το χρόνο. Τα δωμάτια αυτά θα πρέπει να είναι προσιτά σε τιμές και με ευπρεπή εμφάνιση, να διαθέτουν μερικά στοιχειώδη έπιπλα, ένα ή δύο κρεβάτια,

ανάλογα με το χώρο, έστω απλά ντιβάνια με σούστα ή απλές σανίδες, προκειμένου για χωριά, αλλά με στρώματα καλά και καθαρά ώστε να εξασφαλίζεται ένας αναπαυτικός ύπνος στον ταξιδιώτη, στον παραθεριστή. Μέσα στα δωμάτια είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα απλό ντουλάπι, νιπτήρας με μικρό ντεπόζιτο και βρυσούλα, λεκάνη και κουβά. Το σπίτι χρειάζεται να διαθέτει ένα απλό ντους. Στις κωμοπόλεις και στα χωριά, κατά κανόνα, δεν υπάρχουν λουτρά στα σπίτια. Απαραίτητο επίσης είναι και το αποχωρητήριο. Αν επισημαίνουμε αυτό το σημείο είναι γιατί λείπει από τα περισσότερα σπίτια των χωριών, ενώ δεν παρουσιάζει μεγάλες δυσκολίες να γίνει.

✓ Ο ρόλος μιας επιτροπής

Απαραίτητη είναι η δημιουργία μιας τοπικής επιτροπής από κάθε δήμο και κοινότητα, που θα τη συγκροτούν σύμβουλοι και άλλα αρμόδια πρόσωπα. Έργο της επιτροπής αυτής θα είναι η άγρυπνη και συνεχής παρακολούθηση για την τήρηση των όρων υγιεινής και καθαριότητας, ο καθορισμός των αντιτίμων του κρεβατιού, η υποδοχή και η διανομή των ξένων στα σπίτια ή στους ξενώνες, αν υπάρχουν, και γενικά η επιτροπή θα αναλαμβάνει να τακτοποιεί κάθε ζήτημα που θα προκύπτει. Θα έχει ακόμα το δικαίωμα να κατατάσσει τα δωμάτια σε κατηγορίες, ανάλογα με την κατάσταση του καθενός και τα μέσα εξυπηρέτησης που διαθέτει.

Η επιτροπή θα δίνει πρακτικές λύσεις και σε πλήθος άλλες περιπτώσεις που θα προκύπτουν: αν κάποιοι κάτοικοι ενδιαφέρονται να διαρρυθμίσουν ανάλογα τα σπίτια τους για να δέχονται ξένους, θα χρειαστεί να υπογράψουν συμβάσεις με την επιτροπή - πολυετούς διάρκειας κατά κανόνα - και θα αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διαθέτουν τα σπίτια τους και να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις, συστάσεις και αποφάσεις της επιτροπής,

που κι αυτή με τη σειρά της θα χρειαστεί να συνεργάζεται στενά με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού για εγκυρότερες οδηγίες και συμβουλές.

✓ Διατροφή

Το άλλο πρόβλημα που χρειάζεται να αντιμετωπιστεί είναι η εξασφάλιση καλής διατροφής των παραθεριστών, ξένων και ντόπιων. Αν δεν υπάρχει εστιατόριο, θα χρειαστεί να οργανωθεί στο χωριό ένα μαγειρείο που να παρέχει έτοιμο φαγητό.

Η τοπική επιτροπή, δήμοτική ή κοινοτική, θα επιβλέπει και θα παρακολουθεί την άψογη γενική καθαριότητα του μαγειρείου και την καλή ποιότητα των υλικών της μαγειρικής, καθώς και τις καλές και λογικές τιμές των φαγητών. Τα μέλη της επιτροπής θα συνεργάζονται στενά με τους συντοπίτες που ασχολούνται με διάφορους τουριστικές επιχειρήσεις και να τους πείθουν ότι μόνο με αυτό τον τρόπο θα μπορέσουν να συμβάλλουν θετικά, ώστε το χωριό τους ή η κωμόπολή τους να μπορέσει να γίνει μόνιμος τόπος παραθερισμού, όταν μάλιστα διαθέτει και τα άλλα εφόδια, δηλαδή καλό κλίμα, γραφικές τοποθεσίες, φιλόξενους και καλόκαρδους κατοίκους.

✓ Εξωραϊσμός του χώρου

Ο γενικός εξωραϊσμός του χώρου παίζει σημαντικό ρόλο στην τουριστική αξιοποίησή του. Αναφέρουμε, ενδεικτικά, μερικά μέτρα εξωραϊσμού που εναρμονίζονται με την επαρχιακή ατμόσφαιρα της καθημερινής ζωής:

☞ Η γενική και άψογη καθαριότητα, η διαμόρφωση και επιδιόρθωση των δρόμων, το άσπρισμα των σπιτιών και των μαντρότοιχων με ασβέστη, όπου αυτό δεν γίνεται από παράδοση.

☞ Η διαμόρφωση ενός χώρου που να εξασφαλίζει μια γραφική και όμορφη θέα τόσο στα ορεινά μέρη, όσο και στα παραθαλάσσια. Αυτό μπορεί να γίνει ακόμα και με την εθελοντική εργασία των κατοίκων.

☞ Σε όλες αυτές τις ενέργειες την πρωτοβουλία θα την έχει η επιτροπή τουρισμού, που θα έχει ταυτόχρονα και τη δυνατότητα να παρακινεί και να πείθει, ιδιαίτερα, τις γυναίκες να εξωραΐζουν τις αυλές των σπιτιών τους με πράσινο, φυτά, δέντρα και λουλούδια και να στολίζουν τα μπαλκόνια και τα παράθυρα με κρεμαστές, εξωτερικές ζαρντινιέρες με λουλούδια, όπως βλέπει κανείς και θαυμάζει τα γραφικά χωριά στις ευρωπαϊκές χώρες.

Όλα αυτά τα μέτρα και πολλά ακόμη θα συμβάλλουν να δημιουργηθεί στα χωριά και στις κωμοπόλεις μια θερμή και πολιτισμένη ατμόσφαιρα, ώστε η φήμη της ελληνικής φιλοξενίας να αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο.

Μέσα στις υποχρεώσεις της τοπικής δημοτικής ή κοινοτικής επιτροπής τουρισμού θα είναι να αντιμετωπίζει και το πρόβλημα της τουριστικής αγωγής των κατοίκων με απλές διαφωτιστικές ομιλίες, απευθυνόμενη για το θέμα αυτό και στον ΕΟΤ, που μπορεί να βοηθήσει αποστέλλοντας διαφωτιστικό έντυπο υλικό.

Δεν παραγνωρίζουμε βέβαια το γεγονός των περιορισμένων οικονομικών μέσων τόσο των δήμων, όσο και των κοινοτήτων, όπως και του χαμηλού εισοδήματος των κατοίκων της υπαίθρου, αλλά πιστεύουμε ότι - όταν οι ίδιοι οι κάτοικοι αποκτήσουν συνείδηση των ελλείψεών τους, και μάλιστα στοιχειωδών ελλείψεων και μέσων για την εξασφάλιση μιας

πολιτισμένης διαβίωσης, όπως το νερό, ο φωτισμός, η κατάλληλη κατοικία, η οδοποιία, τα μέσα συγκοινωνίας - μπορούν και οι ίδιοι οι κάτοικοι να βοηθήσουν εθελοντικά στην παραπέρα βελτίωση της τοπικής ζωής. Η συμβολή και η αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα μπορεί να γίνει πρωταρχικός συντελεστής όχι μόνο τοπικής, τουριστικής αλλά και πολιτιστικής ανάπτυξης.

✓ Οργάνωση ψυχαγωγίας

Η δημοτική ή κοινοτική επιτροπή τουρισμού μπορεί να αντιμετωπίσει και το ζήτημα της ψυχαγωγίας των παραθεριστών. Τα μέσα της ψυχαγωγίας θα είναι απλά, αλλά άριστα οργανωμένα και θα αναζητούν μέσα στις τοπικές συνθήκες και δυνατότητες, μέσα στα τοπικά ήθη και έθιμα.

Με την ευκαιρία του εορτασμού ορισμένων αγίων σε εκκλησίες των χωριών και σε παρεκκλήσια, σε γραφικές εξοχικές τοποθεσίες, γίνονται και λαϊκά πανηγύρια που δίνουν αφορμή για ομαδική ψυχαγωγία και αυθόρμητο γλέντι. Η επιτροπή μπορεί:

- ☞ Να οργανώσει κατά τον καλύτερο και πιο εμπνευσμένο τρόπο το λαϊκό πανηγύρι, που θα αποτελέσει και για τους παραθεριστές μια ευκαιρία για διασκέδαση.

- ☞ Να επιλέξει τους καλύτερους χορευτές του τόπου, άντρες και γυναίκες ντυμένες με τις τοπικές φορεσιές τους, εφόσον υπάρχουν, ώστε να συγκροτηθεί μια χορευτική ομάδα που θα δώσει τον τόνο του γλεντιού στο πανηγύρι.

☞ Να εμπλουτίσει την ντόπια μουσική ομάδα και με άλλους μουσικούς που μπορεί να καλέσει από τα γειτονικά χωριά.

☞ Να διαμορφώσει και να καθαρίσει το χώρο του πανηγυριού και να στήσει πρόχειρα υπόστεγα από ψάθες ή σανίδια.

☞ Να οργανώσει τους υπαίθριους εστιατόρες για ψησταριές κτλ.

Τα λαϊκά πανηγύρια μπορούν να συνδυαστούν και με τοπικές εκθέσεις ειδών ντόπιας βιοτεχνίας και χειροτεχνημάτων λαϊκής τέχνης (υφαντά, πήλινα είδη, κεντήματα, λαϊκά ξυλόγλυπτα και χάλκινα αντικείμενα, ακόμα και ντόπια προϊόντα διατροφής).

Η επιτροπή τουρισμού μπορεί, ακόμα, να οργανώσει και άλλα είδη πρωτότυπης ψυχαγωγίας αν ο τόπος προσφέρεται για κυνήγι ή ψάρεμα. Χρειάζεται όμως να είναι ενήμερη για τις συνθήκες κυνηγιού και ψαρέματος για να δίνει οδηγίες και να εξυπηρετεί τους ξένους για την εύρεση των μέσων - αν υπάρχει τέτοια ανάγκη - και για την έκδοση των σχετικών αδειών.

Η διατήρηση όλων των στοιχείων τοπικού χαρακτήρα - όπως οι ιδιωτικές συλλογές αντικειμένων λαϊκής τέχνης, εργαστήρια και καταστήματα που διαθέτουν αυτά τα είδη, αλλά και παλιά αρχοντικά και πολλά άλλα που κινούν το ενδιαφέρον των επισκεπτών - είναι πολύτιμη για την τουριστική προβολή του τόπου και ταυτόχρονα και μεγάλη συμβολή στην προσπάθεια διάσωσης, από την αδιαφορία και το χρόνο, όλων αυτών των παραδοσιακών λαϊκών μας θησαυρών. Μπορεί, ακόμα, με τη φροντίδα της δημοτικής και κοινοτικής επιτροπής τουρισμού να οργανωθεί κι ένα πρατήριο όπου θα εκθέτονται και θα πουλιούνται ντόπια αντικείμενα λαϊκής τέχνης. Με το πρατήριο αυτό θα μπορούν να εξυπηρετούνται οι ξένοι που

θέλουν να έχουν ένα ενθύμιο από τον τόπο, αλλά και θα ενισχύεται η ντόπια βιοτεχνία παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης.

✓ Συγκοινωνιακές διευκολύνσεις

Το βασικό μέσο για την προσέλκυση παραθεριστών είναι η συχνή και άνετη συγκοινωνία. Ο δήμος και η κοινότητα, με την τοπική τους επιτροπή τουρισμού, μπορούν να επιδιώξουν και να πετύχουν διευκολύνσεις από τα αυτοκίνητα, εκπτώσεις, προκειμένου να οργανώνουν ομαδικές εκδρομές, ορισμένα τιμολόγια όπου η συγκοινωνία γίνεται με ζώα, διευκολύνσεις και για τις θαλάσσιες συγκοινωνίες (μπενζίνες, βάρκες κτλ.).

✓ Οργάνωση τουριστικής διαφήμισης

Μέσα στις προϋποθέσεις της τουριστικής ανάπτυξης ενός τόπου είναι και η διαφήμιση που θα τον κάνει σε μεγάλη ακτίνα γνωστό και θα προσελκύσει παραθεριστές. Η διαφήμιση μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους.

Αναφέρουμε τρεις βασικούς, που μπορούν να γίνουν παράλληλα:

☞ Να ανατεθεί η διαφήμιση και η τουριστική προβολή στον ΕΟΤ

☞ Να αναλάβει απευθείας ο δήμος ή η κοινότητα, με την επιτροπή που έχουν συγκροτήσει, να δημοσιεύσει στον τοπικό τύπο ή στον τύπο της πρωτεύουσας του νομού ότι στο τάδε χωριό ή στην κωμόπολη έχουν εξασφαλιστεί ευνοϊκές συνθήκες για παραθερισμό το καλοκαίρι, ότι υπάρχει ξενοδοχείο, ξενώνας ή δωμάτια σε σπίτια, να δοθεί μια σύντομη περιγραφή για τα τοπικά πλεονεκτήματα, την εγχώρια βιοτεχνική παραγωγή, κλίμα,

τοποθεσίες, αξιοθέατα, χιλιομετρική απόσταση, τα μέσα συγκοινωνίας και κάθε άλλη πληροφορία για το που μπορούν να απευθυνθούν για να κλείσουν δωμάτια κτλ.

☞ Οι μεγάλοι δήμοι, σαν πρωτεύουσες νομών, μπορούν να πάρουν την πρωτοβουλία να βοηθήσουν την τουριστική ανάπτυξη, κίνηση και διαφήμιση των δήμων και κοινοτήτων της περιφέρειάς τους.

Έτσι οι μεγάλοι δήμοι θα βοηθήσουν και θα εξυπηρετήσουν και τους δικούς τους δημότες, που θα ωφελούνται οικονομικά από το πέρασμα των ταξιδιωτών από την πόλη τους, αλλά θα μπορούν και οι ίδιοι να παραθερίζουν στα αξιοποιημένα τουριστικά μέρη του νομού τους. Συγκεκριμένα, πρέπει οι μεγάλοι δήμοι να καταρτίσουν έναν κατάλογο των κωμοπόλεων και των χωριών που έχουν αξιοποιηθεί τουριστικά και προσφέρονται για παραθερισμό δίνοντας όλα τα σχετικά στοιχεία, π.χ. τον αριθμό των δωματίων, με όλα τα λοιπά στοιχεία που αναφέραμε, τον αριθμό των ξενοδοχείων, πανδοχείων και δωματίων σε σπίτια, το εστιατόριο, μαγειρείο και τις τιμές ύπνου και φαγητού, καθώς και τις τιμές των συγκοινωνιακών μέσων.

Η δραστηριότητα αυτή των δήμων και κοινοτήτων για την τουριστική αξιοποίηση της περιφέρειάς τους και την ανάπτυξη του τουριστικού πνεύματος είναι μέσα στο περιεχόμενο του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης και μέσα στις αρμοδιότητές τους και την ανάπτυξη του τουριστικού πνεύματος είναι μέσα στο περιεχόμενο του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης και μέσα στις αρμοδιότητές τους, εφόσον με τη δράση τους αυτή θα εξυπηρετήσουν και τους δημότες τους και την πόλη ή το χωριό τους με την τουριστική και την εκπολιτιστική κίνηση που θα δημιουργηθεί.

Σε πολλές χώρες της Ευρώπης οι δήμοι και οι κοινότητες είναι αυτοί που πρωτοστατούν για την τουριστική αξιοποίηση της περιοχής τους. Ιδρύουν επιτροπές τουρισμού από μέλη των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, από οργανώσεις και αρμόδιους κοινωνικούς παράγοντες, αλλά ενεργούν και απευθείας με την ανάθεση της εργασίας αυτής σε υπηρεσίες τους, όπως στη Γαλλία, στην Αυστρία, στην Ελβετία κλπ.

Είναι άπειρες οι μικρές επαρχιακές πόλεις και τα ελληνικά χωριά που - χάρη στο καλό κλίμα τους, στην ωραία τοποθεσία τους, στην ορεινή ή στην παραθαλάσσια, στις ιστορικές τους τοποθεσίες κτλ. - θα μπορούσαν να προσελκύσουν τους κατοίκους από άλλες περιοχές της χώρας, που τα τελευταία χρόνια αναζητούν ολοένα και νέα μέρη για μια ημερήσια ή ολιγοήμερη εκδρομή, αλλά και για να περάσουν τις καλοκαιρινές διακοπές τους. Είναι πάντα ελκυστικό για παραθερισμό ένα καινούριο ήσυχο, γραφικό μέρος όπου η διαμονή δεν θα είναι πολύ ακριβή.

Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να αξιοποιήσουν πολλά από αυτά τα γραφικά μέρη που παραμένουν ακόμη άγνωστα στους πολλούς. Εκεί θα μπορούσαν να δημιουργήσουν πολύ ελκυστικά κέντρα παραθερισμού, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού, που να εξυπηρετούν την ανάγκη των εργαζομένων να παραθερίσουν, να ξεκουραστούν, να αλλάξουν περιβάλλον κι εντυπώσεις να ταξιδέψουν και το κυριότερο, να γνωρίσουν την ίδια την πατρίδα τους.

7.2. Οικογενειακά κέντρα παραθερισμού

Ένα τουριστικό πρόγραμμα δεν είναι δυνατόν να στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στην προσέλκυση των ξένων. Σε ίση μοίρα πρέπει να τοποθετείται και η προσπάθεια για την ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού. Πολύ περισσότερο γιατί η διακίνηση κατοίκων από τα αστικά κέντρα προς την απομονωμένη και φθίνουσα επαρχία θα βοηθήσει στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου της. Και έχει ανάγκη η ελληνική επαρχία από μια τέτοια επαφή με τους κατοίκους των αστικών κέντρων. Αλλά και η ίδια η επαρχία χρειάζεται να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να τραβήξει τους διψασμένους για ξεκούραση εργαζομένους των πόλεων.

Το όλο θέμα μπορεί, καταρχήν, να αντιμετωπιστεί από τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων με την επισήμανση των χωριών και κωμοπόλεων - ορεινών και παραθαλάσσιων - που μπορούν να δεχτούν παραθεριστές σε σπίτια και σε ξενοδοχεία, καθώς και των όρων διαβίωσης, των ενουκίων, των συγκοινωνιών κτλ. Η επόμενη ενέργεια θα είναι ο καταρτισμός πινάκων των τουριστικών κωμοπόλεων και χωριών, με όλες τις πιο πάνω λεπτομέρειες, η έγκαιρη δημοσίευσή τους στον τοπικό τύπο και η οικονομική και ηθική ενίσχυση και συμπαράσταση του ΕΟΤ, που θα πρέπει να ζητηθεί.

Το καλύτερο όμως είναι να δημιουργηθούν από τις ίδιες τις τοπικές ενώσεις κέντρα παραθερισμού σε κάθε νομό. Συγκεκριμένα, με τη συνεργασία των δήμων και των κοινοτήτων του νομού και με ενιαίο φορέα την τοπική ένωσή τους, που θα πάρει την πρωτοβουλία, θα εξασφαλιστεί μια κατάλληλη έκταση, σε βουνό ή σε θάλασσα, δεντροφυτεμένη, με νερό και

φος και με διαμορφωμένο δρόμο, όπου θα εγκατασταθεί το κέντρο παραθερισμού. Η τοπική ένωση μπορεί να επιδιώξει και την εξασφάλιση μιας δανειοδότησης. Η τοπική ένωση θα αναλάβει την οργάνωση, λειτουργία, επίβλεψη και εκμετάλλευση της εγκατάστασης, καθώς και τα έξοδά της (σκηνές, ψάθινες καλύβες, μικρά κτίσματα κτλ.), που σίγουρα θα υπερκαλυφθούν μέσα σε μια πενταετία από τα ενοίκια που θα καταβάλλουν οι παραθεριστές.

Φυσικά, τα ενοίκια θα είναι μικρά και θα προβλέπεται η οργάνωση και λειτουργία λαϊκών εστιατορίων ώστε μια εργατική οικογένεια να μπορεί να παραθερίζει για ένα διάστημα ενός μήνα, ξοδεύοντας τα ίδια, σχεδόν, που θα ξόδευε και στο σπίτι της.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 8^ο

ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τις ανάγκες και τα δικαιώματα του ανθρώπου, η κοινωνική πρόνοια δεν αποσκοπεί πια, όπως άλλες εποχές, να βοηθήσει ειδικές μόνο περιπτώσεις μελών της κοινωνίας που βρέθηκαν σε κατάσταση ανάγκης, αλλά να προσφέρει καθολικά προστατευτικά μέτρα στον υγιή πληθυσμό, που να έχουν προληπτικό χαρακτήρα και να προλαβαίνουν την αχρήστευση του ανθρώπου, από δυσμενείς βιοτικές συνθήκες. Τα σύγχρονα μέτρα κοινωνικής πρόνοιας στηρίζονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με τα πορίσματα και τις εξελίξεις πολλών επιστημών που έχουν θέμα μελέτης και έρευνας τον ίδιο τον άνθρωπο.

8.1. Προληπτική Υγιεινή

✓ Προστασία μητρότητας

- ◆ Εκπαιδευτικά κέντρα συζύγων και γονέων.

- ◆ Συμβουλευτικοί σταθμοί επιτόκων.
- ◆ Μαιευτήρια
- ◆ Παροχή επιδομάτων και οικογενειακού επιδόματος μετά το πρώτο παιδί. Το μέτρο αυτό εφαρμόζεται από τους δήμους άλλων χωρών. Στη χώρα μας απαιτείται, πρώτα από όλα, νομοθετική ρύθμιση.
- ◆ Παροχή κατ'οίκον οδηγιών, συμβουλών επιστημονικής και πρακτικής βοήθειας στις μητέρες από επισκέπτριες αδελφές, ώστε να γίνεται συστηματοποιημένη διαφώτιση της μητέρας, για την περιποίηση του βρέφους, όπως γίνεται π.χ. στη Γαλλία. Το μέτρο αυτό καθοδηγεί τη μητρική συμπεριφορά και συγκροτεί τη βάση της βρεφικής ανάπτυξης.

✓ Προστασία βρεφικής ηλικίας

- ◆ Συμβουλευτικοί σταθμοί βρεφών.
- ◆ Βρεφικοί σταθμοί για βρέφη ενός μηνός ως δύο χρονών.
- ◆ Βρεφοκομεία για εξώγαμα, ορφανά, απροστάτευτα. Σύγχρονος τύπος: μικρές κατοικίες, «τεχνητές» οικογένειες.

✓ Προστασία προσχολικής ηλικίας

- ◆ Παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία για τα παιδιά ηλικίας 3-6 χρονών, σε αριθμό ικανό να καλύπτει τις ανάγκες κάθε περιοχής.

✓ Προστασία εφηβικής ηλικίας - Αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου

- ◆ Γυμναστήρια, στάδια κλασικού αθλητισμού, γήπεδα.
- ◆ Κέντρα παιδικής χαράς (παιδότοποι).
- ◆ Κέντρα νεότητας.
- ◆ Κολυμβητήρια.
- ◆ Ξενώνες νεότητας.
- ◆ Συναυλίες.
- ◆ Τουρισμός.
- ◆ Κατασκηνώσεις.
- ◆ Δραστηριότητες κοινωνικής αλληλεγγύης.
- ◆ Οίκοι σπουδαστών.
- ◆ Ειδικές επαγγελματικές σχολές.
- ◆ Κέντρα επαγγελματικού προσανατολισμού.
- ◆ Υποτροφίες.
- ◆ Φεστιβάλ νέων ερασιτεχνικής δημιουργίας.

8.2. Υγιεινή Περίθαλψη

✓ Στατικές παθήσεις

- ◆ Νοσοκομεία, ιατρεία, κλινικές.
- ◆ Πρεβαντόρια, αναπαυτήρια.

- ◆ Κέντρα αγωγής, ειδικά κατά κύκλους ηλικίας, για διάφορες μορφές σωματικής και πνευματικής αναπηρίας.
- ◆ Φυσιοθεραπευτήρια.

✓ Ψυχικές παθήσεις

- ◆ Σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες.
- ◆ Ιατροπαιδαγωγικοί σταθμοί.
- ◆ Παιδοψυχιατρικές κλινικές

8.3. Πρόνοια Ενηλίκων

- ◆ Δημοτικοί και κοινοτικοί υγειονομικοί σταθμοί.
- ◆ Επιδόματα σε ανασφάλιστα άτομα, άπορα.
- ◆ Βοήθεια κατ'οίκον.
- ◆ Σχολές αναλφάβητων.
- ◆ Σχολές γονέων.
- ◆ Πνευματικά κέντρα.
- ◆ Οικογενειακές κατασκηνώσεις.
- ◆ Λαϊκά συνοικιακά αναγνωστήρια (λαϊκές βιβλιοθήκες).
- ◆ Λαϊκή στέγαση.
- ◆ Ινστιτούτα εκπαίδευσης ή μετεκπαίδευσης υπαλλήλων και στελεχών.

◆ Μέσα ψυχαγωγίας (συναυλίες κτλ.).

Οι νέες αυτές δραστηριότητες - που εκφράζουν τη σύγχρονη κοινωνική πολιτική μιας χώρας, συνάμα και τον πολιτισμό της - απαιτούν ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό που να στελεχώσει και να πραγματοποιήσει με επιτυχία αυτά τα έργα. Για αυτό, οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης χρειάζεται να δρουν με προοπτική και να αρχίσουν να δημιουργούν ειδικές σχολές στελεχών, ικανών να πλαισιώνουν με επιτυχία όλα τα τωρινά και τα μελλοντικά πολιτιστικά έργα και ιδρύματα.

Μ Ε Ρ Ο Σ Β '

I. ΔΗΜΟΙ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

α) ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

β) ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

II. ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

α) ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ, ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΕΤΟΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

β) ΕΙΔΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

γ) ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

III. ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΠΑΤΡΩΝ

α) ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

β) ΟΙΚΟΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΙΔΡΥΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΠΑΤΡΩΝ (τόπος εγκατάστασης, τεχνικός εξοπλισμός, κόστος επένδυσης, προσωπικό, έξοδα και κόστος λειτουργίας, τρόπος λειτουργίας, έσοδα σταθμού)

γ) ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΠΑΤΡΩΝ)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1^ο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1.1. Αρμοδιότητες Δήμων και κοινοτήτων

Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των δήμων και των κοινοτήτων όπως επίσης και η προαγωγή των κοινωνικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων της.

Στην αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων ανήκουν:

A. Η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία:

✓ Συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης, και αποχέτευσης αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων, έργων δημοτικής και κοινοτικής οδοποιίας, πλατειών, γεφυρών και έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων.

✓ Χώρων πρασίνου, βοσκοτόπων, υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων, κοιμητηρίων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης και αναψυχής.

✓ Δημοτικών, κοινοτικών και λαϊκών αγορών

Β. Η λειτουργία των εμποροπανηγύρεων

Γ. Η καθαριότητα και η διαχείριση των απορριμμάτων, η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία λουτρών και αποχωρητηρίων

Δ. Η ίδρυση και η λειτουργία παιδικών, βρεφικών, βρεφονηπιακών σταθμών και νηπιαγωγείων, κέντρων ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, Κ.Α.Π.Η. και κέντρων στήριξης και αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες και η μελέτη και εφαρμογή κοινωνικών προγραμμάτων

Ε. Η ίδρυση, κατασκευή, και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, σχολών διδασκαλίας μουσικής, χορού, ζωγραφικής και κέντρων επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων

Στ. Η εξασφάλιση στέγης και η δημιουργία θερέτρων

Ζ. Η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης

Η. Η προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, η προστασία της ζωής και της υγείας των κατοίκων και η κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων πρόληψης, άμεσης βοήθειας και θεραπείας

Θ. Η ίδρυση και η λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, φιλαρμονικές, θέατρα: η επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες και σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς, η συντήρηση και λειτουργία αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής

Ι. Η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων.

✓ Η κατασκευή, επισκευή, συντήρηση, διαχείριση, των δημοτικών και κοινοτικών σταδίων, των γυμναστηρίων και των αθλητικών κέντρων.

✓ Η προστασία, η αξιοποίηση και εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων μορφών ενέργειας.

✓ Η υλοποίηση του πολεοδομικού σχεδιασμού, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (2.Ο.Ε.), καθώς και κάθε άλλο σχέδιο χωροταξικού επιπέδου και η τήρηση των δεδομένων του κτηματολογίου της περιοχής τους, όπως αυτά προκύπτουν από το συνολικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση του Εθνικού Κτηματολογίου.

✓ Η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ο καθορισμός πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, ο προσδιορισμός και η λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων: η ονομασία των οδών και των πλατειών και η τοποθέτηση πινακίδων, η αρίθμηση των κτισμάτων καθώς και η διοίκηση της αστικής συγκοινωνίας.

✓ Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την ύδρευση, την άρδευση, την αποχέτευση, την ηχορύπανση, την ρύπανση των θαλασσών από πηγές ξηράς, την προστασία των επίγειων και υπόγειων υδάτινων αποθεμάτων και την προστασία του περιβάλλοντος.

✓ Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία της πάσης φύσεως επιτηδευμάτων και επαγγελμάτων.

✓ Η ίδρυση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών εργαστηρίων και ο έλεγχος των υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας.

✓ Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων, οι όροι λειτουργίας των οποίων καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις

Κ. Η χορήγηση αδειών μικροπωλητών και λειτουργίας κυλικείων σε κοινόχρηστους χώρους (άλση, κήπους κλπ.).

✓ Η χορήγηση των αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας θεάτρων, κινηματογράφων, και παρεμφερών επιχειρήσεων.

✓ Η χορήγηση των αδειών λειτουργίας μουσικής σε δημόσια κέντρα που προβλέπονται από αστυνομικές διατάξεις.

✓ Η διαχείριση της δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας και η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών καταστημάτων.

✓ Η μελέτη, εκτέλεση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στα πλαίσια του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού.

✓ Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής τους.

✓ Η αποθήκευση και η εμπορία υγρών και αερίων καυσίμων.

✓ Η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων.

✓ Η έκδοση κανονιστικών αποφάσεων (σύμφωνα με το άρθρο 37 (Δημοτικές - Κοινοτικές διατάξεις)

1.2. Συμβάσεις (Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης)

Οι Δήμοι, κοινότητες, σύνδεσμοι, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου Δικαίου της Αυτοδιοίκησης μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους Συμβάσεις, με τις οποίες ανατίθενται αρμοδιότητες του ενός φορέα στον άλλο. Αρμοδιότητες όπως επιβολή βεβαίωση και είσπραξη τελών, δικαιωμάτων και εισφορών.

Οι συμβαλλόμενοι φορείς μπορεί να χρηματοδοτούνται για την εκτέλεση των συμβάσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων ή τους προϋπολογισμούς, άλλων φορέων του δημόσιου τομέα.

Επίσης Δήμοι, Κοινότητες, σύνδεσμοι, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της αυτοδιοίκησης, μπορούν να ανατεθούν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή κοινοπραξίες, την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση προγραμμάτων, με τη διενέργεια διαγωνισμού.

1.3. Προγραμματικές Συμβάσεις

Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων, οι τοπικές ενώσεις δήμων, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, και τα

δημοτικά ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με φορείς του δημόσιου τομέα.

Στις συμβάσεις αυτές επιτρέπεται η συμμετοχή και επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεταιρισμών επιμελητηρίων και επιστημονικών φορέων δημόσιου δικαίου.

Στις προγρ. Συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το έργο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων. Οι πόροι που θα διατεθούν, τα ποσά χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των έργων ή των προγραμμάτων ή παροχής υπηρεσιών.

Με την ίδια σύμβαση ορίζεται επίσης ο συμβαλλόμενος φορέας στον οποίο ανατίθεται ή ο τρίτος στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του.

Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμμ. Συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό και από τους προϋπολογισμούς των φορέων που συμμετέχουν.

Είναι δυνατή επίσης η απασχόληση προσωπικού του ενός φορέα σε άλλο.

1.4. Ανάθεση άσκησης αρμοδιοτήτων σε άλλα νομικά πρόσωπα

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να αναθέτουν για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα την άσκηση ορισμένης αρμοδιότητάς τους στο κράτος ή σε άλλο νομικό πρόσωπο.

Η ανάθεση της αρμοδιότητας αποφασίζεται από το δημοτικό συμβούλιο και με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι όροι άσκησης της αρμοδιότητας και η χρονική διάρκεια της ανάθεσής της .

Όταν η ανάθεση της αρμοδιότητας αποφασίζεται από το δημοτικό συμβούλιο και με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι όροι άσκησης της αρμοδιότητας και η χρονική διάρκεια της ανάθεσής της.

Όταν η ανάθεση της αρμοδιότητας γίνεται σε άλλο νομικό πρόσωπο εκτός από το κράτος, μπορεί να περιληφθεί στους όρους της η εκπροσώπηση του δήμου στο όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο.

Μετά την ανάθεση, η αρμοδιότητα ασκείται από το κράτος ή το νομικό πρόσωπο, και τα όργανά τους, ασκούν τις προβλεπόμενες από το νόμο δραστηριότητες για λογαριασμό του δήμου ή της κοινότητας

1.5. Δημοτικές - Κοινοτικές Διατάξεις

Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να εκδίδει τοπικές κανονιστικές αποφάσεις, με τις οποίες:

✓ Καθορίζονται οι όροι για τη χρήση και τη λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών αγορών και των τόπων αγορών, των εμποροπανηγύρεων, των

συστημάτων υδρεύσεως, αρδεύσεως και αποχετεύσεως, των αλσών και των κήπων, των κοιμητηρίων, των αθλητικών εγκαταστάσεων, των κέντρων νεότητας, των παιδικών χαρών, των παιδικών και βρεφικών σταθμών, των υγειονομικών σταθμών και των κέντρων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, των πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, των δημοτικών ή κοινοτικών λαϊκών κατοικιών, θερέτρων και τουριστικών εγκαταστάσεων, των πεζοδρομίων, των πλατειών και των λοιπών κοινόχρηστων χώρων.

✓ Ρυθμίζονται θέματα κυκλοφορίας και στάθμευσης των οχημάτων, ειδικών όρων δόμησης, καθαριότητας, προστασίας των κατοίκων από την ηχορύπανση, προστασίας των θαλασσών από πηγές ξηράς, των υπόγειων και των επίγειων υδάτινων αποθεμάτων από τη ρύπανση.

✓ Ορίζονται οι όροι λειτουργίας των ψυχαγωγικών παιδιών, των θεάτρων, των κινηματογράφων και παρεμφερών επιχειρήσεων, των νυχτερινών κέντρων, των μπαρ και των συναφών καταστημάτων.

Επίσης το δημοτικό συμβούλιο, σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορεί να επιβάλλει πρόστιμα και να ορίζει το ύψος του προστίμου.

Οι διατάξεις που προβλέπονται, δημοσιεύονται με ανάρτηση στις πινακίδες του δήμου ή της κοινότητας. Οι διατάξεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού καταστήματος που είναι προσιτός στο κοινό.

Όποιος παραβαίνει τις προαναφερόμενες διατάξεις τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο 459 του Ποινικού Κώδικα.

1.6. Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων

Σύσταση

Δύο ή περισσότεροι δήμοι ή κοινότητες μπορούν, με απόφαση των δημοτικών τους συμβουλίων, να συστήσουν σύνδεσμο δήμων ή κοινοτήτων για την κοινή εκτέλεση και συντήρηση έργων, την προμήθεια μηχανημάτων και υλικών για την παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στις αρμοδιότητές τους. Επίσης, για το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους.

Η απόφαση των δημοτικών συμβουλίων περιέχει το σκοπό για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος. Τη χρονική διάρκεια και την έδρα του καθώς και τις εισφορές που πρέπει να καταβάλει κάθε χρόνο ο κάθε δήμος ή κοινότητα.

Ο Περιφερειακός Διευθυντής, αφού ελέγξει τη νομικότητα των σχετικών αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων που αφορούν τη σύσταση του συνδέσμου, εκδίδει σχετική πράξη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με τον ίδιο τρόπο, σε περίπτωση που υπάρχει διαφωνία ανάμεσα στα συμβούλια, ορίζεται και η έδρα του συνδέσμου.

Με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή μπορεί να γίνει υποχρεωτική για ένα δήμο η συμμετοχή σε σύνδεσμο του ίδιου νομού, που έχει συσταθεί, εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- ✓ Αν στο σύνδεσμο μετέχει το 1/3 τουλάχιστον των δήμων του νομού.

✓ Αν αποφασίσει τη συμμετοχή το διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

✓ Αν οι ανάγκες των κατοίκων δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν διαφορετικά.

Τα συμβούλια των δήμων μπορούν με απόφαση να διευρύνουν το σκοπό, να παρατείνουν τη διάρκεια και να μεταφέρουν την έδρα του συνδέσμου. Επίσης μπορούν να αυξήσουν τις εισφορές των μελών του πέρα από τα όρια της συστατικής πράξης.

Η συμμετοχή νέου δήμου σε υφιστάμενο σύνδεσμο ή η αποχωρησή του, από αυτόν επιτρέπεται αν το αποφασίσει το συμβούλιο του ενδιαφερόμενου δήμου και αποδεχθεί την απόφαση το διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου αρνείται αδικαιολόγητα, να αποδεχθεί τη συμμετοχή ενός δήμου στο σύνδεσμο, η συμμετοχή αποφασίζεται από τον Περιφερειακό Διευθυντή. Κι αυτό γίνεται αν οι ανάγκες των κατοίκων δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν διαφορετικά και δεν παρεμποδίζεται η εκπλήρωση του σκοπού του συνδέσμου. Το ίδιο ισχύει και για την αποχώρηση.

Για τη σύσταση συνδέσμου δήμων και κοινοτήτων που υπάγονται στη περιφέρεια περισσότερων όμορων νομών, για τη συμμετοχή ή αποχώρηση μέλους, για τη διεύρυνση των σκοπών, την παράταση της διάρκειας, την αύξηση των εισφορών των μελών του συνδέσμου προς αυτόν, τον καθορισμό ή μεταφορά της έδρας του συνδέσμου, εκδίδεται πράξη του Περιφερειακού Διευθυντή, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Για τη σύσταση συνδέσμου δήμων και κοινοτήτων, που έχουν κοινά ενδιαφέροντα αλλά υπάγονται στην περιφέρεια περισσότερων μη όμορων

νομών, και για όλα τα παραπάνω, εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Την εποπτεία του συνδέσμου αυτού ασκεί ο Περιφερειακός Διευθυντής, στη περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.1. Νομική φύση, Όροι και Λειτουργία Δημοτικών Επιχειρήσεων

☞ Σύσταση και νομική φύση

1. Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να συνιστούν δικές τους επιχειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις που συνιστούν μαζί με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα ή σε επιχειρήσεις που ήδη υπάρχουν:

☛ για την εκτέλεση έργων που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού καθώς και για την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών.

☛ για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού.

☛ για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων.

2. Δύο ή περισσότεροι δήμοι ή κοινότητες ή δήμοι και κοινότητες μπορούν να συνιστούν κοινές δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις και να συμμετέχουν σε υφιστάμενες δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις.
3. Η σύσταση αμιγούς δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης ή η συμμετοχή σε τέτοια επιχείρηση γίνεται, μετά πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, και πράξη του Περιφερειακού Διευθυντή που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πράξη του Περιφερειακού Διευθυντή περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελεί το καταστατικό της επιχείρησης.
4. Στην απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για τη σύσταση δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης αναφέρονται η επωνυμία, ο σκοπός, η διάρκεια και η έδρα της επιχείρησης, η διοίκηση, το κεφάλαιο, οι πόροι, τα σχετικά με τη διάλυση και εκκαθάριση της επιχείρησης καθώς και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

5. Οι παραπάνω δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και διέπονται από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από αυτόν το νόμο.
6. Η σύσταση, ή η συμμετοχή σε επιχείρηση που δεν είναι αμιγής δημοτική ή κοινοτική, γίνεται ύστερα από πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη, με απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία του Δημοτικού Συμβουλίου. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται και το ποσοστό της συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, η εκπροσώπηση του δήμου ή της κοινότητας στα όργανα της επιχείρησης και οι όροι συμμετοχής και αποχώρησης. Οι επιχειρήσεις αυτής της παραγράφου λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας ή της εταιρείας μικτής οικονομίας ή του συνεταιρισμού. Με την ίδια διαδικασία είναι δυνατή η συμμετοχή δήμου ή κοινότητας σε κοινοπραξία.
7. Η ευθύνη δήμου ή κοινότητας που συνιστά ή συμμετέχει σε επιχείρηση Διαδημοτικές, διακοινοτικές, περιορίζεται στη συμμετοχή της στο κεφάλαιο της επιχείρησης.
8. Δεν επιτρέπεται η επιχορήγηση από Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, δήμο ή κοινότητα, οποιασδήποτε επιχείρησης που αυτοί συνιστούν ή συμμετέχουν.

➤ Διοίκηση

1. Οι δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από πέντε έως έντεκα μέλη, τα οποία ορίζονται μαζί με αναπληρωτές, από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Από τα μέλη αυτά τουλάχιστον δύο είναι αιρετοί εκπρόσωποι του δήμου ή της κοινότητας, ένας είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι εργαζόμενους και ένας είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής. Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του δήμου ή της κοινότητας που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.
2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης προσλαμβάνεται διευθυντής της ή ορίζεται ως διευθυντής ένα από τα μέλη του.
3. Στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου για τις υπηρεσίες που παρέχουν στην επιχείρηση μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση, που ορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης. Με την ίδια διαδικασία μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις.

⇒ Αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου

1. Το διοικητικό συμβούλιο διοικεί και διαχειρίζεται τις υποθέσεις που αφορούν την επιχείρηση, εκτός από τις περιπτώσεις που αρμόδιο είναι το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα ή με τη συστατική πράξη.
2. Το διοικητικό συμβούλιο στέλνει όλες τις αποφάσεις του χωρίς καθυστέρηση στο δήμο ή στην κοινότητα που ανήκει η επιχείρηση ή που συμμετέχει στην επιχείρηση.

⇒ Διαχείριση

1. Η διαχείριση των επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με ιδιαίτερο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων και είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική ή κοινοτική διαχείριση.
2. Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των επιχειρήσεων συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος.
3. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, που εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τη διαχείριση, μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων και τη δημιουργία του απαραίτητου αποθεματικού, μπορεί να διατίθενται στο δήμο ή στην κοινότητα και την

παραγωγικότητά της, μπορεί να κρατήσει μέχρι είκοσι πέντε στα εκατό από τα καθαρά κέρδη, σε ιδιαίτερο λογαριασμό για την παροχή κινήτρων στους εργαζόμενους, με τη μορφή πρόσθετων υλικών αμοιβών. Οι πρόσθετες αυτές αμοιβές δεν αποτελούν τακτικές αποδοχές κατά την έννοια των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας και αποτελούν φορολογητέο εισόδημα μόνο κατά το ήμισυ.

4. Μετά από σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου η εκτέλεση των κοινωφελών έργων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να γίνει από την ίδια την επιχείρηση, για λογαριασμό του δήμου ή της κοινότητας.

✚ Ταμιακή υπηρεσία και διαχειριστικός έλεγχος

1. Η ταμιακή υπηρεσία των επιχειρήσεων είναι ανεξάρτητη από τη δημοτική ή την κοινοτική.
2. Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος των επιχειρήσεων γίνεται από δύο ελεγκτές, που επιλέγονται ανάμεσα σε υπαλλήλους τραπεζών ή δημόσιους υπαλλήλους ΠΕ κλάδου και διορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και η αμοιβή τους. Ως ελεγκτές ορίζονται και ορκωτοί ελεγκτές ή πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να οριστούν ελεγκτές σε ανώνυμη εταιρεία.

3. Με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή, εφόσον συντρέχει ειδική περίπτωση, μπορεί να ενεργείται έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος της επιχειρήσεως από ορκωτούς ελεγκτές που ορίζονται από τον Περιφερειακό Διευθυντή. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και το ύψος της αμοιβής τους που βαρύνει την επιχείρηση.

☞ **Εποπτεία των επιχειρήσεων**

1. Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αν αφορούν: α) την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης, β) την αγορά ή εκποίηση ακινήτων ή την επιβάρυνση αυτών με εμπράγματο δικαίωμα, γ) τη διάθεση των καθαρών κερδών, δ) την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης. Δεν απαιτείται έγκριση αν πρόκειται για αγορά και πώληση ακινήτων από επιχειρήσεις οικιστικής δραστηριότητας.
2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εγκρίνει τον ισολογισμό και την έκθεση των πεπραγμένων. Επίσης μπορεί να αποφασίζει τη διενέργεια έκτακτου διαχειριστικού και ταμειακού ελέγχου.

☞ **Κανονισμοί**

1. Οι κανονισμοί που συντάσσονται από το δημοτικό συμβούλιο της επιχείρησης και εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο

είναι: α) ο εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών με τον οποίο καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης και το ανώτατο όριο του αριθμού του προσωπικού και β) ο κανονισμός διαχείρισης.

2. Από το διοικητικό συμβούλιο συντάσσεται κανονισμός προσωπικού, που καθορίζει τους κανόνες που διέπουν την πρόσληψη, τα προσόντα του προσωπικού και το πειθαρχικό του δίκαιο. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να συντάσσονται και άλλοι κανονισμοί, που κρίνονται απαραίτητοι για τη λειτουργία της επιχείρησης.
3. Το προσωπικό των επιχειρήσεων συνδέεται με αυτές με σχέση ιδιωτικού δικαίου.
4. Στις δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις γίνονται αποσβέσεις με τα ποσοστά που ορίζει η φορολογική νομοθεσία.
5. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών ρυθμίζονται, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του κώδικα φορολογικών στοιχείων, τα θέματα που αναφέρονται στην τήρηση των βιβλίων και των λοιπών φορολογικών στοιχείων των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, τα σχετικά με τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία κατά κατηγορία επιχειρήσεων, τις αποσβέσεις, τα αποθεματικά, το διαχειριστικό έλεγχο και την εποπτεία του Περιφερειακού Διευθυντή.

⇒ Διάλυση

Οι επιχειρήσεις διαλύονται με τη συμπλήρωση του χρόνου για τον οποίο είχαν συσταθεί, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση που προβλέπεται από τη συστατική απόφαση. Μετά την εκκαθάριση της περιουσίας της επιχείρησης όσα περιουσιακά στοιχεία απομένουν περιέρχονται στο δήμο ή στην κοινότητα που την είχε συστήσει.

2.2. Είδη Δημοτικών Επιχειρήσεων

⇒ Διαδημοτικές και διακοινοτικές επιχειρήσεις

1. Οι Διαδημοτικές επιχειρήσεις συνιστώνται όπως ακριβώς και οι δημοτικές. Οι αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων για τη σύσταση διαδημοτικής επιχείρησης έχουν το ίδιο περιεχόμενο με αυτό των δημοτικών επιχειρήσεων και επιπλέον τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρει κάθε δήμος ή κοινότητα και το ποσοστό της συμμετοχής του στο κεφάλαιο της επιχείρησης.
2. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης είναι δήμαρχοι, πρόεδροι κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, κάτοικοι και δημότες των δήμων και των κοινοτήτων που συμμετέχουν. Δεν είναι αναγκαίο να εκπροσωπείται άμεσα στο διοικητικό συμβούλιο

κάθε δήμος ή κοινότητα με δικό της εκπρόσωπο. Στο διοικητικό συμβούλιο συμμετέχει και εκπρόσωπος των εργαζομένων της επιχείρησης, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι εργαζομένους. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από το δήμο ή την κοινότητα με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων με τις οποίες συνιστάται η επιχείρηση. Αντιπρόεδρος εκλέγεται από το διοικητικό συμβούλιο ένα από τα μέλη του.

3. Με τις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για τη σύσταση επιχείρησης μπορεί να συσταθεί διαδημοτικό ή διακοινοτικό όργανο από αιρετούς εκπροσώπους των δήμων και κοινοτήτων που συμμετέχουν, αναλογικά με το ποσοστό συμμετοχής κάθε οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης στο κεφάλαιο της επιχείρησης. Το όργανο αυτό ασκεί τις αρμοδιότητες των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων.

⇒ **Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα**

1. Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα συνιστώνται από έναν οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και φυσικά πρόσωπα, σύμφωνα με αυτά που ισχύουν για τις Δημοτικές

επιχειρήσεις και τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά για τους συνεταιρισμούς.

2. Οι δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των συνεταιρισμών. Επίσης, για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, έχουν τις πρόσθετες φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων που προβλέπονται από το άρθρο αυτό.
3. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται κατά κατηγορία επιχειρήσεων, μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΕΔΚΕ και πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ρυθμίζονται και κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της νομοθεσίας για τους συνεταιρισμούς οι όροι σύστασης και λειτουργίας τους και ειδικότερα το ποσοστό συμμετοχής του δήμου ή της κοινότητας στο συνολικό αριθμό των συνεταιρικών μερίδων τα σχετικά με την καταχώρησή τους στο μητρώο συνεταιρισμών με τις στρατιωτικές και προαιρετικές μερίδες, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την ευθύνη των συνεταίρων, με τον τρόπο εκπροσώπησης του δήμου ή της κοινότητας για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή αυτών.

➤ **Ανώνυμες εταιρείες με συνεταιρισμούς**

1. Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων μπορούν να συνιστούν ανώνυμες εταιρείες με συνεταιρισμούς.

2. Οι εταιρείες αυτές για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων αν πληρούν τους όρους των επόμενων παραγράφων:

✓ Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων διατηρούν πάντοτε κοινές (μη προνομιούχες) μετοχές, που αντιπροσωπεύουν ποσοστό αθροιστικά τριάντα πέντε στα εκατό έως εξήντα πέντε στα εκατό, του μετοχικού κεφαλαίου των κοινών μετοχών. Κατά το υπόλοιπο συμμετέχουν αποκλειστικά συνεταιρισμοί. Κατ'εξάιρεση μπορούν να συμμετάσχουν φορείς του δημόσιου τομέα με κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά μέχρι το είκοσι στα εκατό του κεφαλαίου.

✓ Όλες οι μετοχές, κοινές και προνομιούχες, είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο χρηματιστήριο αξιών. Οι κοινές μετοχές είναι δεσμευμένες ονομαστικές και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου.

✓ Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από εννέα ή έντεκα μέλη. Από αυτά τρία ορίζονται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων, τρία από τους συνεταιρισμούς, ένα από τους εργαζόμενους στην εταιρεία αν αυτή

απασχολεί περισσότερους από είκοσι, ένα μπορεί να οριστεί από φορέα του δημόσιου τομέα, αν αυτό προβλέπεται στο καταστατικό και τα υπόλοιπα εκλέγονται από τη γενική συνέλευση όλων των μετόχων.

✓ Σε κάθε εταιρεία συνιστάται εποπτικό συμβούλιο, που έχει τουλάχιστον τρία μέλη. Το εποπτικό συμβούλιο ασκεί αρμοδιότητες ανάλογες με τις αρμοδιότητες των εποπτικών συμβουλίων των συνεταιρισμών.

✓ Από τα καθαρά κέρδη, μετά τη δημιουργία του τακτικού αποθεματικού και την καταβολή του πρώτου μερίσματος, διατίθεται ποσοστό έως είκοσι πέντε στα εκατό στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων που συμμετέχουν και ποσοστό έως είκοσι πέντε στα εκατό στους εργαζόμενους στην εταιρεία. Για τη διάθεση των υπολοίπων καθαρών κερδών αποφασίζει η γενική συνέλευση της εταιρείας.

✓ Αν η εταιρεία διαλυθεί, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης που συμμετέχουν στην εταιρεία έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας.

3. Για το τμήμα των καθαρών κερδών που διατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων και τους εργαζόμενους, η εταιρεία απαλλάσσεται από κάθε φορολογία.

➤ Δημοτικές Εταιρείες Λαϊκής Βάσης

1. Δημοτικές Εταιρείες λαϊκής βάσης συνιστώνται από φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεταιρισμούς και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, σύμφωνα με αυτά που ισχύουν για τις δημοτικές επιχειρήσεις και τη νομοθεσία που ισχύει για τις Ανώνυμες Εταιρείες και τα παρακάτω:

- ✓ Οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές (μη προνομιούχες) μετοχές που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά τα τριάντα πέντε στα εκατό τουλάχιστον του μετοχικού κεφαλαίου και μαζί με τους συνεταιρισμούς διατηρούν πάντοτε την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ καθένας από τους λοιπούς εταίρους έχει κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν το πολύ το δύο στα εκατό του μετοχικού κεφαλαίου.
- ✓ Όλες οι μετοχές κοινές και προνομιούχες είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο χρηματιστήριο αξιών. Οι κοινές μετοχές είναι δεσμευμένες ονομαστικές και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου.
- ✓ Στο διοικητικό συμβούλιο της Εταιρείας συμμετέχει εκπρόσωπος των εργαζομένων αν αυτοί είναι περισσότεροι από είκοσι. Τα λοιπά μέλη εκλέγονται από τη γενική συνέλευση.
- ✓ Σε κάθε δημοτική εταιρεία λαϊκής βάσης, συνιστάται εποπτικό συμβούλιο, που έχει τουλάχιστον τρία μέλη. Το εποπτικό συμβούλιο

ασκεί αρμοδιότητες ανάλογες με τις αρμοδιότητες των εποπτικών συμβουλίων των συνεταιρισμών.

- ✓ Αν η εταιρεία διαλυθεί, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης που συμμετέχουν έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας.
2. Δημοτική ή κοινοτική εταιρεία λαϊκής βάσης μπορεί να συσταθεί και από ένα δήμο ή κοινότητα, μαζί με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, εφόσον ο δήμος ή η κοινότητα έχει κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον τα τριάντα πέντε στα εκατό του μετοχικού κεφαλαίου. Στην περίπτωση αυτή οι μέτοχοι, που είναι φυσικά πρόσωπα, πρέπει να είναι δημότες του δήμου ή της κοινότητας ή κατοικούν στο νομό ή κατάγονται από το νομό στον οποίο υπάγεται ο δήμος ή η κοινότητα.
 3. Οι δημοτικές και οι κοινοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης εξομοιώνονται ως προς τη φορολογική μεταχείριση των μερισμάτων των μετοχών τους, με τις εταιρείες των οποίων οι μετοχές έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο. Οι δημοτικές και οι κοινοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης για την πρώτη διετία της λειτουργίας τους έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών ή κοινοτικών επιχειρήσεων.

☞ **Επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης - Κίνητρα**

1. Εκτός από τις αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης θεωρούνται και οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Συνεταιριστικού χαρακτήρα, Δημοτικές επιχειρήσεις λαϊκής βάσης και οι: α) ανώνυμες εταιρείες, που συνιστώνται μόνο από φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν και φορείς του δημόσιου τομέα, με κοινές μετοχές, που αντιπροσωπεύουν, αθροιστικά, μέχρι το είκοσι στα εκατό του κεφαλαίου, β) επιχειρήσεις στις οποίες φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές μετοχές ή μερίδια που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά τουλάχιστον το τριάντα πέντε στα εκατό του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου και μαζί με συνεταιρισμούς διατηρούν πάντοτε την πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων.
2. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής φόρου μεταβίβασης ή δωρεάς για ακίνητα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται, δωρίζονται ή πωλούνται σε αυτές από φορείς του δημόσιου τομέα από συνεταιρισμούς, από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και από άλλους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.
3. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης, με την οποία δήμος ή κοινότητα αναθέτει σε

επιχείρηση οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης την εκτέλεση έργου, εργασίας ή μεταφοράς ή τη διενέργεια προμήθειας, αν ο προϋπολογισμός καθενός από αυτά δεν υπερβαίνει το ποσό των οκτώ (8.000.000) εκατομμυρίων δραχμών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται ανάλογα και για την ανάθεση σε επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης έργου, εργασίας, μεταφοράς και προμήθειας από τα ιδρύματα, τους συνδέσμους και τα άλλα νομικά πρόσωπα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

4. Οι επιχειρήσεις του εδαφίου α της παραγράφου 1, για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων του άρθρου 304.
5. Η προθεσμία της παρ.5 του άρθρου αυτού προκειμένου περί επιχειρήσεων της παρ. 1 περιπτ.α του αυτού άρθρου, εφόσον μετέχουν και φορείς του δημόσιου τομέα, παρατείνεται για μια ακόμη πενταετία από της λήξεως της πρώτης.
6. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να συμμετέχουν σε κοινοπραξίες και ιδιαίτερα για τη διενέργεια κοινών προμηθειών, την από κοινού σύνταξη μελετών και εκτέλεση έργων, την από κοινού χρήση εξοπλισμού, την κοινή διαφήμιση των προϊόντων που παράγουν και των υπηρεσιών που παρέχουν και την προώθηση των πωλήσεών τους. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να συμμετέχουν σε άλλες επιχειρήσεις, όπως συνεταιρισμούς, ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες μικτής οικονομίας.

7. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας και Εθν.Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδονται με πρόταση του διοικητικού συμβουλίου του ΟΑΕΔ μπορούν να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 18 του Νόμου 1262/1982 (ΦΕΚ 70/Α'), προκειμένου περί δήμων, κοινοτήτων, συνδέσμων και επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που προσφέρονται για την πρακτική άσκηση σπουδαστών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας. Στην περίπτωση αυτή το ποσό επιδότησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 18 του Νόμου 1262/1982 μπορεί να καθοριστεί μέχρι το 70% του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη.
8. Οι επιχειρήσεις αυτού του άρθρου, του Ν.1069/1980, του Ν.890/1979 και του Ν.2234/1952, δεν υπάγονται στους φορείς του δημόσιου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του Ν.1256/1982.
9. Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να αναθέτουν μελέτες σε επιχειρήσεις ΟΤΑ που έχουν συστήσει ή στις οποίες συμμετέχουν, κατά τις διατάξεις της παρ.4 του παρόντος άρθρου, μέχρι του ποσού των 3.000.000 δραχμών.

⇒ **Επιχειρήσεις ΟΤΑ που συνενώνονται**

1. Οι νέοι δήμοι, που συνιστώνται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του άρθρου 4 υπεισέρχονται αυτοδικαίως από την έναρξη λειτουργίας τους σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δήμων ή κοινοτήτων που καταργούνται, ως προς:

- α) τις αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, που έχουν συσταθεί από τους συνενομένους Ο.Τ.Α., β) τις διαδημοτικές ή διακοινοτικές επιχειρήσεις στις οποίες συμμετέχουν οι καταργούμενοι Ο.Τ.Α. κατά το ποσοστό συμμετοχής κάθε καταργούμενου Ο.Τ.Α. που συνενώνεται σε νέο δήμο, γ) τις λοιπές επιχειρήσεις κατά το ποσοστό συμμετοχής των Ο.Τ.Α. που συνενώνονται σε Δήμο.
2. Οι διαδημοτικές ή διακοινοτικές επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που συνενώνονται σε νέους δήμους και ανήκουν στους νέους αυτούς δήμους. Αν στις επιχειρήσεις αυτές συμμετέχουν και Ο.Τ.Α. που δεν καταργούνται οι επιχειρήσεις αυτές ανήκουν και στους εν λόγω Ο.Τ.Α. κατά το ποσοστό συμμετοχής τους.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

2.3. Βιβλία και στοιχεία Δημοτικών Επιχειρήσεων

A. Υποχρέωση τήρησης βιβλίων και έκδοσης στοιχείων

Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις εντάσσονται στην κατηγορία τήρησης βιβλίων του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων (Π.Δ. 99/1977 - ΦΕΚ 34 Α/1977) που αντιστοιχεί στο ύψος των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων που πραγματοποίησαν κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, όχι όμως σε κατηγορία κατώτερης της δεύτερης.

Οποιοσδήποτε επιχορηγήσεις προς τις Δημοτικές Επιχειρήσεις θεωρούνται ως ακαθάριστα έσοδα για την ένταξη των επιχειρήσεων στην ανάλογη κατηγορία βιβλίων.

Οι επιχειρήσεις που εντάσσονται στην τήρηση βιβλίων δεύτερης κατηγορίας, εκτός από τις υποχρεώσεις τους.

Να τηρούν και βιβλίο Ταμείου, στο οποίο καταχωρούνται οι ημερήσιες εισπράξεις και πληρωμές και το χρηματικό υπόλοιπο της ημέρας. Το βιβλίο αυτό θεωρείται πριν την χρησιμοποίησή του.

Να συντάσσουν εξωλογιστική οικονομική κατάσταση για κάθε χρήση, μέσα σε δύο μήνες από τη λήξη της. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται για δύο ακόμη μήνες με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον συντρέχουν ειδικοί για αυτό λόγοι.

Αν από τις Δημοτικές επιχειρήσεις τηρούνται βιβλία και εκδίδονται στοιχεία, των οποίων δεν προβλέπεται θεώρηση από τις διατάξεις του Κ.Φ.Σ., τα βιβλία και τα στοιχεία αυτά θεωρούνται, από υπηρεσία της Νομαρχίας ή από το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της κοινότητας της έδρας της επιχείρησης.

Διαχειριστική Περίοδος

Η διαχειριστική περίοδος των επιχειρήσεων αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

B. Ισολογισμός – Έκθεση πεπραγμένων

Υπογραφή και δημοσίευση Ισολογισμού

Ο Ισολογισμός της επιχείρησης, ανεξάρτητα από την κατηγορία των τηρουμένων από αυτήν βιβλίων, υπογράφεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της και δημοσιεύεται τουλάχιστον είκοσι ημέρες πριν από την έγκρισή του από το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο.

Μετά την έγκρισή του από το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο ο ισολογισμός δημοσιεύεται σε μια ημερήσια εφημερίδα που εκδίδεται στην περιφέρεια που έχει την έδρα της η επιχείρηση.

Εφόσον δεν εκδίδεται ημερήσια εφημερίδα ο ισολογισμός δημοσιεύεται σε μια εφημερίδα εβδομαδιαίας ή μηνιαίας έκδοσης, κατά την κρίση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιχείρησης.

Έκθεση πεπραγμένων

Οι επιχειρήσεις συντάσσουν για κάθε χρήση έκθεση πεπραγμένων που υπογράφεται από τον πρόεδρο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου τους.

Οι προθεσμίες για τη σύνταξη του ισολογισμού, εφαρμόζονται και στην προκειμένη περίπτωση.

Έλεγχος ισολογισμού και έκθεση πεπραγμένων

Μέσα σε ένα μήνα από τη λήξη των προθεσμιών του άρθρου του παρόντος, ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης στέλνει τον ισολογισμό και την έκθεση πεπραγμένων στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο για έγκριση. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μέσα σε ένα μήνα, αφότου έλαβε τον ισολογισμό με την έκθεση πεπραγμένων αποφασίζει επ' αυτών και η σχετική απόφαση του μαζί με αντίγραφα του ισολογισμού και της έκθεσης των πεπραγμένων στέλνονται στο νομάρχη.

Ο Νομάρχης ελέγχει την ανωτέρω απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Τέλος η απόσβεση είναι υποχρεωτική και γίνεται κάθε έτος.

Γ. Αποθεματικά

Τακτικό αποθεματικό

Για τη δημιουργία του απαραίτητου αποθεματικού αφαιρείται κάθε χρόνο ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) των καθαρών κερδών.

Το αποθεματικό αυτό αποτελεί το τακτικό αποθεματικό της επιχείρησης και η δημιουργία είναι υποχρεωτική για κάθε έτος.

Έκτακτο αποθεματικό

Πέρα από το τακτικό αποθεματικό του προηγούμενου άρθρου δημιουργείται έκτακτο αποθεματικό, το ύψος του οποίου καθορίζεται για κάθε έτος με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης η οποία εγκρίνεται από το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο.

Δ. Διαχειριστικός Έλεγχος

Τακτικός διαχειριστικός έλεγχος

Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης γίνεται μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Η προθεσμία αυτή μπορεί για εξαιρετικούς λόγους, να παραταθεί με απόφαση του νομάρχη για ένα ακόμη μήνα.

Η σχετική έκθεση των ελεγκτών στέλνεται στο δήμο ή την κοινότητα που ανήκει η επιχείρηση και κοινοποιείται στην επιχείρηση και το νομάρχη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσα σε ένα μήνα αφότου έλαβε έκθεση σε ειδική συνεδρίαση, εκφέρει τη γνώμη του για το αποτέλεσμα του ελέγχου.

Έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος

Σε περίπτωση έκτακτου διαχειριστικού ή ταμειακού ελέγχου η έκθεση των ελεγκτών στέλνεται στο όργανο που αποφάσισε τον έλεγχο και κοινοποιείται ανάλογα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3^ο

ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΠΑΤΡΩΝ

3.1 Νομοθεσία Τοπικής Ραδιοφωνίας

Φύση και λειτουργία - Βασικές προϋποθέσεις χορήγησης

1. Επιτρέπεται η ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, που εκπέμπουν στην περιοχή των συχνοτήτων 87,5 έως 107,7 Μεγακύκλους (MHZ) με διαμόρφωση κατά συχνότητα (FM), μόνο μετά από άδεια που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού.
2. Οι άδειες χορηγούνται για την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και η χρήση τους συνιστά δημόσια λειτουργία. Οι σταθμοί στους οποίους χορηγούνται οι άδειες πρέπει να μεριμνούν για την ποιότητα του προγράμματος, την αντικειμενική ενημέρωση,

τη διασφάλιση της πολυφωνίας, καθώς και την προαγωγή του πολιτισμού με τη μετάδοση εκπομπών λόγου και τέχνης.

3. Η άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας αφορά εκπομπή σε ορισμένη συχνότητα. Η χρήση της συχνότητας παραχωρείται με τον όρο ότι η εκπομπή θα πραγματοποιείται από ορισμένη ή ορισμένες θέσεις για ολόκληρο ή τμήμα του 24ώρου και για ορισμένη ισχύ και υπό τις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζουν οι σχετικές διεθνείς συμβάσεις.
4. Η απόσταση μεταξύ των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών ως προς τη συχνότητα εκπομπής, εφόσον αυτό είναι τεχνικά εφικτό και πρόσφορο, πρέπει να είναι 0,3 Μεγάκυκλοι (MHZ).
5. Το καταβληθέν κεφάλαιο της επιχείρησης πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι ανάλογο με την πραγματική ή τη σχεδιαζόμενη επένδυση, σύμφωνα με το φάκελο ή την οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας που υποβάλλεται στο Ε.Σ.Ρ.

Πρόσωπα στα οποία χορηγείται η άδεια

1. Οι άδειες ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας μπορούν να δοθούν σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), σε νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από έλληνες πολίτες και σε φυσικά πρόσωπα, ελληνικής ιθαγένειας.
2. Εάν η άδεια έχει δοθεί σε Οργανισμό ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), ο ραδιοφωνικός σταθμός ανήκει ή λειτουργεί είτε ως ιδιόμορφη δημοτική ή κοινοτική επιχείρηση και το διοικητικό συμβούλιό της αποτελείται από 5 μέχρι 11 μέλη

συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ομοφώνως, άλλως από εκπροσώπους των δημοτικών και κοινοτικών συνδυασμών κατ'αναλογία της δύναμής τους στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, είτε ως διαδημοτική ή διακοινοτική και το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων ομοφώνως. Σε κάθε περίπτωση στο διοικητικό συμβούλιο μετέχει και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση αν είναι πάνω από είκοσι (20), εκλεγόμενος με άμεση ψηφοφορία.

3. Σε κάθε περίπτωση η έδρα της Εταιρείας πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια εκπομπής του σταθμού και η κύρια δραστηριότητά της πρέπει να αναπτύσσεται στην Ελλάδα.

Μία άδεια σε κάθε πρόσωπο.

1. Δεν επιτρέπεται να χορηγηθούν περισσότερες από μία άδειες στο ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.
2. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να καλύπτει τις δαπάνες λειτουργίας σε ποσοστό πάνω από πέντε τοις εκατό (5%) ενός μόνο σταθμού. Εξαιρείται η χορήγηση κεφαλαίων κίνησης από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ή άλλο ελληνικό πιστωτικό ίδρυμα. Επίσης, επιτρέπεται χωρίς κανένα περιορισμό η χρηματοδότηση από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή από νομικά πρόσωπα που ελέγχεται και

εποπτεύονται από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) οποιουδήποτε βαθμού.

3. Η ΕΡΤ-ΑΕ μπορεί με απόφαση του διοικητικού της να παρέχει την τεχνική και κάθε άλλη δυνατή συνδρομή της σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), κατόπιν σχετικής αιτήσεως, ιδιαίτερα για την ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, για την επιμόρφωση στελεχιακού δυναμικού τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, την διευκόλυνση παραγωγής ραδιοφωνικών προγραμμάτων.
4. Στα πλαίσια του προγραμματισμού της και εφόσον δεν δυσχεραίνεται η αποστολή των περιφερειακών σταθμών της ΕΡΤ-ΑΕ μπορεί με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της να παραχωρεί σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), για ορισμένο χρόνο ζώνες προγραμμάτων, είτε για αυτοτελή αξιοποίηση από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), είτε για κοινά προγράμματα.

Κριτήρια χορήγησης και ανανέωσης αδειών

Για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας του τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού διερευνώνται ιδίως:

1. Η τεχνική αρτιότητα του σταθμού και ιδίως η διασφάλιση των τηλεπικοινωνιακών, των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και των αερομεταφορών.
2. Η πληρότητα και ποιότητα του προγράμματος

3. Για σταθμούς των Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή άλλων κοινωνικών φορέων διερευνάται και η αντιπροσωπευτικότητα και συλλογικότητα τόσο των οργάνων διοίκησης και διεύθυνσης του σταθμού, όσο και των κοινωνικών και πολιτιστικών δυνάμεων ή φορέων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του προγράμματος.
4. Η δυνατότητα πρόσβασης των τοπικών πνευματικών, πολιτιστικών και κοινωνικών δυνάμεων και ιδιαιτέρως της νεολαίας.
5. Η τήρηση των αρχών και κανόνων λειτουργίας που ισχύουν για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ή τη δυνατότητα της τήρησής τους.

Για την εξακρίβωση της πληρότητας και ποιότητας του προγράμματος κατά τη χορήγηση της άδειας χρησιμοποιούνται κυρίως τα ακόλουθα στοιχεία:

1. Η εμπειρία και παράδοση στα μέσα επικοινωνίας και ιδίως στον ημερήσιο ή περιοδικό τύπο.
2. Οι γνώσεις, εμπειρία, ικανότητα των τακτικών συνεργατών, καθώς και η αναγνώρισή τους στην περιοχή εμβέλειας του σταθμού.
3. Η δέσμευση για την ανάπτυξη των τομέων της ενημέρωσης, της επιμόρφωσης και της ψυχαγωγίας και την προσφορά σε όλες τις μορφές του λόγου και της τέχνης, καθώς και μεγάλη πιθανολόγηση και βάσιμη προσδοκία τήρησης αυτών των δεσμεύσεων.
4. Η πληρότητα του προγράμματος δεν αποκλείει τον ιδιαίτερο προσανατολισμό του σε έναν από τους πιο πάνω τομείς ή σε μια από τις μορφές του λόγου και της τέχνης.

5. Για την εξακρίβωση της πληρότητας και ποιότητας του προγράμματος κατά την ανανέωση της άδειας χρησιμοποιείται και το στοιχείο της ακροαματικότητας του σταθμού.

Για την χορήγηση και ανανέωση της άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας των σταθμών διερευνώνται ιδίως:

1. Οι τεχνικές προδιαγραφές καθώς και η διασφάλιση των τηλεπικοινωνιών, των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και των αερομεταφορών.
2. Η ανάγκη εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και πειραματισμού στα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής επικοινωνίας, καθώς και η δυνατότητα μιας τέτοιας εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και πειραματισμού των συνεργατών του σταθμού.
3. Η ανάγκη για περιορισμένη και ειδική επικοινωνία των συνεργατών και των πιθανών ακροατών του σταθμού που συνδέονται μεταξύ τους ιδίως με σχέσεις γειτονίας, παρακολούθησης ή φοίτησης στην ίδια εκπαιδευτική μονάδα ή ειδικά πολιτιστικά ενδιαφέροντα.

Κριτήρια χορήγησης αδειών τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών

1. Οι άδειες ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών χορηγούνται με απόφαση του Υπουργού Τύπου και Μ.Μ.Ε. μετά από σύμφωνη γνώμη του Ε.Σ.Ρ.

2. Με απόφαση του Υπουργού Τύπου και Μ.Μ.Ε. προκηρύσσονται, κάθε Σεπτέμβριο, καθώς και όποτε άλλοτε υπάρξουν διαθέσιμες συχνότητες, συγκεκριμένες θέσεις αδειών κατά νομό. Οι θέσεις αυτές αντιστοιχούν σε συχνότητες ή δέσμες συνδυασμένων συχνοτήτων και σε θέσεις εκπομπής, που καθορίζονται με την κοινή απόφαση των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μ.Μ.Ε.. Η προκήρυξη δημοσιεύεται σε τρεις ημερήσιες εφημερίδες που εκδίδονται στην Αθήνα και μία που εκδίδεται στη Θεσσαλονίκη. Για την εφαρμογή του παρόντος οι νομαρχίες Αθηνών, Πειραιώς, Ανατολικής Αττικής και Δυτικής Αττικής θεωρούνται ενιαίος νομός, με εξαίρεση τα Κύθηρα και την επαρχία Τροιζηνίας που μπορούν να καλύπτονται από ραδιοφωνικούς σταθμούς των όμορων νομών.
3. Οι αιτήσεις υποβάλλονται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός από την τελευταία δημοσίευση της προκήρυξης στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Τύπου και Μ.Μ.Ε.

Στην αίτηση πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία:

- I. Ο επιχειρηματικός φορέας και η επωνυμία του σταθμού.
- II. Τα ονόματα του υπευθύνου προγράμματος και του τεχνικού υπευθύνου του σταθμού.
- III. Η φυσιογνωμία (γενικής ή ειδικής στόχευσης) και το περιεχόμενο του προγράμματος.
- IV. Ο νομός ή τυχόν ευρύτερη περιοχή εμβέλειας του σταθμού και τυχόν συχνότητες που προτιμά.
- V. Οι τεχνικές προδιαγραφές υπό τις οποίες προτίθεται να εκπέμπει.

VI. Οι ώρες λειτουργίας του σταθμού.

VII. Ο χρόνος έναρξης και η διάρκεια της νόμιμης ως τώρα ή πραγματικής απλώς λειτουργίας του σταθμού.

VIII. Οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας και λειτουργίας του σταθμού.

IX. Ο τρόπος απόκτησης των οικονομικών μέσων.

4. Για τη χορήγηση νέων αδειών λαμβάνεται υπόψη η οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας και η σχεδιαζόμενη επένδυση.

5. Το κριτήριο του χρόνου λειτουργίας του σταθμού λαμβάνεται υπόψη μόνο για την ανανέωση της άδειας.

6. Οι κάτοχοι άδειας, εν όψει της λήξης της, υποβάλλουν εκ νέου αιτήσεις, οι οποίες κρίνονται. Στην περίπτωση αυτή η άδεια παρατείνεται και λήγει μετά τη δημοσίευση της τυχόν αρνητικής απόφασης του Ε.Σ.Ρ.

7. Οι άδειες λειτουργίας ραδιοφωνικού σταθμού χορηγούνται και ανανεώνονται για χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών.

8. Οι άδειες καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται στην υπηρεσία αυτή κατά χρονολογική σειρά έκδοσης. Αντίγραφο των αδειών αποστέλλεται στο Ε.Σ.Ρ., στο Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και στην οικεία Περιφέρεια και Νομαρχία.

9. Στις άδειες πρέπει να αναγράφονται τα εξής ελάχιστα σημεία:

◆ Ο φορέας της άδειας.

◆ Ο διακριτικός τίτλος του ραδιοφωνικού σταθμού.

◆ Ο χαρακτήρας του ραδιοφωνικού σταθμού

- ◆ Η διάρκεια της άδειας.
- ◆ Ο υπεύθυνος προγράμματος και ο τεχνικός υπεύθυνος του σταθμού, καθώς και ο υπεύθυνος του ειδησεογραφικού τμήματος, όταν ο σταθμός είναι γενικής στόχευσης. Αυτός πρέπει να είναι δημοσιογράφος μέλος αναγνωρισμένης ένωσης συντακτών.
- ◆ Η περιοχή που καλύπτει η άδεια
- ◆ Η συχνότητα ή περισσότερες συνδυασμένες συχνότητες λειτουργίας του σταθμού.
- ◆ Η θέση ή οι θέσεις εκπομπής
- ◆ Οι τεχνικές προδιαγραφές υπό τις οποίες λειτουργεί ο σταθμός
- ◆ Οι ώρες λειτουργίας του σταθμού.

Αρχές λειτουργίας εκπομπών διαφημίσεων

1. Οι ραδιοφωνικές εκπομπές διέπονται από τις αρχές και κανόνες εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν και για τις εκπομπές της Ελληνικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης.
2. Το πρόγραμμα πρέπει να συνδέεται με τον τοπικό χαρακτήρα του σταθμού.
3. Την ενημέρωση για τις δραστηριότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης.
4. Την παρουσίαση της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής δραστηριότητας της περιφέρειας του σταθμού.

5. Την ανάδειξη της ιδιαίτερης ιστορικής μνήμης και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιφέρειας του σταθμού.
6. Την δημιουργία δυνατότητας μόνιμης τακτικής έκφρασης της εργαζόμενης και σπουδάζουσας νεολαίας, οι ανάγκες ενημέρωσης, μόρφωσης και ψυχαγωγίας, μπορούν να ικανοποιηθούν και με την παροχή ζωντανών προγραμμάτων σε οργανωμένους φορείς της νεολαίας.
7. Κατά τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων προτιμώνται εκείνα που συνδέονται με τοπική παραγωγική δραστηριότητα.
8. Ο τοπικός ραδιοφωνικός σταθμός δεν μπορεί να αρνηθεί τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων που αφορούν ομοειδή προϊόντα ή υπηρεσίες με ίσους όρους.
9. Δεν επιτρέπεται η μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων χωρίς την καταβολή τιμήματος που έχει καθοριστεί με ενιαία κριτήρια τιμολογικής πολιτικής.
10. Η διάρκεια μετάδοσης διαφημιστικών μηνυμάτων ορισμένου προϊόντος ή υπηρεσίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του επιτρεπτού διαφημιστικού χρόνου ανά εικοσιτετράωρο, ο οποίος σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι περισσότερος από το οκτώ τοις εκατό (8%) του ημερήσιου συνολικού προγράμματος, ούτε να υπερβαίνει τα είκοσι (20) λεπτά ανά ώρα προγράμματος. Η έμμεση διαφήμιση ως και η διαφήμιση παιδικών παιχνιδιών και προϊόντων καπνού δεν επιτρέπεται.
11. Κάθε σταθμός υποχρεούται να μεταδίδει την επωνυμία και το τυχόν ηχητικό του σήμα το λιγότερο κάθε τριάντα (30) λεπτά της

ώρας. Η μετάδοση του σήματος γίνεται σε μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα, όταν μεταδίδονται εκπομπές που δεν επιτρέπεται να διακοπούν για τη μετάδοση διαφημίσεων και για τα διαστήματα που ισχύει η απαγόρευση αυτή.

12. Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων), που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου.
13. Κάθε σταθμός υποχρεούται να μεταδίδει διαρκώς το λογότυπό του (σήμα).
14. Η τηλεοπτική διαφήμιση πρέπει να αναγνωρίζεται εύκολα ως διαφήμιση και να διακρίνεται σαφώς από το υπόλοιπο πρόγραμμα με τη χρησιμοποίηση ακουστικών μέσων επισήμανσης. Τα μεμονωμένα διαφημιστικά μηνύματα πρέπει να προβάλλονται μόνο κατ'εξαίρεση.
15. Η διαφήμιση δεν πρέπει να χρησιμοποιεί τεχνικές που απευθύνονται στο υποσυνείδητο. Απαγορεύεται η συγκεκαλυμμένη διαφήμιση.
16. Δεν πρέπει να θίγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.
17. Δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας ή ιθαγένειας.
18. Δεν πρέπει να προσβάλλει θρησκευτικές ή πολιτικές πεποιθήσεις.

19. Δεν πρέπει να ενθαρρύνει τρόπους συμπεριφοράς επιζήμιους για την υγεία ή την ασφάλεια των ατόμων.
20. Δεν πρέπει να ενθαρρύνει τρόπους συμπεριφοράς επιζήμιους για την προστασία του περιβάλλοντος.
21. Η διαφήμιση δεν πρέπει να θίγει ηθικά ή σωματικά τους ανηλίκους και συνεπώς οφείλει να τηρεί τα ακόλουθα κριτήρια για την προστασία τους.
22. Να μην παρακινεί ευθέως τους ανηλίκους στην αγορά προϊόντος ή υπηρεσίας, εκμεταλλεζόμενη την απειρία και την ευπιστία τους.
23. Να μη παρακινεί ευθέως τους ανήλικους να πείσουν τους γονείς τους ή τρίτους να αγοράσουν τα διαφημιζόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες.
24. Να μην εκμεταλλεύεται την ιδιαίτερη εμπιστοσύνη των ανηλίκων προς τους γονείς τους, τους δασκάλους τους ή άλλα πρόσωπα.
25. Να μην παρουσιάζει ανηλίκους σε κατάσταση επισφαλή χωρίς να συντρέχει λόγος.
26. Η διαφήμιση αλκοολούχων ποτών πρέπει να μην απευθύνεται ειδικά στους ανηλίκους ούτε ιδίως να μιλάει για ανηλίκους να καταναλώνουν τέτοια ποτά.
27. Να μην συσχετίζει την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών με βελτιωμένες σωματικές επιδόσεις ή την οδήγηση οχημάτων.
28. Να μην προκαλεί την εντύπωση ότι η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών ευνοεί την κοινωνική ή σεξουαλική επιτυχία.

29. Να μην αφήνει να υπονοηθεί ότι τα αλκοολούχα ποτά έχουν θεραπευτικές ιδιότητες ή ότι επιδρούν ως διεγερτικά, ηρεμιστικά ή καταπραϋντικά.
30. Να μην ενθαρρύνει την άμετρη κατανάλωση αλκοολούχων ποτών και να μη δίνει αρνητική εικόνα της αποχής από την κατανάλωσή τους ή της μετρημένης κατανάλωσής τους.
31. Να μην τονίζει ως προτέρημα των ποτών την υψηλή περιεκτικότητά τους σε οινόπνευμα.
32. Τα ραδιοφωνικά προγράμματα δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο χορηγίας από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην κατασκευή ή πώληση προϊόντων ή στην παροχή υπηρεσιών των οποίων η διαφήμιση απαγορεύεται.
33. Κάθε πρόσωπο του οποίου η προσωπικότητα ή η τιμή, ή η υπόληψη ή ο ιδιωτικός και οικογενειακός βίος ή η επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφής δραστηριότητα προσβάλλεται από τηλεοπτική ή ραδιοφωνική εκπομπή, ο σύζυγος και οι συγγενείς μέχρι τετάρτου βαθμού νεκρού, η μνήμη του οποίου προσβάλλεται, καθώς και ο νόμιμος εκπρόσωπος νομικού προσώπου, του οποίου προσβάλλεται η φήμη ή το επιχειρηματικό συμφέρον, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση από το σταθμό που μετέδωσε την επίμαχη εκπομπή, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη μετάδοση ή την αναμετάδοση της εκπομπής. Δικαίωμα επανόρθωσης έχει και κάθε πολιτικό κόμμα ή στέλεχός του, καθώς και κάθε συνδικαλιστική οργάνωση ή στέλεχός της, όταν οι απόψεις τους παραποιούνται ή

αποσιωπούνται κατά τρόπο που αλλοιώνεται η εντύπωση του ακροατή. Αν ο θιγόμενος κατοικεί ή είναι εγκατεστημένος στο εξωτερικό, η προθεσμία αυτή παρατείνεται για άλλες δέκα (10) ημέρες. Η προθεσμία αυτή αναβιώνει μετά από επανάληψη της εκπομπής ή των επίμαχων σημείων της. Το σχετικό αίτημα υποβάλλεται στο σταθμό με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο με τον οποίο μπορεί να βεβαιωθεί η υποβολή του και ιδίως με τηλεομοιοτυπία (ΦΑΞ), τηλετύπημα (ΤΕΛΕΞ), τηλεγράφημα, συστημένη επιστολή, εξώδικη δήλωση και πρέπει να περιέχει: (α) τα πλήρη στοιχεία του φυσικού ή του νομικού συζύγου ή του συγγενή του νεκρού ή του νόμιμου εκπροσώπου νομικού προσώπου, (β) την ημέρα και την ώρα της επίμαχης εκπομπής, (γ) τους λόγους για τους οποίους η συγκεκριμένη εκπομπή ή αναφορά υπήρξε βλαπτική, (δ) το κείμενο της επανόρθωσης ή το αίτημα για εμφάνιση στην ίδια ή αναλογική εκπομπή ή για μαγνητοσκόπηση ανάλογης απάντησης. Η απάντηση δεν πρέπει να συνιστά αξιόποινη πράξη ή να γεννά αστική ευθύνη του σταθμού ή να είναι αντίθετη προς τα χρηστά ήθη. Ανάλογη είναι η απάντηση όταν διαρκεί ίσο τουλάχιστον χρόνο με τη βλαπτική αναφορά και μεταδίδεται σε αμέσως επόμενη εκπομπή σε περίπτωση σειράς όμοιων εκπομπών ή σε ανάλογο από πλευράς ώρας μετάδοσης δελτίο ειδήσεων ή σε ανάλογη από πλευράς ώρας μετάδοσης και τηλεθέασης ή ακροαματικότητας εκπομπή. Το δικαίωμα του θιγομένου για επανόρθωση και η αντίστοιχη υποχρέωση του σταθμού είναι ανεξάρτητα από την ύπαρξη τυχόν αστικής ή ποινικής ευθύνης. Εάν η επανόρθωση είναι πλήρης, μπορεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να συνιστά έμπρακτη

μετάνοια ως προς την ποινική ευθύνη και εύλογη αποζημίωση σε είδος ως προς την αστική ευθύνη.

Τοπικός χαρακτήρας Προγράμματος - Ειδήσεις

1. Ο τοπικός χαρακτήρας του ραδιοφωνικού σταθμού πρέπει να διασφαλίζεται και με τον τοπικό χαρακτήρα του προγράμματος.
2. Στους σταθμούς επιτρέπεται η μετάδοση ειδήσεων τοπικού χαρακτήρα.
3. Επιτρέπεται η μετάδοση ειδήσεων ευρύτερης σημασίας από σταθμούς που ανήκουν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).
4. Από σταθμούς στους οποίους το τμήμα ενημέρωσης στελεχώνεται, αποδεδειγμένα, κατά την κρίση της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία, από επαγγελματίες δημοσιογράφους μέλη αντιστοιχών επαγγελματικών οργανώσεων ή ασφαλισμένους σε δημοσιογραφικούς ασφαλιστικούς οργανισμούς και ταμεία.
5. Ειδήσεις που αφορούν τις σχέσεις της πολιτείας με άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, την αμυντική θέση, ικανότητα και εθνική ασφάλεια της χώρας, τη δημόσια υγεία, εν γένει, μεταδίδονται, αν τούτο έχει επιτραπεί με την αρχική άδεια ή με μεταγενέστερη τροποποίησή της στο συγκεκριμένο σταθμό, μετά από πρόταση της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία. Εάν ο ραδιοφωνικός σταθμός κατά την κρίση της Επιτροπής στελεχώνεται επαρκώς από επαγγελματίες δημοσιογράφους, επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση η μετάδοση ειδήσεων οποιουδήποτε περιεχομένου πλην τις ειδήσεις

που αφορούν την αμυντική θέση, ικανότητα και εθνική ασφάλεια της χώρας, για τις οποίες αποφασίζει ελευθέρως η Επιτροπή.

6. Κατά τη διάρκεια προεκλογικής περιόδου επιτρέπεται η μετάδοση οποιασδήποτε εκπομπής (ειδήσεις, σχόλια, ανακοινώσεις, διαφημιστικά μηνύματα και άλλα) που αφορούν άμεσα ή έμμεσα τον προεκλογικό κανόνα, μόνο μετά από προηγούμενη απόφαση του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου.

Κανόνες οικονομικών των Τοπικών Ραδιοφωνικών Σταθμών

1. Ο ετήσιος ισολογισμός και απολογισμός κάθε τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού δημοσιεύεται μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη κάθε οικονομικού έτους σε δύο καθημερινές εφημερίδες από τις οποίες η μία πρέπει να εκδίδεται στην περιφέρεια της εμβέλειας του σταθμού ή στον πλησιέστερο τόπο. Ο ισολογισμός και ο απολογισμός πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται στις δημοσιεύσεις των ανώνυμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία δύναται να ζητήσει τη δημοσίευση περισσότερων στοιχείων.
2. Αντίγραφο του παραπάνω ισολογισμού και απολογισμού αποστέλλεται μέσα στην ίδια προθεσμία στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ).
3. Η είσπραξη εσόδων από χαριστική αιτία ή διαφημίσεις που προέρχονται από ένα ή λίγα πρόσωπα που συνδέονται μεταξύ τους με στενό συγγενικό δεσμό ή έχουν άμεση οικονομική εξάρτηση ή

υπαλληλική σχέση δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) των δαπανών λειτουργίας.

4. Δεν επιτρέπεται η επιβολή ανταποδοτικού τέλους για τη λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).
5. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία δύναται να παραγγέλλει έλεγχο από ορκωτούς λογιστές ιδίως για την εξακρίβωση συγκέντρωσης του ελέγχου τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών σε ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο ή για τη διαπίστωση μη επιτρεπόμενης δικτύωσης.
6. Απαγορεύεται η καταχώριση ή η μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων ή η ανάληψη χορηγίας εκπομπής ή η διάθεση ραδιοφωνικού χρόνου για τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων, χωρίς την έκδοση τιμολογίου, που εκδίδεται κατά τον κώδικα βιβλίων και στοιχείων.
7. Κάθε ραδιοφωνικός σταθμός υποχρεούται να υποβάλλει στην οικεία Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία τον τιμοκατάλογο διαφημίσεων και χορηγιών που εφαρμόζει. Στον τιμοκατάλογο αυτόν περιλαμβάνονται όλες οι εκπτώσεις, προμήθειες και προσφορές, καθώς και ο αποδέκτης τους είτε αυτός είναι ο διαφημιζόμενος είτε ο διαφημιστής που μεσολαβεί. Ο τιμοκατάλογος που κατατίθεται στη Δ.Ο.Υ. βρίσκεται στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου.
8. Πριν από την εξόφληση του κάθε τιμολογίου και πάντως το αργότερο ένα (1) μήνα από την έκδοσή του, καταβάλλεται από το διαφημιζόμενο ή το διαφημιστή που μεσολαβεί κατ'εντολή του ο

αντίστοιχος ειδικός φόρος επί των διαφημίσεων και το αντίστοιχο αγγελιόσημο.

Επιτροπές Δεοντολογίας

1. Σε κάθε σταθμό λειτουργεί Επιτροπή Δεοντολογίας από τρία έως ένδεκα μέλη για την παρακολούθηση της τήρησης των αρχών λειτουργίας, εκπομπών και διαφημίσεων, καθώς επίσης και της προγραμματικής δήλωσης που έχει υποβληθεί κατά την υποβολή της αίτησης χορήγησης της άδειας ή ανανέωσής της. Επιτροπές δεοντολογίας μπορούν να λειτουργήσουν και κατά τμήματα: Ενημέρωσης, ψυχαγωγίας, επιμόρφωσης.
2. Μέλη των Επιτροπών δεοντολογίας πρέπει να είναι πρόσωπα που διαμένουν στην περιφέρεια του σταθμού και έχουν διακριθεί στις επιστήμες, τη δημοσιογραφία, τις τέχνες ή έχουν γενικότερα ιδιαίτερο κύρος στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της περιφέρειας του σταθμού. Ο αριθμός των μελών των Επιτροπών δεοντολογίας καθορίζεται για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) από το δημοτικό συμβούλιο αν η άδεια ανήκει σε δήμο ή από το διοικητικό συμβούλιο της διαδημοτικής επιχείρησης αν ανήκει σε περισσότερους δήμους ή κοινότητες και για τους άλλους ραδιοφωνικούς σταθμούς από το φορέα ή το φυσικό πρόσωπο στο οποίο ανήκουν. Τα μέλη των Επιτροπών δεοντολογίας είναι άμισθα και δεν συνδέονται με το σταθμό ή το φορέα του με καμιά σύμβαση που περιέχει αντάλλαγμα σε βάρος του σταθμού ή του φορέα ή υπέρ του μέλους. Μπορεί όμως να καταβάλλεται σε μέλη Επιτροπής δεοντολογίας

αποζημίωση κατά μήνα, το ύψος της οποίας αποφασίζει όταν πρόκειται για ραδιοφωνικό σταθμό Οργανισμού ή Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), το διοικητικό συμβούλιο, άλλως κατ'αναλογία της δύναμης των δημοτικών ή κοινοτικών συνδυασμών σε αυτό. Στην περίπτωση διαδημοτικής ή διακοινοτικής επιχείρησης, ορίζονται ομοφώνως από το Διοικητικό Συμβούλιο. Με απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εσωτερικών μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ), που εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος, ορίζονται οι λεπτομέρειες της λειτουργίας και της διαδικασίας συγκρότησης των Επιτροπών δεοντολογίας των σταθμών που ανήκουν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).

Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία

1. Στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης, συνιστάται Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία που αποτελείται από:
 - I. Τον πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ή τον αντιπρόεδρο που εκείνος θα υποδείξει.
 - II. Τον πρόεδρο του Αρείου Πάγου ή τον αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου που εκείνος θα υποδείξει.
 - III. Τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ) ή το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου που εκείνος θα υποδείξει.

IV. Δύο μέλη από το διδακτικό προσωπικό των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) ή των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) της χώρας με γνωστικό αντικείμενο ή εμπειρία σχετική με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ή άλλα πρόσωπα που έχουν ειδικές γνώσεις και αναγνωρισμένη εμπειρία.

2. Οι πράξεις των πιο πάνω προέδρων, με τις οποίες υποδεικνύουν τους αντικαταστάτες τους, κοινοποιούνται απ'ευθείας στον υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.
3. Μετά από πρόσκληση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης ή τους ενός εκ των δύο προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων που είναι ο αρχαιότερος στο βαθμό που φέρει, συνέρχονται μέσα σε δέκα μέρες από την πρόσκληση τα τρία πρώτα μέλη και αποφασίζουν κατά πλειοψηφία για τα άλλα δύο.
4. Τα μέλη της Επιτροπής έχουν θητεία τριών ετών. Η θητεία νέου μέλους διαρκεί μέχρι τη συμπλήρωση της τριετούς θητείας της Επιτροπής. Αν για οποιοδήποτε λόγο αποχωρήσει από την Επιτροπή αιρετό μέλος, τα τρία πρώτα μέλη επιλέγουν κατά πλειοψηφία το νέο μέλος με θητεία μέχρι τη συμπλήρωση της τριετούς θητείας της Επιτροπής. Με τη λήξη της τριετούς θητείας συγκροτείται με την ίδια διαδικασία η νέα Επιτροπή. Η ιδιότητα του πρώην μέλους της Επιτροπής δεν αποτελεί εμπόδιο για τη συμμετοχή στη νέα σύνθεση της Επιτροπής.

5. Πρόεδρος της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία είναι ο ανώτατος από τους δύο δικαστικούς λειτουργούς και σε περίπτωση ομοιοβάθμων, ο αρχαιότερος στον ίδιο βαθμό.
6. Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται υπάλληλος της Ειδικής Υπηρεσίας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) που ορίζεται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.
7. Τα μέλη της Επιτροπής είναι άμισθα και καταβάλλεται σε αυτά αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση σύμφωνα με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών.
8. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι δημόσιες.
9. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία έχει τις εξής αρμοδιότητες:
 - I. προτείνει τη χορήγηση, ανανέωση ή ανάκληση των αδειών.
 - II. δύναται να ζητήσει οποιοδήποτε στοιχείο που αφορά τη λειτουργία των σταθμών, ιδίως όσον αφορά την τήρηση των αρχών λειτουργίας των εκπομπών και διαφημίσεων, καθώς και να ζητήσει οποιαδήποτε έρευνα για τον ίδιο σκοπό,
 - III. καθώς και για κάθε άλλη ενέργεια που προβλέπει το διάταγμα αυτό ή είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού λειτουργίας.
10. Οι προτάσεις της Επιτροπής είναι αιτιολογημένες και δημοσιεύονται στο ακροατήριο του ίδιου καταστήματος.

3.2 Ραδιόφωνο Πατρών - Οικονομοτεχνική μελέτη ίδρυσης Δημοτικού Ραδιοφωνικού Σταθμού Πατρών

A. ΓΕΝΙΚΑ

1. Η επιθυμία του Δήμου Πατρών να αποκτήσει ένα μέσον μαζικής επικοινωνίας, καθαρά τοπικού χαρακτήρα, οδήγησαν το Δημοτικό Συμβούλιο στην ομόφωνη απόφαση της δημιουργίας Δημοτικού Ραδιοφωνικού Σταθμού.
2. Η συγκροτηθείσα από το Δ.Σ. επιτροπή, αφού εμελέτησε τα οικονομοτεχνικά δεδομένα και τις κρατούσες συνθήκες στο χώρο της Ραδιοφωνίας, κατέληξε στην παρούσα εισήγηση, αποσκοπούσα στη διευκόλυνση των Συναδέλφων Δημοτικών Συμβούλων, προκειμένου να αποφασίσουν οριστικά για την ίδρυση του Δημοτικού Ραδιοφωνικού Σταθμού.

B. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Η ίδρυσή του υπό μελέτη Ρ.Σ. διέπεται από τις διατάξεις του Π.Δ. 25/15-01-1988 (ΦΕΚ 10 Α), και τις διατάξεις του Νόμου υπ' αριθμ. 2328/1995.

2. Ο Δημοτικός Ρ.Σ. σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις, πρέπει να λειτουργήσει ως Δημοτική Επιχείρηση, της οποίας το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από 5 έως 11 μέλη και συγκροτείται με ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ. ή συγκροτείται από εκπροσώπους των Δημοτικών συνδυασμών αναλογικά, κατά το λόγο της δύναμης κάθε συνδυασμού στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Γ. ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Τόπος εγκατάστασης

- I. Η όλη εγκατάσταση του Ρ.Σ. θα γίνει κατά προτίμηση σε ένα χώρο του Δημαρχείου Πατρών που βρίσκεται υπό ανακαίνιση (Μαιζώνος 108). Ο χώρος θα πρέπει να διευκολύνει την λειτουργία αιθουσών εκπομπής παραγωγής προγραμμάτων, βοηθητικών χώρων και γραφείων.

- II. Η κεραία του Ρ.Σ. θα εγκατασταθεί στο χώρο του «Δασύλλιου».

2. Εμβέλεια - Πρόγραμμα

- I. Ο πομπός θα είναι δυναμικότητας 5.000W και θα έχει την ικανότητα να καλύπτει αποτελεσματικά περιοχή του Νομού, ακτίνας περίπου 150 το λιγότερο.
- II. Το πρόγραμμα του Ρ.Σ. θα καλύπτει χρόνο 24 ωρών εκπομπής ημερησίως.

3. Εξοπλισμός

Ο βασικός μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός που είναι αναγκαίος για τη λειτουργία του Ρ.Σ. αναφέρεται αναλυτικά στον κατωτέρω πίνακα.

ΠΡΟΜΕΤΡΗΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

2 τεμ. Ράδιο Link	1.500.000
1 πομπό ισχύος 5.000 W	6.500.000
1 γεννήτρια Στέρεο	1.000.000
1 κονσόλα ραδιοφωνική	1.300.000
2 διπλά κασετόφωνα μνήμες	600.000
2 πικάπ ΜΚ ₂	300.000
2 μικρόφωνα αέρα (καλά)	200.000
10 φορητά μικρόφωνα	150.000
1 αυτοκίνητο εξοπλισμένο	10.000.000
1 κομπρέσορας (ρυθμιστής ήχου)	1.000.000
2 CD	200.000
1 computer προγραμματισμένο	1.300.000
1 equalizer	150.000
1 ραδιόφωνο	130.000
1 ενισχυτή	150.000
1 κεραισύστημα κυκλικής εμβέλειας 6 δίπολα κομπλέ	1.200.000
Εγκαταστάσεις βουνού (κοντέινερ, 1 link, 1 κεραία, 1 ιστός κεραίας)	2.000.000
α. Εφεδρική κεραία, β. 1 πομπό 1000 W κομπλέ γ. 1 γεννήτρια πετρελαιοκίνητη, δ. Παροχή ρεύματος, ε. Άδεια δασαρχείου	1.000.000

Στούντιο 2 (μεταχειρισμένα)	1 κονσόλα μικρή	100.000
	2 CD player	200.000
	1 κασετόφωνο εγγραφής σποτ	350.000
	1 μίνι disk player	120.000
	1 cd εγγραφής	400.000
	1 ενισχυτή	400.000
	2 ηχεία	100.000
Αναλώσιμα υλικά	γραφεία τηλεφωνικό κέντρο	(λείαν επιεικώς) 3.000.000
	φωτοτυπικό φαξ	
2 αιρκοντίσιον, 1 για εγκατάσταση βουνού και 1 για στούντιο 1		500.000

ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
33.850.000

** (Όλα τα νούμερα ανταποκρίνονται σε σημερινές τιμές)*

Δ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Το προσωπικό του σταθμού θα αποτελείται από:

Τέσσερις δημοσιογράφους

Πρέπει να είναι άτομα με αναγνωρισμένο πτυχίο δημοσιογραφίας και με πλούσια εμπειρία στον τομέα της ραδιοφωνίας.

Ο μισθός τους θα ανέρχεται στις 200.000 δρχ. Το μήνα.

Αυτοί θα ασχολούνται με τις τοπικές ειδήσεις και τις καθαρά δημοσιογραφικές εκπομπές.

Τρεις ηχολήπτες

Αυτοί θα ασχολούνται με την ρύθμιση και τη γενικότερη επίβλεψη του ήχου και των μεταδόσεων.

Ο μισθός τους θα ανέρχεται στις 200.000 δρχ. Το μήνα έκαστος και θα εργάζονται 8 ώρες ημερησίως.

Ένας τεχνικός ηλεκτρονικός

Αυτός θα φέρει την τεχνική ευθύνη και την εποπτεία των εγκαταστάσεων (στούντιο και εγκατάσταση βουνού).

Ο μηνιαίος μισθός θα ανέρχεται στις 350.000 δρχ.

Δύο γραμματείς στο τηλεφωνικό κέντρο

Ο μισθός τους θα ανέρχεται στις 180.000 δρχ.

Δέκα ραδιοφωνικοί παραγωγοί.

Οι παραγωγοί θα αναλάβουν τις δίωρες ραδιοφωνικές εκπομπές.

Ο μισθός τους θα ανέρχεται στις 160.000 δρχ. Συν 10% επιπλέον από κάθε διαφημιζόμενο σπόνσορα.

Ένας λογιστής

Ο λογιστής θα ασχολείται με τα οικονομικά και τα λογιστικά της επιχείρησης και θα είναι και ο διευθυντής του οικονομικού τμήματος.

Ο μισθός του θα ανέρχεται στις 350.000 δρχ.

Διαφημιστικό τμήμα

Το τμήμα θα αποτελείται από έξι διαφημιστές και έναν υπεύθυνο διαφημιστικού τμήματος.

Οι διαφημιστές θα αναλάβουν το μάρκετινγκ του σταθμού. Αυτοί θα κλείνουν ραντεβού με όσους περισσότερους υποψήφιους διαφημιζόμενους μπορούν. Θα έρχονται σε επαφή μαζί τους, θα τους παρουσιάζουν το διαφημιστικό πακέτο του σταθμού με σκοπό να αποκομίσουν ένα συμβόλαιο.

Ο υπεύθυνος θα πληρώνεται με 200.000 δρχ. Το μήνα, οι Δε διαφημιστές με 160.000 δρχ. Το μήνα.

Το διαφημιστικό τμήμα θα πληρώνεται επιπλέον 10% του συνόλου των διαφημίσεων.

Ένας Διευθυντής προγράμματος

Θα επιμελείται όλο το πρόγραμμα και θα πληρώνεται με 350.000 δρχ.
Το μήνα.

Τρία άτομα για το αυτοκίνητο

Τα άτομα αυτά θα απασχολούνται στην κινητή μονάδα του σταθμού
(αυτοκίνητο Βαν).

Ο μισθός τους θα ανέρχεται στις 150.000 δρχ. Έκαστος.

Ένας εισπράκτορας

Αυτός θα φέρει την ευθύνη της είσπραξης κάθε μήνα από τους
διαφημιζόμενους.

Θα πληρώνεται 150.000 δρχ. Το μήνα.

Ένας Δικηγόρος

Αυτός θα είναι ένας από τους Νομικούς Σύμβουλους του Δήμου.

**** (Όλα τα νούμερα ανταποκρίνονται σε σημερινές τιμές)***

Ε. ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΩΡΙΣ ΙΚΑ - ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

	ΜΗΝΑ	ΧΡΟΝΟ
4 Δημοσιογράφοι	4 X 200.000= 800.000	9.600.000
3 Ηχολήπτες	3 X 200.000 = 600.000	7.200.000
1 Τεχνικός ηλεκτρονικός	350.000	4.200.000
2 Στο τηλεφωνικό κέντρο	2 X 180.000 = 360.000	4.320.000
10 Παραγωγοί	10 X 160.000 = 1.600.000	19.200.000
1 Λογιστής	350.000	4.200.000
6 Διαφημιστές	6 X 160.000 = 960.000	11.520.000
1 Διευθυντής προγράμματος	350.000	4.200.000
3 Βάν	3 X 160.000 = 480.000	5.760.000
1 Εισπράκτορας	160.000	1.920.000
1 Υπεύθυνος διαφήμισης	200.000	2.400.000
	ΣΥΝΟΛΟ	74.520.000

** (Όλα τα νούμερα ανταποκρίνονται σε σημερινές τιμές)*

ΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**1. Κόστος επενδύσεως**

α. Το συνολικό κόστος της επενδύσεως σε μηχανολογικό κλπ. Εξοπλισμό ανέρχεται στο ποσό των 33.850.000 δρχ

β. Το ανωτέρω ποσό θα καλυφθεί από Δημοτικούς πόρους.

2. Κόστος λειτουργίας

Όλα τα έξοδα της επιχείρησης για τον πρώτο χρόνο παρουσιάζονται παρακάτω:

ΕΞΟΔΑ

	Μήνας	Χρόνος
Ρεύμα	30.000	360.000
Νερό	2.000	24.000
Τηλέφωνο	150.000	1.800.000
Έξοδα δημοσίων σχέσεων	100.000	1.200.000
Αποδοχές προσωπικού		74.520.000
Εισφορά υπέρ ΙΚΑ		(κατά μέσο όρο) 20.000.000
Δώρα - Επιδόματα		(κατά μέσο όρο) 12.500.000
Ασφάλιση ΒΑΝ		100.000
Έξοδα: Χαρτικά, εφημερίδες	100.000	1.200.000
Ρεύμα εγκατάστασης βουνού	350.000	4.200.000
Έξοδα μέτρησης ακροαματικότητας	100.000	1.200.000
	Σύνολο	117.104.000

* (Όλα τα νούμερα ανταποκρίνονται σε σημερινές τιμές)

Z. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΤΑΘΜΟΥ

1. Αρχικά ο σταθμός θα λειτουργήσει δοκιμαστικά για δέκα ημέρες. Στις ημέρες αυτές θα δέχεται κλήσεις από ακροατές, ζητώντας τη γνώμη τους πάνω σε θέματα λειτουργίας. Επίσης θα καλεί τους ακροατές να προσφέρουν στο σταθμό δικά τους CD ή δίσκους που θα ήθελαν να ακούν από το σταθμό. Με το τρόπο αυτό θα εξοικονομήσει έναν αριθμό CD - Δίσκους.
2. Η ομάδα μάρκετινγκ του Σταθμού έρχεται σε επαφή με τις δισκογραφικές εταιρείες (EMY, LYRA κ.α.) ζητώντας τους υλικό που μπορούν να διαθέσουν από τις αποθήκες τους. Επιπλέον προσπαθεί να δημιουργήσει ευνοϊκό κλίμα για μελλοντική συνεργασία μαζί τους, προσφέροντάς τους δωρεάν διαφήμιση για ένα μήνα.

Επίσης η διαφημιστική ομάδα προσφέρει, σε όλους τους διαφημιζόμενους που έρχεται σε επαφή, 20 ημέρες δωρεάν διαφήμιση δημιουργώντας έτσι συμφωνίες και συμβόλαια διαφημίσεων.
3. Η Δημοτική αρχή βοηθάει το Σταθμό ασκώντας επιρροή στην κοινή γνώμη.
4. Πρόγραμμα σταθμού.

Το καθημερινό πρόγραμμα του σταθμού θα διαμορφώνεται ως εξής:

- 6π.μ. - 8 π.μ.** *Ενημέρωση - Τίτλοι Εφημερίδων*
- 8π.μ. - 10π.μ.** *Πολιτιστική εκπομπή τοπική - Εργασίες του Δήμου*
- 10π.μ. - 12 μ.μ.** *Προβλήματα πολιτών - Δραστηριότητες Δημοτικής αρχής*
- 12μ.μ.- 2μ.μ.** *Προβλήματα νεολαίας*
- 2 μ.μ - 4 μ.μ** *Μουσικές προτάσεις (σχόλια πάνω στις καινούριες κυκλοφορίες και αγορές)*
- 4 μ.μ - 6 μ.μ** *Παραδοσιακό τραγούδι ή Αθλητικές εκπομπές*
- 6 μ.μ - 8 μ.μ** *Προτάσεις διασκέδασης ή Εκπομπές πάνω σε θέματα που αφορούν την γυναίκα, το παιδί, τον εργαζόμενο κτλ.*
- 8 μ.μ - 10 μ.μ** *Η ώρα των ακροατών*
- 10 μ.μ - 12π.μ.** *Λαϊκό πρόγραμμα*
- 12 π.μ.** *Συνδέσεις με κέντρα διασκέδασης (η εκπομπή αυτή θα γίνεται 3 φορές την εβδομάδα: Παρασκευή - Σάββατο - Κυριακή)*

✓Ανά μία ώρα θα εκφωνούνται οι Ειδήσεις. Στις μονές ώρες θα εκφωνούνται μονόλεπτες ειδήσεις, ενώ στις ζυγές ώρες θα εκφωνούνται αναλυτικές ειδήσεις.

✓Ανά μία ώρα θα εκφωνείται το δελτίο καιρού, ενώ ανά μισάωρο θα εκφωνείται η ώρα.

✓Το πρόγραμμα θα επαναλαμβάνει και μηνύματα κοινωνικού χαρακτήρα, όπως μηνύματα κατά των ναρκωτικών, υπέρ της αναδάσωσης, υπέρ καθαρισμού παραλίων κλπ.

✓Το πρόγραμμα του Σαββατοκύριακου θα διαφοροποιείται από το καθημερινό πρόγραμμα.

Θα υπάρχουν περισσότερες εκπομπές κοινωνικού περιεχομένου.

Στις εκπομπές, διαμέσου διαφόρων κουίζ και διαγωνισμών, θα δίνονται εισιτήρια για κινηματογράφο, θέατρο, κέντρα διασκέδασης τα οποία με τη σειρά τους θα διαφημίζονται.

Θα υπάρχουν ειδικές εκπομπές που θα αφορούν τα TAXI και ότι έχει σχέση με αυτά, γιατί η εκπομπή αυτή θα ανεβάζει τα ποσοστά θεαματικότητας.

Η. Έσοδα Επιχείρησης (Σταθμού)

Ι. ΕΣΟΔΑ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΑΠΟ ΧΟΡΗΓΟΥΣ

	Πληρωμή Χορηγού την ημέρα	Μηνιαία (20ήμερο) Έσοδα
6π.μ. - 8 π.μ.	35.000 το δίκωρο	700.000
<p>Επειδή η ώρα αυτή δεν έχει μεγάλη ακροαματικότητα, δύσκολα θα βρεθεί χορηγός, ο οποίος θα πληρώσει 35.000 δρχ. Το δίκωρο. Οπότε θα χωριστεί το δίκωρο σε δύο ή και περισσότερους χορηγούς.</p>		
8π.μ. - 10π.μ.	35.000	700.000
<p>Η εκπομπή έχει πολιτιστικό περιεχόμενο και για το λόγο αυτό οι χορηγοί της θα είναι άνθρωποι από μαγαζιά που πουλούν αντικείμενα τέτοιου είδους.</p>		
10π.μ. - 12 μ.μ.	50.000	1.000.000

Επειδή η εκπομπή αυτή θα έχει υψηλή ακροαματικότητα και η ώρα αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως ώρα αιχμής το κοστολόγιο είναι ακριβότερο.

12μ.μ.- 2μ.μ.

50.000

1.000.000

Οι χορηγοί αυτών των εκπομπών θα είναι άνθρωποι που έχουν μαγαζιά με νεανικά ρούχα, ή κινηματογράφους ή εστιατόρια - καφετέριες που αποτελούν φοιτητικά στέκια. Στην εκπομπή αυτή ο χορηγός αναφέρεται όπως και στις άλλες εκπομπές ανά δέκα λεπτά και η εκπομπή μπορεί να περιέχει κουίζ με δώρα που παρέχονται από τους χορηγούς.

2 μ.μ - 4 μ.μ

120.000

2.400.000

Χορηγοί είναι οι δισκογραφικές εταιρίες στις οποίες θα διατίθεται μισή ώρα για το λόγο ότι οι δισκογραφικές εταιρίες είναι πολλές.

4 μ.μ - 6 μ.μ

50.000

1.000.000

Στις αθλητικές εκπομπές οι χορηγοί προέρχονται από καταστήματα με αθλητικά είδη και άλλων ειδών πολυκαταστήματα.

Όταν η εκπομπή αναφέρεται στα δημοτικά τραγούδια, οι χορηγοί της είναι οι δισκογραφικές εταιρίες.

6 μ.μ - 8 μ.μ

50.000

1.000.000

Τα κέντρα διασκέδασης, εστιατόρια, Κινηματογράφος κλπ. Χορηγούν την εκπομπή και υπάρχουν διαγωνισμοί και κληρώσεις, όπου ο σταθμός παρέχει στους ακροατές δωρεάν ποτά, εισιτήρια, γεύματα κλπ.

Όταν η εκπομπή αναφέρεται στην γυναίκα, οι χορηγοί προέρχονται από τον χώρο των καλλυντικών και άλλων ειδών που αφορούν την γυναίκα.

8 μ.μ - 10 μ.μ

50.000

1.000.000

Εδώ θα παίζονται οι προτιμήσεις των ακροατών και επιλογές από τη δισκοθήκη που έχουν δωρίσει οι ίδιοι στο σταθμό.

Επίσης θα υπάρχουν και ζωντανές αφιερώσεις.

10 μ.μ - 12π.μ.

35.000

700.000

Στην εκπομπή αυτή θα συνεχίζονται οι αφιερώσεις και θα υπάρχει ζωντανή επικοινωνία με τους ακροατές.

12 π.μ. - 3 π.μ.

3 φορές την εβδομάδα X

1.800.000

150.000 δρχ. = 450.000

Στην εκπομπή αυτή θα ακούγονται αποσπάσματα από προηγούμενες εκπομπές (συνδέσεις με κέντρα διασκέδασης) Σαββατοκύριακο. Χορηγοί θα είναι τα ίδια τα κέντρα.

3π.μ. - 6 π.μ.

Θα παίζονται εκπομπές, οι οποίες θα έχουν
προγραμματιστεί στον Η/Υ

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ

11.300.000

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΤΟ ΧΡΟΝΟ

11.300.000X 12 = 135.600.000

10% σε παραγωγούς 135.000.000

= 122.040.000

** (Όλα τα νούμερα ανταποκρίνονται σε σημερινές τιμές).*

* Σε περίπτωση που τα ποσοστά ακροαματικότητας ανεβούν αρκετά σε κάποια εκπομπή ανεβαίνουν και οι αποδοχές από τους χορηγούς.

Υπολογίζουμε ότι από χορηγούς Σαββατοκύριακου θα έχουμε μέσο όρο έσοδα 300.000 δρχ., δηλαδή το μήνα 1.200.000 δρχ., και το χρόνο 14.400.000 δρχ.

II. Έσοδα από μηνύματα ώρας, Ειδήσεων, καιρού κλπ.

Από διάφορα μηνύματα όπως η ώρα κλπ. Θα έχουμε έσοδα:

	Ημέρα	Μήνα
ΩΡΑ	48 X 1.500 που θα πληρώνει ο χορηγός = 72.000	2.160.000
ΔΕΛΤΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ	21 X 1.500 = 31.500	945.000
ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΙΡΟΥ	21 X 1.500 = 31.500	945.000
ΣΥΝΟΛΟ		4.050.000
ΣΥΝΟΛΟ ΤΟ ΧΡΟΝΟ		48.600.000
Κατά τους θερινούς μήνες θα εκφωνούνται μηνύματα όπως: δελτία ηλιακής προστασίας και προτεινόμενες παραλίες	21 X 3.000 = 63.000 δηλαδή το μήνα 1.890.000 X 4= 7.560.000 το χρόνο	<u>+ 7.560.000</u> <u>56.160.000</u>

III. Έσοδα διαφημίσεων

Από τις διαφημίσεις η επιχείρηση για να έχει κέρδος θα εργαστεί ως εξής:

Το κόστος διαφήμισης ανά δευτερόλεπτο θα είναι 50 δρχ.

Οι διαφημίσεις θα εκφωνούνται δέκα λεπτά ανά ώρα, δηλαδή 5 λεπτά ανά μισάωρο, με διάθεση για κάθε πελάτη 20 δευτερόλεπτα.

Δηλαδή $20'' \times 50 \text{ δρχ.} = 1.000 \text{ δρχ.}$

$1' = 3 \times 20'' = 3.000 \text{ δρχ.}$

$10' = 10 \times 3.000 = 30.000 \text{ δρχ.}$

$21 \text{ ώρες} \times 30.000 = 630.000 \text{ δρχ.} \times 30 \text{ ημέρες} = 18.900.000 \text{ δρχ.}$

10% διαφημιστών 1.890.000

17.010.000

Δηλαδή το χρόνο $12 \times 17.010.000 = 204.120.000 \text{ δρχ.}$

(I. II. III.) ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΠΟ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - ΧΟΡΗΓΙΕΣ

α) Από χορηγίες Εκπομπών	122.040.000
β) Από χορηγίες Σαββατοκύριακου	14.400.000
γ) Από χορηγίες Ειδήσεων - Μηνυμάτων	56.160.000
δ) Έσοδα διαφημίσεων	204.120.000
ΕΤΗΣΙΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ:	396.720.000

Θ. ΤΡΟΠΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΠΟΥ ΘΑ ΕΠΙΦΕΡΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΣΟΔΑ

1. STUDIO 2 (production)

Το δεύτερο στούντιο που έχουμε δημιουργήσει το χρησιμοποιούμε σαν χώρο για τη δημιουργία των διαφημιστικών μηνυμάτων.

Ο διαφημιζόμενος πελάτης θα μπορεί να δημιουργεί τα μηνύματά του στο χώρο αυτό, αντί να απευθύνεται σε ειδικά διαφημιστικά γραφεία - στούντιο, πληρώνοντας λιγότερο.

Αυτό θα επιφέρει παραπάνω έσοδα στην επιχείρηση γιατί θα δημιουργεί μηνύματα σε χαμηλότερη τιμή από ότι τα διαφημιστικά στούντιο.

Δηλαδή το λιγότερο η επιχείρηση θα έχει κέρδος 10.000.000 δρχ., το χρόνο.

2. ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ (μαύρη διαφήμιση)

Ο κάθε καλλιτέχνης που έχει απαίτηση να ακούγονται τα τραγούδια του περισσότερες φορές σε σχέση με τα υπόλοιπα συνάπτει με το σταθμό συμφωνία και πληρώνει για αυτό.

Αν υπολογίσουμε ότι ο σταθμός θα συνάψει συμφωνία με πενήντα καλλιτέχνες το χρόνο, και παίρνοντας 200.000 δρχ., θα έχουμε:

50 καλλιτέχνες X 200.000 = 10.000.000 δρχ. Το χρόνο.

Αυτό συμφέρει τον καλλιτέχνη γιατί τα τραγούδια αυτά θα μπορούσαν να ήταν διαφήμιση με τρία λεπτά το τραγούδι.

Τότε θα είχαμε:

$3 \times 3.000 = 9.000$ με 3 φορές την ημέρα φτάνουμε στις 27.000, δηλαδή 810.000 δρχ. Το μήνα που θα έπρεπε να πληρώσει ο καλλιτέχνης στον σταθμό.

Εκτός από τον ίδιο τον καλλιτέχνη για την προβολή του δίσκου του, ενδιαφέρεται και η δισκογραφική εταιρεία που συνεργάζεται. Επομένως και η ίδια η εταιρεία θα πληρώσει για την προβολή του δίσκου.

Η προβολή θα γίνει μέσω διαφημιστικών μηνυμάτων που θα αποφέρουν στον σταθμό έσοδα 10.000.000 δρχ. Το χρόνο.

3. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

Ο σταθμός θα μπορεί να διοργανώσει εκδηλώσεις, όπως η γιορτή της γυναίκας, πρωτοχρονιά κλπ.

Στις εκδηλώσεις αυτές θα καλέσει κάποιον καλλιτέχνη αμισθί με τη συμφωνία ότι προβάλλοντας ο σταθμός την εκδήλωση θα προβληθεί και ο ίδιος.

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί σε ενοικιαζόμενη αίθουσα κέντρου, ξενοδοχείου κλπ.

Π.χ. το κέντρο ζητάει για 1.000 άτομα, (3.500 δρχ. Για το σερβίρισμα κάθε ατόμου), 3.500.000 δρχ.

Ο σταθμός εκτυπώνει προσκλήσεις με 7.000 δρχ. Για κάθε άτομο, δηλαδή για 1.000 άτομα έχουμε έσοδα 7.000.000 μείον 3.500.000 δρχ. Που θα πάνε στο κέντρο, άρα καθαρό κέρδος 3.500.000 δρχ. Για το σταθμό.

4. ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΠΛΩ (ΠΛΑΚΑΤ)

Το διαφημιστικό τμήμα θα μπορεί να χρησιμοποιήσει τα πλακάτ του Δήμου, προσφέροντας στους πελάτες διαφημιστικά πακέτα που θα περιλαμβάνουν συγχρόνως ραδιοφωνική διαφήμιση και προβολή στους δρόμους και σε εμφανή επιλεγόμενα σημεία.

3.3 Σύσταση Δημοτικής Επιχείρησης Ενημέρωσης και Επικοινωνίας

Σύμφωνα με τους προαναφερθέντες νόμους και διατάξεις περί «Δημοτικών επιχειρήσεων» και περί «τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών» και από τους ακόλουθους όρους και προϋποθέσεις:

1. Η Επωνυμία της Επιχείρησης θα είναι: «ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΩΝ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ».

2. Σκοπός της επιχείρησης, η ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία Ραδιοφωνικού σταθμού.

Με απότερω σκοπό: Την αναβάθμιση της επικοινωνίας των πολιτών και η βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής.

- ◆ Την ενημέρωση των πολιτών υπό τον όρο, χωρίς πολιτική χρεία.
- ◆ Την ανάδειξη και προβολή δημοτικών δραστηριοτήτων που αφορούν κοινωνικά θέματα, πολιτιστικά, περιβαλλοντικά κτλ.
- ◆ Την άμεση επικοινωνία, την αμφίδρομη επικοινωνία με τους ακροατές - δημότες, μέσω των εκπομπών.
- ◆ Τη συμβολή και προώθηση της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών, με την προσφορά αποτελεσματικής - ενημέρωσης στους κατοίκους, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας.

◆ Τέλος η εκπαίδευση των πολιτών και η ώθησή τους να ασχολούνται με τα κοινά.

3. Έδρα της Επιχείρησης θα είναι η πόλη της Πάτρας. Με τη δυνατότητα στο μέλλον να ιδρυθούν υποκαταστήματα της Επιχείρησης και σε άλλες πόλεις, με την προϋπόθεση σύμπραξης του οικείου Δήμου όπου θα ιδρυθούν τα υποκαταστήματα αυτά.

4. Η διάρκεια της Επιχείρησης ορίζεται σε 20 έτη με έναρξη 01/01/2000 και λήξη 31/12/2020. Η διάρκεια δύναται να παραταθεί ή να συντομευτεί με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

5. Με κανονισμούς που θα συντάσσονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιχείρησης και θα εγκρίνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο και θα δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, θα ρυθμίζονται κάθε φορά αυτά που αφορούν την οργάνωση, τη λειτουργία και διαχείριση της Επιχείρησης.

6. Τα περιουσιακά στοιχεία που διατίθενται στην Επιχείρηση είναι:

◆ Επιχορήγηση από το Δήμο που θα καταβληθεί ολόκληρο ή τμηματικά, σύμφωνα με τις ανάγκες της επιχείρησης.

◆ Η χωρίς αντάλλαγμα παροχή της χρήσης των αναγκαίων για την εγκατάσταση και λειτουργία της Επιχείρησης, χώρων στο Δημαρχιακό Μέγαρο ή σε οποιοδήποτε άλλο Δημοτικό κτίριο.

7. Πόροι της Επιχείρησης θα είναι:

- ◆ Τα έσοδα από την εν γένει άσκηση των δραστηριοτήτων της.
- ◆ Οι πρόσοδοι από τα περιουσιακά στοιχεία της Επιχείρησης.
- ◆ Δωρεές, κληρονομίες, εισφορές και επιχορηγήσεις.

8. Η Δημοτική επιχείρηση θα διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο που τα μέλη του θα ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές αυτών με ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Σε περίπτωση μη επίτευξης συμφωνίας το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτείται από εκπροσώπους Δημοτικών συνδυασμών κατ'αναλογία της δύναμής τους στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, πρέπει:

- ☛ Να είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου Πατρέων
- ☛ Ένας (1) να είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής.
- ☛ Να είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου Πατρών που έχουν γνώσεις ή πείρα σχετική με το αντικείμενο της Επιχείρησης.
- ☛ Ένας (1) να είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων, όταν η Επιχείρηση απασχολεί περισσότερους από είκοσι (20) εκλεγόμενος.

Το δημοτικό Συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρό του. Η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου ακολουθεί την θητεία του Δημοτικού Συμβουλίου ακολουθεί την θητεία του Δημοτικού Συμβουλίου και λήγει μόλις εγκατασταθούν τα νέα μέλη.

9. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου που μπορεί να είναι και ο νομικός σύμβουλος του Δήμου, εκπροσωπεί την επιχείρηση δικαστικώς και εξωδίκως σε όλες τις σχέσεις της. Σε επείγουσες από την φύση τους περιπτώσεις κατά την κρίση του Προέδρου, αυτός ασκεί όλα τα αναγκαία ένδικα βοηθήματα ή μέσα καθώς και τις διοικητικές προσφυγές.
10. Η αίτηση της Διοίκησης, η Διαχείριση, η Ταμειακή Υπηρεσία, ο διαχειριστικός έλεγχος, η εποπτεία της επιχείρησης, οι κανονισμοί που διέπουν τη λειτουργία της και η διάλυση και εκκαθάρισή της γίνονται σύμφωνα με τους προαναφερθέντες νόμους.

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Α

Το ραδιόφωνο σήμερα

Το ραδιόφωνο είναι ένα μέσο για την μετάδοση ειδήσεων και γνώμών, που απευθύνεται στη μάζα και όχι στο μεμονωμένο άτομο.

Στο ραδιόφωνο κυριαρχούν ο ήχος και ο λόγος ενώ λείπει η εικόνα.

Η τηλεόραση παρουσιάζει ζωντανή εικόνα των γεγονότων σε όλες τις λεπτομέρειές τους. Έτσι όμως παθητικοποιεί τη φαντασία ενώ το ραδιόφωνο έχει αμεσότητα και πλεονεκτεί γιατί ενεργοποιεί την ανθρώπινη φαντασία.

Σκοπός του ραδιοφώνου είναι η σωστή πληροφόρηση και ενημέρωση των πολιτών, η υπεύθυνη, αντικειμενική και έγκαιρη διαφώτιση πάνω σε όλα τα θέματα (κοινωνικά, πολιτικά, ιστορικά, επιστημονικά, αθλητικά, πολιτιστικά, εκπαιδευτικά κ.ά.).

Όταν το ραδιόφωνο λειτουργεί με τον παραπάνω τρόπο έχει για το άτομο και την κοινωνία θετικές συνέπειες. Πληροφορεί και ενημερώνει το κοινό για γεγονότα και προβλήματα σε τοπικό, εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Έτσι το άτομο αποκτά ολοκληρωμένη αντίληψη πάνω σε πολλά θέματα και κριτική ικανότητα.

Φέρνει το κοινό σε επαφή με ήθη, έθιμα και παραδόσεις ανεβάζοντας έτσι το μορφωτικό του επίπεδο.

Προσφέρει ψυχαγωγία, καλλιεργεί το διάλογο, τη φαντασία, τη πολυφωνία.

Βοηθάει στην επικοινωνία μεταξύ των πολιτών.

Διαδίδει ιδέες, αξίες, απόψεις συντελώντας στη πρόοδο και εξέλιξη της κοινωνίας.

Συντελεί στην ανάπτυξη των τεχνών και επιστημών.

Ασκεί δημόσιο έλεγχο και κριτική σε πρόσωπα της κοινωνικής, πολιτικής και καλλιτεχνικής ζωής, στηρίζει την κοινωνική ελευθερία και το δημοκρατικό πολίτευμα, την ειρήνη και συναδέλφωση.

Πολλές φορές, ειδικά σήμερα, δεν εξυπηρετεί την αντικειμενικότητα, αλλά τάσσεται στην υπηρεσία ορισμένων κοινωνικών τάξεων με αποτέλεσμα να έχει αρνητικές συνέπειες πάνω στην κοινωνία.

Συντελεί στη πληροφόρηση και στον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης, γιατί διαστρεβλώνει την πραγματικότητα.

Προκαλεί «πλύση εγκεφάλου» με την μονόπλευρη ενημέρωση, περιορίζοντας έτσι την κριτική σκέψη το διάλογο, τη σύγκριση.

Όταν το ραδιόφωνο γίνεται όργανο προπαγάνδας ή εξυπηρέτησης συμφερόντων, διχάζει και διασπά το λαό.

Με τα συνεχή διαφημιστικά μηνύματα καλλιεργεί την υπερκατανάλωση, τον καταναλωτισμό.

Εξευτελίζουν ή ανατρέπουν καθιερωμένες αξίες και καταρρακώνουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Υποθετική Δημοτική Επιχείρηση

«ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΠΑΤΡΩΝ»

Στη Πόλη της Πάτρας λειτουργούν πολλοί ιδιωτικοί ραδιοσταθμοί. Δεν υπάρχει όμως ένας σταθμός του ίδιου του Δήμου. Ένας σταθμός που να επικοινωνεί με τους δημότες και διαμέσου αυτού ο δήμος να έρχεται σε επαφή μαζί τους. Ένας σταθμός που θα υπάρχει πολυφωνία και όχι μονόπλευρη ενημέρωση. Που θα λειτουργεί προς όφελος του δήμου άρα και προς όφελος των πολιτών, αφού τα κέρδη της ραδιοφωνικής επιχείρησης θα τα λαμβάνει ο δήμος. Η διαχείριση των κερδών θα γίνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο με σκοπό την αναβάθμιση και την εκπόνηση έργων στο Δήμο.

Για να λειτουργήσει ο ραδιοφωνικός σταθμός σωστά και για να συνεχίσει να επιφέρει κέρδη στο μέλλον θα πρέπει να λειτουργήσει κάτω από τις εξής προϋποθέσεις:

1. Αντικειμενική και σωστή ενημέρωση, σφαιρική παρουσίαση των πληροφοριών, γεγονότων ή καταστάσεων.
2. Ελευθερία έκφρασης, όπως και ελεύθερη διακίνηση των ιδεών.
3. Ανεξαρτησία από κρατικές, κομματικές και οικονομικές επιρροές.
4. Πλαισίωση του Ραδιοφωνικού Σταθμού από άτομα και δημοσιογράφους με ανώτερο ήθος, υπευθυνότητα, σύνεση, ειλικρίνεια, αντικειμενικότητα, θάρρος, σωστή μόρφωση, καλλιέργεια πνευματική και κριτική διάθεση.
5. Συμμετοχή Δημοτικών - Κοινωνικών φορέων.

6. Οικονομική υποστήριξη από το Δήμο, για να μην εξαρτιέται από μεγάλα οικονομικά συμφέροντα.
7. Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός θα πρέπει να παρακολουθεί την τεχνολογική εξέλιξη, ώστε να είναι σύγχρονος και βελτιωμένος από τεχνική άποψη.

Το Ραδιόφωνο έχει μεγάλη επίδραση, καλή και κακή, στην κοινή γνώμη: ενημερώνει, διδάσκει, διαπαιδαγωγεί και ψυχαγωγεί, φέρνει κοντά τους ανθρώπους, διαδίδει νέες ιδέες στις μάζες. Αρκεί να λειτουργεί σωστά, να είναι αντικειμενικό και να υπηρετεί το κοινωνικό σύνολο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ ΠΕΠΗ ΔΑΡΑΚΗ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»
- ◆ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ»
- ◆ Γ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ «ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»
- ◆ Σ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ «ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ. ΕΠΟΧΗ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ»
- ◆ ΧΡ. ΚΛΕΙΩΣΗΣ «Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ»
- ◆ Κ. ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ «Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ»
- ◆ Μ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ «Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» 1973
- ◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Ν.2328/1995 «ΠΕΡΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ»
- ◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Ν.1866/1989 (ΦΕΚ 222 Α)
- ◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ υπ' αριθμ.25
- ◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Ν. 2307/1995, Π.Δ.323/1989, Ν.2218/1994, ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
- ◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Π.Δ. 520/1988 (ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΜΙΓΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΠΗΓΕΣ

- ◆ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΠΥΡΓΟΥ
- ◆ Γ. ΤΡΙΒΙΖΑΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ «ΣΤΟΥΝΤΙΟ 1» ΑΘΗΝΩΝ.
- ◆ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΥΡΓΟΥ
- ◆ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΡΩΝ
- ◆ ΔΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ – ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ